

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו"ף לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בא תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 **שכן** בסוף פ"ה דער תרבות בסיף ועדים וזמנין דפרשתא משמע שיעורו שירך לומר שפס בנפש
2 מרביב נפש בנפש ותמה דעל כל חיבי מיתות שיעורו שירך לומר שפס בנפש
3 כשהזמו ועוד הרהוא נפש בנפש מוקמינן ליה בפי' דמכות (דף ה) דאין תרגיזן
4 שיגמר דרין ו'א' שפ"ה עיקר דאי נמי גיירי בכל עדים וזמנין ויש מהם ספקלה מיתו

5 והא וזי מהם בסיף לא אמתרי קרא עליו
6 הולמינו דהוה שחקרו מומיין אהו:

7 **מדהוה** ליה למכתב. תרוש תרוש וחקר
8 תחקרו. לא ווקא דאי' חו' לור ד'

9 אפילו היה תנוב תרוש תרוש וחקר (תחקרו)
10 והה משמע ד' מולא כתיב דרוש דרוש או

11 תרוש תרוש כדאמר בגמרה (ב' דף סו.
12 וש) ליכתב המצא המצא או תמצא תמצא:

13 **מניין** לתרומה מן הטהרה. בחבר קמביעא
14 ליה למיד' (לעיל דף ה) חבר עריך

15 הטרעא דאי בשאינו לור הא לא יתנה הטרעא
16 אלא להבחין בין שגוב לבין אי נמי מביע

17 מנא לן דבעינן המית חוד תרי דיבור
18 תניחו

1 **שנים** בחדש, ואחד אומר בשלשה בחדש, עדותן קיימת, שנה יודע בעבורו של חדש,
2 וזה אינו יודע בעבורו של חדש. זה אומר בשלשה, ואחד אומר בחמשה, עדותן בטילה.
3 אחד אומר בשתי שעות, ואחד אומר בשלש שעות, עדותן קיימת. אחד אומר בשלש ואחד
4 אומר בחמש, עדותן בטילה. רבי יהודה אומר קיימת. אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע,
5 עדותן בטילה, שבחמש חמה בפורת, ובשבע חמה במערב. ואחר כך מכניסין את השני

6 ובודקין אותו, אם נמצאו דבריהם מכוננים, פותחין בזכות. אמר אחד מן העדים 'יש לי ללמד
7 עליו זכות', או אחד מן התלמידים 'יש לי ללמד עליו זכות', ומשכיבין אותו בניהם, ולא היה יורד משם
8 כל היום כולו. אם יש ממש בדבריו, שומעין לו, ואפילו הוא אומר 'יש לי ללמד על עצמי

9 זכות, שומעין לו, ובכך שיש ממש בדבריו. ואם נמצאו לו זכות פטורו, ואם לאו, מעבירין
10 אותו למחר. ומדווננין זגות וזגות, היו מעמטין ממאכל, ולא היו שותין יין כל היום, ונושאין
11 ונתנין כל הלילה. ולמחרת משכיבין ובאין לבית דין, המזכה אומר, אני מזכה ומזכה אני
12 במקומי. והמחייב אומר, אני מחייב ומחייב אני במקומי. המלמד חובה מלמד זכות, אבל

13 המלמד זכות, אינו יכול לחזור וללמד חובה. טעו בדבר, שני סופרי הדניין מוכידין אותו.
14 אם נמצאו לו זכות, פטורו. ואם לאו, עומדים למנין, שנים עשר מוכידין ואחד עשר מחייבין,
15 זכאי. שנים עשר מחייבין ואחד עשר מוכידין, ואפילו אחד עשר מוכידין ואחד עשר מחייבין ואחד

16 אומר איני יודע, ואפילו עשרים ושנים מוכידין או מחייבין ואחד אומר איני יודע, ויסופו הדניין.
17 וכמה מוספין, שנים שנים עד שבעים ואחד. שלשים וששים מוכידין ושלשים ומחשה מחייבין,
18 זכאי. שלשים וששים מחייבין ושלשים ומחשה מוכידין, דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן

19 המחייבין דברי המוכידין: **גמרא** מנא מייל, אמר רב יהודה, דאמר קרא 'והשפת והקרת
20 את מבעי עיניך לחובות עד שנים עשר' ע"כ כתיב ונתת חובתך וביחד העבד ע"כ כתיב ודרשת היטב לא תירא
21 ודרשת היטב, ואומר 'והודו לך ושמעתי ודרשת היטב', ואומר 'והודו לך ודרשת היטב'.

22 וזמנין דפרשתא משמע שיעורו שירך לומר שפס בנפש
23 מרביב נפש בנפש ותמה דעל כל חיבי מיתות שיעורו שירך לומר שפס בנפש
24 כשהזמו ועוד הרהוא נפש בנפש מוקמינן ליה בפי' דמכות (דף ה) דאין תרגיזן
25 שיגמר דרין ו'א' שפ"ה עיקר דאי נמי גיירי בכל עדים וזמנין ויש מהם ספקלה מיתו
26 והא וזי מהם בסיף לא אמתרי קרא עליו
27 הולמינו דהוה שחקרו מומיין אהו:
28 **מדהוה** ליה למכתב. תרוש תרוש וחקר
29 תחקרו. לא ווקא דאי' חו' לור ד'
30 אפילו היה תנוב תרוש תרוש וחקר (תחקרו)
31 והה משמע ד' מולא כתיב דרוש דרוש או
32 תרוש תרוש כדאמר בגמרה (ב' דף סו.
33 וש) ליכתב המצא המצא או תמצא תמצא:
34 **מניין** לתרומה מן הטהרה. בחבר קמביעא
35 ליה למיד' (לעיל דף ה) חבר עריך
36 הטרעא דאי בשאינו לור הא לא יתנה הטרעא
37 אלא להבחין בין שגוב לבין אי נמי מביע
38 מנא לן דבעינן המית חוד תרי דיבור
39 תניחו

1 היו בודקין אותן, אסירא דמתניתין דסליק מיניה קאי אחר שאימו עליון היו
2 בודקין אותן בשבע הקירות. בגמרא לוי' לור מוקרא: באיה שבע, של יובל;
3 באיה שנה, של שבת: בכמה חודש. בערשים או בערשים וחמשה: באיה יום.
4 של שבת א"כ, שאמרו בכך וכך חודש אפי"כ שואלין לן באה יום בשבת היה

5 לפי של השבע הללו באות להביא ליד
6 הזמה שמא של עדים להזימן ואין מעלין על

7 לבן השבוען של חודש אם היו אלו עמוהן אותו
8 היום במקום אחר וששואלין אותו באיה

9 יום וכו' ואחרים כיום פלוגי נזכרם עד
10 הזמה להזימו: באיוו שעה. של יום שמא א"כ

11 עדים להזימן כלל היום ויש עדים להזימן
12 אותה שעה: באיה מקום. של היו המועל'
13 להביא את כל הקירות לחומה בדלאו הכי

14 לא מתומי: רבי יוסי אומר כו'. טעמיה קאמר
15 בהירושא בגמרא: מביימים אהם אהו. את

16 הדיינים שמא נה וזמא וכו' אהו את הקירות
17 של הזמה אלא כל שאר בדיקות אינו אלא

18 להבדוש שמא לא יאמר כדברי חבירו
19 ויחטול עדותם הווא והם פטורין אבל מן

20 הקירות של הזמה או אה מוצא יורו
21 משבעה כדאמר'י בגמ': העובד ע"י. אם

22 מעדין בכך שואלין את מי עבד פטור או
23 מרקוליס: וכמה עבד. למרקוליס שבדשה או

24 בהשקוליה: כתיב: תאביב. שדו מעדים
25 עליו שהרגו תחת תנאי וברך מן זכאי תנאי

26 זו עוקציה גסין או דקין. עקץ זבד הפרי מקום
27 דחברו לאותם האקרות אמר אחד איני יודע

28 עדותן בטלה. דשבע הקירות מקראי נפקין לן
29 כתיבין בכלולו שתתא יכול להזימן הזמה

30 בענין דהו וכוין דאמר איני יודע אי אהר
31 יכול להווי באה האקרות חקירה וכוין דאי אפשר

32 לקיים בה מצת הזמה באותו העד בטלה כל
33 העדות ואפילו חן טמא דאי עדים נכוח

34 וזמנין דש שיומו כולן כדאמרין במס ענין
35 (דף ה) מניין שאפילו חן טמא תלמוד לומר

36 עדים: בדיקות. אפילו אמרו כולם אין דאין
37 יודעין מצות הזמה אריה לתהיקין בתן דאין

38 הזמה תלמוד ליה אלא בתקרות לומר עמנו
39 הדיים באותה שעה במקום אהר. כל עדותן

40 בטלה שבגמרא דהו חן פטורין: שהי יודע
41 בעיבורו של חודש. זה שאמר בשנים יודע

42 שחדש שעבר מלא היה יום ראשון של
43 חדש ששנוא יום (של) שלשים מחדש שעבר

44 היה: אחד אומר בשתי שעות כו'. דטעי

45 אינש כתיב: רב יהודה אומר עדותן קיימת
46 דכולי האי טעי אינש: נמצאו דבריהם

47 מכוננים. ומעתה צריכין לישא ליתן דבר

48 פותחין. ליתו אי לא קטל לא תחדול כדאמרין בפיסקא דלעיל (דף לב): אמר אחד מן העדים 'יש לי ללמד
49 עליו זכות', או אחד מן התלמידים 'יש לי ללמד עליו זכות', ומשכיבין אותו בניהם, ולא היה יורד משם
50 כל היום כולו. אם יש ממש בדבריו, שומעין לו, ואפילו הוא אומר 'יש לי ללמד על עצמי

51 זכות, שומעין לו, ובכך שיש ממש בדבריו. ואם נמצאו לו זכות פטורו, ואם לאו, מעבירין
52 אותו למחר. ומדווננין זגות וזגות, היו מעמטין ממאכל, ולא היו שותין יין כל היום, ונושאין
53 ונתנין כל הלילה. ולמחרת משכיבין ובאין לבית דין, המזכה אומר, אני מזכה ומזכה אני
54 במקומי. והמחייב אומר, אני מחייב ומחייב אני במקומי. המלמד חובה מלמד זכות, אבל
55 המלמד זכות, אינו יכול לחזור וללמד חובה. טעו בדבר, שני סופרי הדניין מוכידין אותו.
56 אם נמצאו לו זכות, פטורו. ואם לאו, עומדים למנין, שנים עשר מוכידין ואחד עשר מחייבין,
57 זכאי. שנים עשר מחייבין ואחד עשר מוכידין, ואפילו אחד עשר מוכידין ואחד עשר מחייבין ואחד

58 אומר איני יודע, ואפילו עשרים ושנים מוכידין או מחייבין ואחד אומר איני יודע, ויסופו הדניין.
59 וכמה מוספין, שנים שנים עד שבעים ואחד. שלשים וששים מוכידין ושלשים ומחשה מחייבין,
60 זכאי. שלשים וששים מחייבין ושלשים ומחשה מוכידין, דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן

61 המחייבין דברי המוכידין: **גמרא** מנא מייל, אמר רב יהודה, דאמר קרא 'והשפת והקרת
62 את מבעי עיניך לחובות עד שנים עשר' ע"כ כתיב ונתת חובתך וביחד העבד ע"כ כתיב ודרשת היטב לא תירא
63 ודרשת היטב, ואומר 'והודו לך ושמעתי ודרשת היטב', ואומר 'והודו לך ודרשת היטב'.

תניהו

ענין למלקות. ובגוש דרשע ושע ליבא למילא (בדלעל ד'.) כיון דרשע בעדים וזוממין כתיב ועדים וזוממין נופייהו לא בעי התראת וא"י כתיב כי יחד. הימה והתראה בעיר הגדולה מניל דמניין לא אחיז שכן ממנות פלע ולעיל דף 43 משמע דבעיקר התראה

אבל

סקילה חבורה אימא לא. כבולה שמעתין דלא ולעיל לא ילפי חיובי מיתות מהדרי ותמה מנא לן דנסקילי ונרפין פטורים מן השלשומין דלא יהיה אסון ברובא כתיב (שמות כא.)

באשה

חבירה. ולא בעי ר"י יוסי שיתר עצמו למיתה אי נמי חבר כאילו חתיר

לאוסרה

על בעמה ושני באנו. היה מצוי למטר דאיירי שותפה ולא ידעי מה הוא: א"י נמי שותפה מקרובה. וא"ת אבתי מצוי אמורי לפסול בעדות באנו דבא על העדה פסול לעדות וי"ל דא"י הליל פלתי בא על נערה הגאורסה.

כמאן

מופנה הוא, משום דהנהו ליה למכתב. אלא עיר הנדחת, מאי הנהו ליה למכתב, הא כתיבא פולחו. התם נמי אפגויי מופנה, מדהנהו ליה למכתב 'דרוש תרד'ש' או 'קחור תחקור', ושני קרא קריבוריה ב'הויטב', שמע מיהה לאפגויי. ואתו נחנין בקל וחומר מנסקלין ונרפרינן, ואתו נרפין בקל וחומר מנסקלים. הנהיא רבנן, דאמר סקלה חבורה. אלא רבי שמעון, דאמר שריפה חבורה, מאי איפא למיטר. אלא אמר רב יהודה 'והנה אמת נבו' ו'והנה אמת נבו' הא חד כרי, שבע לשבע הקירות, דל תלת לגורה שות, פאשא להו תרא. רבי שמעון, לאתויי נרפין. לרבנן, מילתא דאתא בקל וחומר, טרח וכתב לה קרא. מנפך פה רבי אבהו, אימא לאתויי שמנה הקירות. ושמנה הקירות, מי איפא. אלקמה לא? והאיפא, לאתויי בכמה בשעה. אלא נמי הכי, היו בודקין אותו בשמנה הקירות. הנהיא לאבאי אליבא דרבי מאיר, דאמר אתו מועה לראי. כלום. ואלה לשיגא נמי דאמר אדם מועה משהו, שפיר. אלא לאבאי אליבא דרבי יהודה, דאמר רב מועה חצי שעה, ולרבא דאמר שני אינשי מובא, מאי איפא למיטר. אלא, לאתויי בכמה ביובל. הנינו בציחה שבעה. אלא, לאתויי ביובל ואלך, כיון דאמר בציחה שבעה, לא בעי פאיזה יובל: רבי יוסי אומר: מניא, אמר להם רבי יוסי להכמים, דלרביכם, מי שבא ואמר 'אמש הרגו', אומר לו פאיזו שבעה, פאיזו שנה, פאיזו חדש, בכמה פחדש. אמרו לו, לדברך, מי שבא ואמר 'עכשיו הרגו', אומר לו פאיזה יום, פאיזה שעה, פאיזה מקום. אלא, אף על גב דלא צריך, רמינן עליה דרבי שמעון בן אלעזר. הקא נמי, אף על גב דלא צריך, רמינן עליה דרבי שמעון בן אלעזר. ורבי יוסי, 'אמש הרגו' כשיה פרוב עדיית, 'עכשיו הרגו' לא שכיח פרוב עדיית: מפידיים אהם אותו: תנו רבנן, מפידיים אהם אותו, נכרי הרג, וישאל הרג, התריהם בו, קיבל עליו התראה, חתיר עצמו עצמו למיתה. המית בתוך פרי דיבור. העובד עבודה זרה, את מי עבד, לפעור עבד, למקוללים עבד. ובמה עבד, ביובות, בקטורה, בגישות, בהשתחואה. אמר ועילא, מניין דהתראה מן התורה, שפאמר 'ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו ויאח את ערותה, אמו בראיה תלוי מיתא? אלא, ער שראתה מעמו של דבר, את אביו ענין לכתרה,

ואימא, תרא תרא פקדתיבא, דאם פן לכתבינהו

רחמנא בהדיא. פנין דכולהו בהדי הדי כתיבא,

מהדרי ילפי. וכיון דילפי מהדרי, פמאן דכתיב בהדיא

דמי. והא לא דמיו מהדרי (סימן פל"ט סי"ף

התרא'ה). עיר הנדחת להנה תרתי לא דמיו, שפן

מופנין פלמ. עבודה זרה להנה תרתי לא דמיו, שפן

בסיף. עדים וזוממין להנה תרתי לא דמיו, שפן

צריכים התראה. בהויטב היטב ליפני מהדרי, וגורה

שנה מופנה, דאי לא מופנה, איפא למיפך לאי

אפגויי מופנה, מדהנהו ליה למכתב 'דרשו וחקרו'

ושני קרא קריבוריה ב'הויטב', שמע מיהה לאפגויי

ואפתה, מופנה מצד אחד הוא. בשלמא הנה תרתי,

מופנה הוא, משום דהנהו ליה למכתב. הא כתיבא

פולחו. התם נמי אפגויי מופנה, מדהנהו ליה למכתב, או 'קחור תחקור', ושני

קרא קריבוריה ב'הויטב', שמע מיהה לאפגויי. ואתו נחנין בקל וחומר מנסקלין ונרפרינן,

ואתו נרפין בקל וחומר מנסקלים. הנהיא רבנן, דאמר סקלה חבורה. אלא רבי שמעון,

דאמר שריפה חבורה, מאי איפא למיטר. אלא אמר רב יהודה 'והנה אמת נבו' ו'והנה אמת נבו' הא חד כרי, שבע לשבע הקירות, דל תלת לגורה שות, פאשא להו תרא. רבי שמעון,

לאתויי נרפין. לרבנן, מילתא דאתא בקל וחומר, טרח וכתב לה קרא. מנפך פה רבי אבהו,

אימא לאתויי שמנה הקירות. ושמנה הקירות, מי איפא. אלקמה לא? והאיפא, לאתויי בכמה

בשעה. אלא נמי הכי, היו בודקין אותו בשמנה הקירות. הנהיא לאבאי אליבא דרבי מאיר,

דאמר אתו מועה לראי. כלום. ואלה לשיגא נמי דאמר אדם מועה משהו, שפיר. אלא לאבאי אליבא דרבי יהודה, דאמר רב מועה חצי שעה, ולרבא דאמר שני אינשי מובא,

מאי איפא למיטר. אלא, לאתויי בכמה ביובל. הנינו בציחה שבעה. אלא, לאתויי ביובל ואלך, כיון דאמר בציחה שבעה, לא בעי פאיזה יובל: רבי יוסי אומר: מניא, אמר להם רבי יוסי להכמים, דלרביכם, מי שבא ואמר 'אמש הרגו', אומר לו פאיזו שבעה, פאיזו שנה, פאיזו חדש, בכמה פחדש. אמרו לו, לדברך, מי שבא ואמר 'עכשיו הרגו', אומר לו פאיזה יום, פאיזה שעה, פאיזה מקום. אלא, אף על גב דלא צריך, רמינן עליה דרבי שמעון בן אלעזר. הקא נמי, אף על גב דלא צריך, רמינן עליה דרבי שמעון בן אלעזר. ורבי יוסי, 'אמש הרגו' כשיה פרוב עדיית, 'עכשיו הרגו' לא שכיח פרוב עדיית: מפידיים אהם אותו: תנו רבנן, מפידיים אהם אותו, נכרי הרג, וישאל הרג, התריהם בו, קיבל עליו התראה, חתיר עצמו עצמו למיתה. המית בתוך פרי דיבור. העובד עבודה זרה, את מי עבד, לפעור עבד, למקוללים עבד. ובמה עבד, ביובות, בקטורה, בגישות, בהשתחואה. אמר ועילא, מניין דהתראה מן התורה, שפאמר 'ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו ויאח את ערותה, אמו בראיה תלוי מיתא? אלא, ער שראתה מעמו של דבר, את אביו ענין לכתרה,

מתיר

1 ואימא. לא אמר רחמנא שבע הקירות בחד דינא אלא בהי דאסא חדא עבירה
2 בדכתיב בה בעיר הגדולה תלחה בעי' תרי ובעדים וזוממין כתיב דאם כי רבנן
3 שבע לכתבינהו כולוהו בודא ויגמרו כל דיני נפשות מינה ומדפולגינוי ש"מ
4 דוקא כתיב: ומשני כיון דכולהו בהדי הדי כתיב מהדרי ילפינן, כלומר כיון
5 דבכולהו כתיב בהו דבעו דרישה והשוהו
6 אותן לזאת מילתא ע"כ מהדרי ליפני בלתי
7 את האמור של זה בזה: והא לא דמיין
8 להדרי. והיכי ליפני מהדרי: עיר הנדחת
9 להנה תרתי לא דמיו. למילך מניעו
10 הקירות הכתובות בזה דין הוא שיהו עדים
11 וזוממין יהיו עובד ע"ז צריכים דרישה
12 העדים והמחייבין אותן משום דקילי שכן
13 ממות פלע אבל עיר הגדולה הדמיה שכן
14 ממות אבר לא תימי ביה אלא הקירות
15 האמורות בה: שכן בסיף. עיר הגדולה בסיף
16 ועדים וזוממין דפרשתא משמע שמעדיין על
17 רצונם מדכתיב (דברים ט) נפש בנפש עין
18 בעין וגו' ואי נמי משתעי בכל עדים וזוממין
19 דיש מהן סקילה מהו הוליו ויש מהם
20 דיש לא אתומי קרא עליהו להמתין עד
21 שחקרו הזוממין אותן: שכן צריך התראה.
22 הנה תרתי מה שאין כן בעדים וזוממין כתיב
23 (שם) כאשר זמם זה חשב להרגו בלא
24 התראה: כתיב הטוב ליפני מהדרי וגידה
25 שוה מופנה הוא. כדמפרש ואילן ואין
26 משיבין עליה שזו אמה בתורה גידה
27 שוה המופנה למיין וא"ת משיבין: איכא
28 למיפך. כדכריבתי: מיהוה ליה למיכתב.
29 בעדים וזוממין דרישו וחקרו: ושני ביבוריה
30 כתיב ש"מ. שניא דלישנא לאפגויי ועיקר
31 קרא דלרשא דמנינא: בשלמא הנה תרתי.
32 ו'ועדים וזוממין דלא כתיב בהו הקירה
33 נמית למטה מדוהו ליה למכתב כיון
34 הקירה וכתב הטוב שניאא דלישנא הוא
35 לאקושי לשנותו שיתקן למירש בה גידה
36 שזה: איא עיר הנדחת כתיב בה דרישה
37 הקירה מאי הוה ליה למיכתב במקום הטוב
38 למנינא: ש"מ לאפגויי. ליתן את האמור של
39 זה בזה ואיכא שבע כבולה: ואתו נחנין.
40 שיהו עדיין נרשין ונחקרין בקי מנסקלין
41 ומנרפין מעי' שבעה בסקילה ומעדים
42 וזוממין שחן בסיף ודיקא דרישה הקירה
43 ובלאו הכי לא מקטיל בן הקל מנולך
44 לבי: ואתו נרפין בקי מנסקלין. ודיסקלה
45 חמורה משריפה בא"ז מנרפין לכא
46 למירש קי' לנרפין דמה לנרפין שכן
47 מיתתן קלה: והנה אמת נכון היכי. ע"ז
48 כתיב וכתבי נמי בעיר הגדולה ומשמע אמת
49 נכון וכתבי וחקרו: והא חד ש"י. שבעה
50 דלעיל וד' דהכא: ושמנה מי איכא. הש"ס
51 מתיר

סנהדרין. היו בודקין - פרק חמישי דף מא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ)
 ר"א תוספות

37 על בעולה שני באנו. דקימא לן במסכת סוטה (דף כ"ו) מוטמאול ונטמאה שתי
 38 פעמים כשם שאסורה לבעלה כך אסורה לבעול: שינתה מבועל ראשון. ובכר
 39 נאסרה עליו: אי נמי שינתה מקרוביה. שהיא אסורה להם משום ערוה: אפילו
 40 הא דלא יתבא תורתיה. ואיכא למימר דלא אסקו אדעתיהו לאסרה עליו שהיה

41 לא היו רואים אותה וישבת תחתיו אפילו
 42 הכי וכולין לומה: איירן. וישמיא בלע"ז
 43 אין זה נכון. וערותו בטלה והוא והם פטורים
 44 מיד: הרי זה נכון. דלא שייכי בדיקות
 45 להכביש אלא בגופה של ערוה: בסודר
 46 שהנקי בה. שהעידו שחנק את חברו
 47 בסודרו ועל הסודר והו בדקין שחור היה או
 48 לבן היה: שעקין. דקין וחכה מעוקצה
 49 תאניה. הפרי קרי תאניה: ששיפור. לשון
 50 שפוד. תאניה שחורות תאניה לבנות. דעל
 51 כרחק תאניה עצמן. ואי אפשר להרוב
 52 בקריות פשו ליה. לבדוק בכל אשר ויכל
 53 כיר להכביש עליו הכי בדבחקות מבהכיש
 54 דבר אחר. הו אמר במקום פלוני הו אמר
 55 במקום פלוני דהיינו דבר אחר הדמוקס אל
 56 הנהו דמי בני בדיקות. מי תוה בנחנהרין.
 57 בשעה שהיו דניו רבין נפשות: ארבעים שנה.
 58 ארשונים עסק בפרקמטיא ארבעים למד
 59 ארשונים לימד ונעשה דין ומורה הוראות
 60 בתוה. מקום היה בירושלים וכן שמו: ויני
 61 קבוח סלקא דעתך. וכי לשבת הגזית
 62 גורמת לדיני קנסות: אלא דיני נפשות. שאן
 63 דיני נפשות בכל מקום אלא בעוד סנהדרין
 64 נוהגת בלשבת הגזית שנאמר (דברים יז)
 65 וקמת ועלית אל המקום מלמד שהמקום
 66 גורם וכיון דחוו דנפיש רוצחים ולא היו
 67 מספקין לרין עמדו וגלו משם: ותנן משרבי
 68 בית המקדש וכו'. וכיון דרבין יחנן כן ובאי
 69 היה קיים אחר חורבן מצא ארבעים
 70 שנותיו הארבעים אל דנו נפשות דהא
 71 ארבעים קודם חורבן בטלה: ואמר מילתא.
 72 לפני הדיינין רבוותו ואיסתבר להו טעמיה
 וקבעה

1 הגיהו ענין. להתראת מלקות דייקי באחות: וכי יידי. מאן דיעינן אלא שהתרו
 2 בו ועדיין הוא מיד ל"א ואם הויר לא נאמר אלא וכי יויר משמע תמיד הויר בודונו
 3 זה עיקר: המוצאים אותו מוקושה. שקשש עצים לא נאמר אלא מוקושה לאחר
 4 שראוהו ומצאוהו היה מוקושה ומה טעם תלוי בכך אלא שהתרו בו ועדיין היה

5 מוקושה: על עסקי דיבור. התראה: הוה
 6 אמינא. אחותו דאינה מיתה אלא מלקות
 7 הוא דבענין התראה אבל חיבי מיתות
 8 דחמירי אימא לא לבעיה: ותרתי בנספקין
 9 למפר ליה מוקושה ונראה המאורסה בסוקה
 10 ל"י שמעון. דאמר שריפה חמורה ולא אתו
 11 נשפתינו מנספקין בהתראה משום דאי אמר
 12 בנספקין שחן קלין כתב קרא: אחרינא
 13 לאתויי נשפתינו באם אינו ענין: וליתו תני.
 14 מלקות וסיף. המת. משמע כבר הוא כמת
 15 קודם שבא לבית דין שחיבי עצמו מיתה
 16 בפיה עדי נשפתינו המאורסה כו'. לקמיה פתח
 17 מאי שנא נערה המאורסה דנקט: לאוספה
 18 על בעלה באנו. ולא להרונה: היכי
 19 מיטקלא. וכיון דאיהו לא מיטקלא פשיטא
 20 דאינהו לא מיטקלי באשר זמם כתוב (דברים
 21 ט): באשה חברה. דאיהו מיטקלא אם לא
 22 החומו אלו ואינהו לא מיטקלי דיכולין לומר
 23 כשבאנו לבית דין לא לדיחיה מיתה נתכונו
 24 אבל אי אמרו תהיינו אן התראה אלא
 25 להמת ותו לא מצו למימר לא להרונה
 26 באנו. לא שפח עדות. הוואיל ואי אפשר
 27 לקיים בו ודרשת חזקת דרשו השופטים
 28 הנהו עד שק רוגו (סם): אלא אשה חבירה.
 29 דקימא לן ל"י וסי בר יודה המיטקלא
 30 בלא התראה חיבי משפחת להא את כיון
 31 דאינהו לא מיטקלי משום דיכולין לומר
 32 לאוסרה באנו איהו נמי לא מיטקלא:
 33 בשינתה חוורה ווינתה. דהני עדי גזית כבר
 34 אן יכולין לומר לאוסרה באנו שהיה כבר
 35 נאסרה מנות ראשון ולא באו אלא
 36 להרונה: ופריבין והא יבולין לומר לאוסרה

27 להוימה. אלא באשה חבירה דקימא לן דמיטקלא. אפ"כ דרבי יוסי ברבי יהודה. היכי משפחת לה?
 28 יבולין לומר. לאוסרה על בעולה שני באנו. שינתה מבועל ראשון. אי נמי שינתה מקרוביה. מאי שנא
 29 נעושה נמי. אין אלא אפילו היא דלא יתבא תורתיה. יבולין לומר לאוסרה על בעלה באנו. אמר רב
 30 חסדא. אמר בארין הרגו. אין זה יבולין. אחר אומר פלו שחורין. ואחר אומר פלו לבנים. הרי זה יבולין.
 31 אמר פלוני הרגו ואחר אומר בארין הרגו. אחר אומר פלו שחורין ואחר אומר פלו לבנים. אין זה יבולין.
 32 שהקנינו בו. והיינו סייף וארירן. תא שמע. אחר אומר סנדליו שחורין ואחר אומר סנדליו לבנים. אין זה יבולין.
 33 בסנדליו ותרנו. תא שמע. מנשה וברקן בן זבאי בעיקרי תאנה. אמר רבי בר חמא. גנון שעקין תאנה בפתח.
 34 תניא. אמרו לו תאנה תאנה הרגו. אלא. אמר רבי בר חמא. גנון שעקין תאנה בפתח. אמר לן תאנה וזו עוקציה דקין.
 35 עוקציה גפין. תאנה תאנה. תאנים לבנות. אלא אמר רב יוסף. כגון זבאי לותיב איניש. שאני בן זבאי בדריכות
 36 מאן בן זבאי. אילימא רבן יוחנן בן זבאי. מי תוה בסנהדרין? והתניא. כל שנותיו של רבן יוחנן בן זבאי. מאה
 37 שנה עסק בפרקמטיא. ארבעים שנה למד. ארבעים שנה לימד. ותניא. ארבעים שנה קודם חורבן תבית.
 38 ואמר רבי יצחק בר אבדומי. לומר שלא דנו דיני קנסות. דיני קנסות. סלקא דעתך? אלא. שלא דנו דיני נפשות.
 39 המקדש. התקין רבן יוחנן בן זבאי. אלא. בן זבאי דעלמא. הכי נמי מסתברא. דאי סלקא דעתך רבן יוחנן בן זבאי.
 40 זבאי? והתניא. מנשה וברקן רבן יוחנן בן זבאי בעיקרי תאנים. אלא. תלמיד היושב לפני רבו תוה. ואמר מילתא ונתסתר
 וקבעה

1 **כמאן** בר עקיבא דמקש שלשה לשנים. פ"ה ר' עקיבא מקש שלשה לשנים במסכת
 2 מכות (דף ה) מה שנים אבן נהרגין עד שיוזמו שניהם אף שלשה עד שיוזמו
 3 כו' וזה אי אפשר להזימן ואע"פ דר"ש קאמר להך מילתא התם דאילו ר' עקיבא
 4 משקנהו ליה הכי מה שנים נמצא אחד מן קרוב או פסול עדותן בטלה ומיהו אית ליה
 5 נמי דר"ש ומוסף וזהו וקשה לפי הד"ל למוקש
 6 הבא דר"ש הוא דאמר הכי בחריא ועוד דבתר
 7 הכי קאמר דלא בר"ע אלא כמאן ויש לפרש
 8 דהוא דקאמר עד שיוזמו שלשת היינו כשכותב
 9 ששקנהו ליה אבל אמר איני יודע כמאן אחד מהם
 10 קרוב או פסול דמי דלרבי שמעון תחקיים
 11 העדות כשאר ולר"ע עדותן בטלה היינו
 12 דקאמר בר"ע והשתא ניחא דקאמר בחריא דלא
 13 כר' עקיבא אלא כר"ש:
 14 **שזה** יודע בעיבורו של חוש. קשה ומה אילו
 15 יודקין בתני ערות התרוויחו ידע
 16 בעיבורו של חוש והויא עדות מוכחשת ונתן
 17 ניקוס ונימא דהכי קאמר וניקטליה מספיקא
 18 דהנ"ג פריבין בפי' פסחים (דף יא: ועם)
 19 לאביי דאמר לרבי ר' יהודה אדם טועה חצי
 20 ששקנהו ויל' דפרי' יודקין בן שדויליין באיה
 21 זים ומכותים ליום אחד ש"מ' או ידע בעיבור
 22 של חוש וזה לא ידע דאם תאמר היה דייק
 23 מנא ברבא בר שור' (לפני ד' טובי)
 24 נפשות אוליין בתר רובא דרובא דאיניש טע
 25 בעיבורא דיראש שאני הכא דכוונת שניהם ליום
 26 אחד ויל' דאם איתא דלא אוליין בתר רובא
 27 ה"ל כחוזו ומיגד במאי דקאמר אחד כן דרבי
 28 כבר הוכחשו מידי דהוה אהאד אומר בשלשה
 29 ואחד אומר בחמישה דאפי' כותב ליום אחד
 30 עדותן בטלה ולא אמר דל טעה בשני עיבור
 31 משום דבשני עיבורי' לא טעו איניש בדראב
 32 בננ"ג: **אחד** אומר בשתי שעות. תימה אמאי
 33 קיימת אילו דייקין בתני סהוי דהאי דאמר שתי
 34 שעות בתחלת ב' דהוה ליה קודם דנץ השמה
 35 ועדותן בטלה דהא תחלת ב' קודם הנץ החמה
 36 כדמוכח בפרק מי שחיה טמא (פסחים דף ג"ג)
 37 דמעלות השחר עד הנץ החמה ה' מילין רבם
 38 שמינית היום דהיינו ששע' ומנצחה ו"ל דודאי ב'
 39 דייקין בתנץ אל טעו איניש אבל הני לא דקדק
 40 אלא בשעת ואין בני אדם כקייאם בשעת
 41 וסברין שושעיה מוחלת אחד הנץ החמה:
 42 **אחד** אומר בשלשה ואחד אומר בה. הקשה
 43 ר"ב'א לרבא דאמר בפי' פסחים (דף
 44 יב: ועם) אדם טועה שתי שעות חסר דהוה
 45 אמאי עתרום בטלה בשלשה ולימא' הוא
 46 דקאמר י' סוף ג' והאי דקאמר חמשה תחלת
 47 דתמיש ויל' דלכלל עדות בודקין לחו משום
 48 חכמה (בבבב' בל) והצילו תיעת' לא לקיים
 49 עדותן ואי' מ"מ נימא שברא ב' היה ברביעית
 50 הוה ויל' דקסבר רבא דאין לתלות טעת
 51 בשניהם:

1 **וכקבועה בשמייה. פי הוה למד לן זבאי, הוה קרי**
 2 **ליה פתלמוד היושב לפני רבו. פי הוה לימד, הוה**
 3 **קרי ליה לר' יוחנן בן זבאי, פי קרי ליה לר' יוחנן**
 4 **זבאי, על שם דמעיקרא. וכי קרי ליה לר' יוחנן**
 5 **בן זבאי, על שם דהשתא: (מעשה ודבק כו') מה**
 6 **בין הקירות כו': מאי אפילו שנים אומרים, פשיטא.**
 7 **פי אמר אחד איני יודע, עדותן קיימת, פי אמרי**
 8 **פי תרי נמי עדותן קיימת. אמר רב ששת, ארשא**
 9 **קאי. והכי קאמר, בהקירות, אפילו שנים אומרים**
 10 **ידענו ואחד אומר איני יודע, עדותן בטלה. כמאן,**
 11 **כרבי עקיבא דמקש שלשה לשנים. אמר רבא, והא**
 12 **עדותן קיימת' קתני. אלא אמר רבא, הכי קאמר,**
 13 **אפילו בהקירות, שנים אומרים ידענו ואחד אומר**
 14 **איני יודע, עדותן קיימת. כמאן, דלא כרבי עקיבא.**
 15 **רב כהנא ורב ספרא, תנו סנהדרין פי רבה. פגע בהו**
 16 **רבי בר כהנא, אמר להו, מאי אמרתו בה בסנהדרין**
 17 **דבי רבה. אמרי ליה, ומאי אמרין בה בסנהדרין**
 18 **גרידתא, ומאי קשיא לך. אמר להו, מהא דקתני, מה**
 19 **בין הקירות לבדיקות. הקירות, אחד אומר איני יודע,**
 20 **עדותן בטלה. בדיקות, אמר אחד איני יודע ואפילו**
 21 **שנים אומרים אין אנו יודעים, עדותן קיימת. מפרין**
 22 **אידי ואידי דאורייתא היא, מאי שניא הקירות, ומאי**
 23 **שניא בדיקות. אמרי ליה, הכי השתא. בהקירות, אמר**
 24 **אחד איני יודע, עדותן בטלה, דהויא לה עדות**
 25 **שאי אהא יכול להוקמה. בדיקות, אמר אחד מהן**
 26 **איני יודע, עדותן קיימת, עדות שאתה יכול להוקמה**
 27 **הוא. אמר להו, אי הכי, אמרתו בה מוכא. אמרתו**
 28 **בה. אמרי ליה, מוכחיותיה דמר אמרין בה מוכא,**
 29 **מכוחיותיה דמר לא אמרין בה ולא תדא: אחד אומר**
 30 **כו': עד פה? אמר רב יוחנן, עד רובו של חודש. אמר רב**
 31 **אף אן נמי תנינא, אחד אומר בשלשה ואחד אומר**
 32 **בהכישוה, עדותן בטלה. ואמאי, נימא שזה יודע**
 33 **בשני עיבורין וזה אינו יודע בשני עיבורין. אלא לאו,**
 34 **משום דברובה ידע. לעולם אימא לך, ברובה נמי**
 35 **לא ידע, ובשפורא ידע. כחד שיפורא אמר דמטע,**
 36 **בתרי שיפורא לא אמר דמטע. ואמר רב אהר בר**
 37 **יחיאל:**
 38 **ינינא, אמר רב אסי, אמר רבי יוחנן, עד פה? מברכין על החדש, עד שתחמלא פנימיתה.**
 39 **וכתו? אמר רבי יעקב בר אידי, אמר רב יהודה, עד שבעה. נהרדעו אמרי, עד ששעה עשר.**
 40 ותרוייהו

הוה תוקעין בקדוש החדש ביום שהוא מתחיל הן מלא הן חסר הוה לא שמע את השופר: עד כמה מברכין: אם לא בירך היום יברך למחר: על הלבנה
 בהתחשבה: עד שתחמלא פנימיתה. אבל בתר הכי לא שייך לומר מחדש חודשים שהרי כבר נשתתחא:

פועלי אמת. פי הקנט' שאין משעין את סדרן ואית דריט פועל אמת ואקבה' קאי
 שבאמת וברין מעשה ולהכי קאמר בתר זכוי וללבנה אמר שתתחדש
 תבואות. משום דיוסף איקרי בכור שור כדכתיב (ברעים ל) בכור שורו הדר לו
 ובכל שמושת הוא בעל חסין כדאמר (הרות ד' יד.) הכל עריבין למרי יוסיא
 ואמרין כשילדי הרויות (שם) דייב זרוב סיני.
העוסקים הרוח של עולם. היינו רתני נפשות
 אבל לא דיני ממונות והא דאמר
 (עירובין ד' סד.) שחת רביעית זין אל יורה היינו
 הוראת דאיסור היתות
קש דינא. פירוש ואין יכול לעמוד עליה

ותרווייהו כר' יוחנן. במלתיה דר' יוחנן פליגי ועד שנחלמא סבירא להו מיהו רב
 יהודה סבר מלוי פיגומה דקאמר ר' יוחנן ולמתיב כי יתרא דהואי כמו יתר של קשת
 שתהא כל פיגומה הקשת מליאה עד היתר דהיינו חצי העיגול הואי לטוף שבעה
 הוא הנדעיד סברי מלוי פיגומה דקאמר ר' יוחנן עד דתהוי כי נפיא ענולה
 במילואתה. ולביך חטוב והמטיב. אורב
 יהודה פירי נתי מינו דמשבעה ואילך לביא
 למימר מחדש חדשים ליברך מיהא חטוב
 והמטיב שכל שעה הוא מטיב על
 במילואתה חמדי שמופסת להאיר לעולם
אבו כי חסר. מי חשבין לה רעה לגבן
 לברוכי דין האמת דנחשוב את מילאתה
 סיטואת לברוכי הטוב והמטיב. וליברך
 לתרווייהו. דין האמת בחסרונה טוב והמטיב
 במילואתה. דהיינו אורחות. בכל חדש
 ביראת עולם ממונתו היא ואין כאן דין
 פירענות בחסרונה ולא הטבת לה חסד
 במילואתה. ויין. אילו לא וכו' למעוזה אורח
 אלא לו שמקבלין פני שכניה פעם אורח
 מחדש כדאמרן בגיט' אפר אבי. והואיל
 ומקבל פני שכניה הוא מעומד בעי לברוכי
 מפני כבוד שכניה שהוא מקבל' הפקידם.
 מעוזה שמיזם לתרונה בחילוקי תקופותיהם
 ששים ושמיזם. כדכתיב (תהלים ט) יישש
 כנביו פועלי יום. וכן שאינם עולם
 סדרם. וללבנה אמר. הקב"ה שתתחדש בכל
 חדש. עמרת הפארית. היא לו לעמוסי טב
 סימן קודם ששן אדם שמונים לן
 עתידים להתחדש בגלותן כמותה ולפאר
 יוצרם. מלחמתה של תורה. הרויחה
 ולעמוד על בוריה ועל עיקרה לא באדם
 המופלגל ומחודד ובעל סברא ולא למד
 משניות וברייתות הרבה כי מהיכן יתגלה
 הסוד אלא כבעל משניות הרבה שאם
 יעמך לו טעם בכל באופן למדנו מתוך שנים
 אחרת או אי קשה לו דבר על דבר יבין
 מתוך משניות הרבה שבידו הא בני פלוגי
 היא ששמענהו במקום אחר אומר כך. לא
 שנו אלא שעות. דמר סבר טעי אנש הכי
 ומר סבר לא טעי כולי האי. אבל. הניח החמה
 סימן מובהק הוא ואין לטעות בתנן החמה
 בתוך שהיא זורחת. ירידה לו. שאם יורידהו
 היום לעין כל ברשה היא. לא ראו. החמה
 מנא לו את טעמן של אלו ורתי כן במחלותקן
 מזה. ועיפריה מעיקרא. משחוטיה עד
 שבעים ואחד ונתקלף למה אנו מאחרים
 הדבר לדון אלו כנגד אלו מי אית לן
 לאדהורי בתר חובה כדי שלא יצאו מבית
 דין מעורבבים. גנאי לכיד שינאו במחלותקן
 ואין זיהוין מזה. אלו חדין. וליפריה מבי
דינא קמא. למה מוסיפין משנתקן
 הראשונים היינו אלו כנגד אלו אם ראת א'
 מנא לו את דברי אלו הדי טוב ואם לא'
 יפטרונה קש דינא. זקן דה ועמוק קשה
 וצריך לדמתן בו איפכא מיבעי ליה. בריני
 נפשות צריך לעיין יותר. חכם דינא. יפה
 העומדנו על בוריי ואין אחד צריך
 להפך ולדקדק בו ואין אומרים כן בריני
 נפשות שאף משמרוהו אם ידקדק האחד וימצא לו זכות מחירין את חדין. אינו דומה כו'. טוב הוא לו שיהא הוא מבייש עצמו ואל יאמר אחד מחביריו קש דינא
 ורביש מאחרים. גניול רמיא. ואפי' דברים של שבח הוא אומרן.

הדרן עלך היו בורקין

אמר רבי יוחנן, כל המקביל על החדש בזמנו, פאילו מקבל פני שכניה. כתיב הכא 'החדש
 החד', וכתוב התם 'זה אל ואתה'. תנא דבי רבי שמעאל, אילמלא (לא) וכו' ישראל אלא
 להקביל פני אבותי פשעמיים כל חדש וחדש, דייס. אמר אביי, הלכך גימוריהו מעומד. מרימר
 וזמר וזמריא, מכתיב (אחדרי) ומכריכי. אמר ליה רב אחא לרב אשי, במערכתא מכריכי ברוך
 מתחילי דרשום. אמר ליה, האי גישי דירן נמי מכריכי. אלא פורב יהודה, דאמר רב יהודה,
 ברוך (וכו') אשר במאמרו ברא שחקים ובריה פוי כל צבאם, חוק וזמן נתן להם שלא ישנו
 את המקדים, ששים ושמיזם לעשות רצון קוים, פועלי אמת שפעולתן אמת, וללבנה אמר
 שתתחדש עמרת הפארית לעמוסי כגון, שהן עתידין להתחדש כמותה, ולפאר ליוצרים, על
 שם פבוד מלכותו, ברוך אתה ה' מחדש חדשים. כי בתחבולות מעשה לך מלחמה, אמר
 רב אחא בר חיניא, אמר רב אשי, אמר רבי יוחנן, כמו אתה מוצא מלחמתה של תורה, כמו
 שיש בידו תבילות של משנה. קרי רב יוסף אנפשיה, יורב תבואות בכח שור'. אחד אומר
 בשתי שעות כו'. אמר רב שמי בר אשי, לא ישנו אלא שעות. אבל אחד אומר קודם הניח
 החמה ואחד אומר לאחר הניח החמה, עדותן במילה. פשיטא? אלא, אחד אומר קודם הניח
 ואחד אומר בתוך הניח. הא נמי פשיטא? מהו דתימא, הא בגילויא קאי, וחדורי בעלמא הוא
 דהוא, קא משמע לן. ואחר כך מכניסין כו'. אותו היום, ותו לא? והתניא, אם יש ממש
 בברכיו לא היה יורד משם לעולם, ואם אין ממש בברכיו אין יורד ליהום פולו, כדי שלא
 תהא עלייתו ירידה לו. אמר אביי, תרגומה אאם אין ממש בברכיו: מציאו לו זכות כו'. ויין,
 מאי מעמא לא. אמר רבי אחא בר חיניא, אמר קרא 'לרוזנים אי שקר', העוסקין ברוזי של
 עולם, אל ישמרו: [דינין אלו כנגד אלו עד שיאקה]. לא ראו, מאי. אמר רב אחא, פוסקין
 אותו. [כן אמר רבי יוחנן פוסקין אותו. אמר ליה רב פפא לאביי, וליפמריה מעיקרא. אמר
 ליה, הכי אמר רבי יוחנן, כדי שלא יצאו מבית דין מעורבבין. איפא דאמרי: אמר ליה רב
 פפא לאביי, ולמה לי וכו', וליפמריה מבי דינא קמא. אמר ליה, רבי ויסי קאי פוהודי. דתינאי,
 רבי ויסי אומר, כשם שאין מוסיפין על בית דין של שבעים ואחד, כך אין מוסיפין על בית
 דין של עשרים ושלושה. תנו רבנן, אומרין בדיני ממונות נזקקן חדין, ואין אומרין בדיני נפשות
 נזקקן חדין. מאי 'נזקקן חדין'? אילימא קש דינא, איפכא מיבעיא ליה. אמר רב הונא בר
 מנחם משמיה דרב אחא בריה דרב איקא, איפוד. רב אשי אמר, לעולם לא תיפוד, ומאי 'נזקקן
 חדין' 'חכם דינא'. מתיבי, גדול שפדתינן אומר 'נזקקן חדין'. אי אמרת בשלמא 'חכם דינא',
 היינו דאמר גדול. אלא אי אמרת 'קש דינא', לא סגיא דלא אמר גדול, פסופי הוא דקא
 מייקסר נפשיה. אין, אינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים. איפא דאמרי, אי אמרת
 בשלמא 'קש דינא', היינו דינאו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים. אלא אי אמרת
 'חכם דינא', גדול אשבוזי משבח נפשיה? והכתיב 'תלפלך דו ולא פיד', שאני מילתא דבי
 דינא, דאגדול רמיא. בדתנן, גמרו את הדבר, היו מכניסין אותן. גדול שפדתינן אומר אש
 פלוגי אתה ופאי, איש פלוגי אתה תיבי:

הדרן עלך היו בורקין

נפשות שאף משמרוהו אם ידקדק האחד וימצא לו זכות מחירין את חדין. אינו דומה כו'. טוב הוא לו שיהא הוא מבייש עצמו ואל יאמר אחד מחביריו קש דינא
 ורביש מאחרים. גניול רמיא. ואפי' דברים של שבח הוא אומרן.

הדרן עלך היו בורקין

הדרן עלך היו בורקין

1 בית הסקילה היתה חזק שלשת מחנות. היינו בירושלים דאיכא שלש מחנות ובתי דינין
 2 שכלב עיר תיב היתה בן בית הסקילה חזק לעיר כרפי הקונטרס היינו משום וכל
 3 עיירות המוקפות חומה של לוח דין מחנה ישראל כרתנו בפרק קמא דבבלים: **ב**י הכי
 4 דלא לתחזו בית דין ורצחם. אמאי מדרחיקו רחוק מביד בית הסקילה ידב שטמא
 5 כרפי' אבל חזק לביד קרא קא דריש במתני'

משנה נגמר הדין מוציאין אותו לסוקל. בית

1 **הסקילה היה חזק על פתח בית דין, ושנאמר 'הוצא**
 2 **את המקלל, אהד עומד על פתח בית דין, והסדרין**
 3 **בידו, וסוף רחוק ממנו כדי שיהיה רואהו. ואמר אהד**
 4 **יש לי ללמד עליו וכות, הלה מניף בסדרין, והפסוק רץ**
 5 **ומעמידו, ואפילו הוא אומר יש לי ללמד על עצמי**
 6 **וכות, מחזירין אותו. אפילו ארבע והמש פגמים, ובקרב**
 7 **שש משפ בדבריו: גמרא וביה הסקילה חזק לבית**
 8 **דין הוה, ותו לא? והא תניא, בית הסקילה היה חזק**
 9 **לשלוש מחנות. אין בקאמרה, והא דקתני הכי, נפקא**
 10 **מינה, דאי נפיק בי דינא ויתבי חזק לשלוש מחנות,**
 11 **עבדינן גביה בית דין הוציאו, אי נמי, פי הכי דתיתו ליה**
 12 **מיתיהו בית דין הוציאו. אי נמי, פי הכי דתיתו ליה**
 13 **הצלה מניהו מילי? דתנו רבנן, 'הוצא את המקלל אל**
 14 **מחוץ למחנה, חזק לשלוש מחנות. אתה אומר חזק**
 15 **לשלוש מחנות, או אינו אלא חזק למחנה אחת. נאמר**
 16 **כאן 'מוציא למחנה, ונאמר בפרים הנשרפין 'חזק**
 17 **למחנה, מה להלן חזק לשלוש מחנות, אף פאן חזק**
 18 **לשלוש מחנות. והתם מינן? דתנו רבנן, 'הוציא את**
 19 **כל הפר אל מחוץ למחנה, חזק לשלוש מחנות. אתה**
 20 **אומר חזק לשלוש מחנות, או אינו אלא חזק למחנה**
 21 **אחת. וכשהוא אומר 'אל מחוץ למחנה' בפר המחנה**
 22 **שאינו תלמוד לומר, שיהי בפר נאמר 'שרף אותו**
 23 **באשר שרף את הפר הראשון, ליתן לו מחנה שניה.**
 24 **וכשהוא אומר 'אל מחוץ למחנה' בשרשן, שאין תלמוד**
 25 **לומר, שיהי כבר נאמר 'על שפר הדישן 'שרף, ליתן**
 26 **לו מחנה שלשית. וילין משהו חזק, מה להלן חזק**
 27 **למחנה אחת, אף פאן חזק למחנה אחת. מסתברא, מפרים הנשרפין הוה ליה למילף, שפן 'הוצא**
 28 **אל מחוץ למחנה' מבשר ומקפר. אדרבה, משהו חזק הוה ליה למילף, שפן אדם חומא**
 29 **בנישמה, פיגול. מבשר ומקפשי, ערף ליה. רב פפא אמר, משה הוה יתבי, כמחנה לוייה,**
 30 **ואמר ליה רבמינא 'הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה, חזק למחנה לוייה. 'הוציא את המקלל**
 31 **אל מחוץ למחנה' חזק למחנה ישראל. האי, מיבעי ליה לעשייה. עשייה, בהדיא מתיבא,**
 32 **חזק לגי מחנות: משה. לוי היה ושרי במחנה לויא ואמר ליה דרמנא חרנא כו: לעשייה. לומר שכמו שנתנו כר עשה.**

1 נגמר הדין. לחובה: מוציאין אותו לסוקל. אידי דסקילה רישא דמלכות ארבע
 2 מיתות היא מפרש מילי ידיה ברישא הדר מפרש שארא במירקא דבולבן סכרה
 3 חזק לבית דין. רחוק מבית דין קצת: שנאמר הוצא. אלמא לאו במקום הועד
 4 קטלוהו: והסדרין בידו. לקמיה מפרש למאי מביע: והפסוק רחוק ממנו כדי שיהא
 5 אדם רוכב על סוס ומשך על צד בית
 6 הסקילה שיהא קרוב לרחוק אחר הסקילה
 7 ומציל ומתרחק מזה שהסדרין בידו מלא
 8 עינו ולבד שויכל לראותו אם יניח בסדרין
 9 אבר אחד. מביד יש לי ללמד עליו וכות
 10 הלה. העומד על הפתח ורובק העיט היה
 11 מכיר בו והוא רץ אחר המנודעים ומעמיד
 12 עד שיחקרו ביד אם יתא טעם בדבריו של
 13 והוא וכלבד שיהא ממש בדבריו. קצת ראה
 14 הדומה לכות ובגמרא פריך מנא ידעי הכי
 15 סוקלן אם יש מוש בדבריו והלא אל
 16 תלמידים הם: נמי אמר הסקילה חזק לבית
 17 דין. הוא דבעינן אבל חזק לשלוש מחנות לא
 18 בעינן חזק לשלוש מחנות. בירושלים הוא
 19 השיך למימר דאיכא עזרה מחנה שכניה
 20 הוה וכלבד מחנה לוייה וכל העיר מחנה
 21 ישראל ובבתי דינים שכלב עיר ועיר נמי הוה
 22 בית הסקילה חזק לעיר דומיא דירושלים
 23 ומשני נ"מ. מדתנן חזק לבית דין דאי נפיק
 24 בי דינא. וקבעי מקום הועד שלום חזק
 25 לירושלים כגון שתי סנהדראות קטנות שהיו
 26 בירושלים אחת על פתח העיריה ואחת וישב
 27 על פתח ההר היתב וכן כל שאר עיירות אי
 28 קבעי מקומן חזק לחומה עבדינן בית
 29 הסקילה חזק לביד רחוק מזה: בי הכי דלא
 30 ליתיהו בית דין הוציאו. דגנאי הדרב התנן
 31 (מבב דף 1.) סנהדרין הורגת פעם אחת
 32 בשבוע נקראת חבלנית וכל שכן אם יהיה
 33 קרוב למקומן חזק מקום איבוד פשותיו. אי
 34 נמי. לוח דהו מרחיקן בבית הסקילה כדי
 35 שתהא שנות לסקילה באורך הדין ובתוך
 36 כך ימצא אחד רואה של וכות ויצילה
 37 ויחזירוהו ויתיהו ליה הצלה מנא הני מילי.
 38 דבית הסקילה חזק לשלוש מחנות: מפרים
 39 הנשרפים. פר העלם דבר של ציבור ופר כיון
 40 משיש שאינן נאכלין אלא שרפתן כדכתיב
 41 והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה וגו':
 42 שאין ת"ל. אין אנו מלידים ממנו כלום שהיו
 43 כבר נאמר באשר שרף את הפר האישן
 44 משה ובהוואו כבר נאמר אל מחוץ למחנה
 45 ומה בא זה ללמדנו אלא ליתן להם מחנה
 46 שניה: וכשהוא אומר אל מחוץ למחנה. בצו
 47 את אהרן בהוצאת הדישן של הפתח שעל
 48 מלאת מחוץ למחנה דרשן חזק למחנה הוא
 49 ולמה נאמר כאן ליתן כלום מחנה שלישית דעל כרחוק כלולה בחו וכתבא עביד להו. וילין. מקלל מחוץ למחנה רשעתי חזק דהוי חזק למחנה אחת כדכתיב ויקרא
 50 (ז) ואל פתח אהל מעד לא הביאו: שכן הוצא אל מחוץ מבשרי וכפפי. סימן הוא שדומה מקלל לפרים שגרפן בכל אלה ולא רשעתי חזק: הוצא. במקלל ופרים נאמר
 51 והוצא אל רשעתי חזק ונאמר בן אל מחוץ למחנה ובשעתי חזק לא כתיב אלא אשר ישחט מחוץ למחנה האומר ששניהו מבשר שנתון בן מחוץ למחנה
 52 האומר בשעתי חזק אין הבשרין אלא בעריה היא ובמקלל ופרים מנפר הוצאתן כדאמרין (לקמן דף 10.) במתני' יודים הוא אמר כו' כי אכל בשעתי חזק ואמר כפרה
 53 אלא חטא: שכן אדם. חזק למחנה דמקלל באדם כתיב וכן האומר בשעתי חזק אדם השוחט קאי שלא ישחט מחוץ למחנה ומחוץ למחנה האומר בפרים אפר קאי
 54 ולא אדם דלא כתיב יצא אלא והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה חומא. מקלל חטא הוא ושוחט חזק חטא לאפקו פר דלאו חטא הוא: כשנמת. מחוץ למחנה
 55 של שניהם נשחט נאמר זה נסקל זה שוחט אבל פר שוחט ועומד. לישנא אחרינא נשחט נשמה דשוחט חזק היינו חוב כרת משנחייב שוחט זה: פיגול. מחוץ
 56 למחנה נשחט ומקלל אי אתה מומר פיגול על די אותו חזק למחנה אבל פרים ראתין להתפגל על די אותו חזק למחנה שחטו על מנת להקטיר אימורין
 57 בחוץ מתפגלין ולישנא דקרא נקט דקרי חזק למקומו פיגול כדאמרין' בובאים (דף כח.) ואנני' דלישנא דרבנן קאי ראי פיגול אלא חזק לזמנו: מבשרי ערף ליה. למילף
 58 חזק למחנה האומר שני אלו כך היא חובתו וראויין ללמוד זה מזה ולא מחוץ למחנה רשעתי חזק שהוא שלא כרת הנבצח: **וב פסא אבר.** מביא נפקא לן בית סקילה
 59 חזק לגי מחנות: משה. לוי היה ושרי במחנה לויא ואמר ליה דרמנא חרנא כו: לעשייה. לומר שכמו שנתנו כר עשה.

ובני ישראל אלא. בהחזק קרא כתיב ודרי כל את הכל למה לי ורציאו שמע מינה למנינא: אלא מעתה. דררשת ורציאו דרדיש נמי ורציאו כו: בלא כסותו. ערום ואעיג דבגי עזואה כתיב ורציאו אותו דשימ בלא כסותו איידי דכתיב אבן לדרשה כבב נמי אותו: במקלל כתיב אבן ובמקושש כתיב אבנים: והא הוא תנא. דלעיל: נאמר קאמר. מגורה שוה דפרים יליף לה והכיב את רב פפא לאיפלוגי עליה דתנא: והבי קאמר. תנא דברייתא אילו לא נאמר כו' כלומר הא דיליף לה מגורה שוה לאו דוקא אלא הכי קאמר אי נמי לא הוה נפיק ממשמעותא דקרא אבתי לא הוה יכולנא למימר חוץ למחנה אחת דמייחנא שלש מחנות מגורה שוה דפרים והשתא אפילו גזירה שוה לא צריך: אבנא. גרידא משום המצוינות

1 ומקומן וכי הדר כתיב מחוץ למחנה
2 לאפוקי ממחנה ישראל קאמר: הווא. ובני
3 ישראל: מפני ליה לסמיכה ולחדיה דרתיבי
4 בעזואה ולא מפרשי בעשייה ליה סיים
5 קרא ובני ישראל עשו אף סמיכה דחדיה
6 סמיכה וסמכו כל השומעים דחדיה לאו הבא
7 כתיבא אלא מסני ירה יירה מנאן שוה מן
8 העדים וכו' ודחתו ומפילו ומנאב מית
9 הסקילה לארץ רבית הסקילה גבוה שתי
10 קומות ליריד. ודררשת חוצה באפי פשיה
11 ולא מחוץ למחנה באפי נפשה כל ההצאה
12 דפרים השורפים מאי דרשת בה: שתפרף
13 דעתה. ולא דינא והתמנה בהירינתה
14 ונשתתק. נאלם: מהו. מי אמר אי לא
15 איתתק הוה ממש בדבריו וערך לטור
16 את הדין ולהביא דינן אחרים: מנפח רב
17 ששת בדיה. כלומר רוח הוא זה שאמרת
18 כיון שנשתתק מה העול אי להכי איתת
19 למחש אפילו אחד פסוק העולם נמי אמר
20 בכל היוצאן לירגו שמא יש אחד בסוף
21 העולם שידע לו זכות: ופריכין נמי דמי החם
22 לא אמר הבא אמה: שויבה. שהוציא דבריו
23 ועטמו לאור: תיבעי לך. מי אמר זכה דוקא
24 או דילמא ר' יוסי אורחא דמילתא קאמר
25 שאין דרך תלמיד לומר שי לי ללמד זכות
26 ומשתתק כן מיתה דמסתמא מיד אמר
27 ראייתו ומידו היבא דאיתרמי אינא
28 דסביא ליה נמי הכי: ואפי' אפעם ראשונה
29 ושניה. נמי קאמר ובלבד שיש ממש בדבריו
30 ואי ליכא ממש לא מהדרינא: מאי ידעי. אם
31 יש ממש או לאו וכי שלוחים תלמידים בעינן
32 שיהו סוקלין: דפסירין ליה. מפעם ענה
33 ואלך. שני תלמידי חכמים לילך עליו
34 מעיקרא. בתחלת הליכתם ולא יחזורו
35 אפילו פעם ראשונה אייכ שי ממש בדבריו
36 וצריך ליימרה. נמי שעבר עברה פלונית
37 ביזם פלוני ובשעה פלונית: לפנו אין.
38 דמשעה בהליכתה: מעיקרא לא. ארבעים יום
39 קודם:
40 ובה

1 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה. אֵלָּא
2 מֵעַתָּה, וְיִרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן מֵאֵי עֶבְרֵי לַיהוָה, הוּא
3 מִכְּעֵי לַיהוָה לְכַתְּנָתָא, וְיִרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן, אוֹתוֹ וְלֹא
4 בְּכֹסֶתוֹ, אֲבָן שְׂאֵם מֵת בְּאֲבָן אַחֶת, יִצְאֵ. וְאִצְטְרִיךְ
5 לְמִיכְתָּב אֲבָן, וְאִצְטְרִיךְ לְמִיכְתָּב אֲבָנִים. דְּאֵי פִתְב
6 רְחֵמָנָא אֲבָן, הוּוּ אֲמִינָא, הִיאַ מֵת בְּחֵדָא,
7 לֹא יִנְתֵי אַחֲרֵיתִי וּמִיכְסִילֵיה, פִּתְב רְחֵמָנָא אֲבָנִים.
8 וְאֵי פִתְב רְחֵמָנָא אֲבָנִים, הוּוּ אֲמִינָא, מֵעִיקְרָא יִנְתֵי
9 תְּרֵיתִי, פִּתְב רְחֵמָנָא אֲבָן, וְהָא הֵיאַ תְּנָא, נֶאֱמַר קָאֵמַר, וְהִכִּי קָאֵמַר,
10 אֵילוֹ לֹא נֶאֱמַר קָרָא, הֵיתִי אוֹמֵר גְּזִירָה שְׂוֵה. עֲכִישׁוּ שְׂנֵאמַר קָרָא. גְּזִירָה שְׂוֵה לֹא צִרְדֵי. רַב
11 אִשֵּׁי אָמַר, מֹשֶׁה הִיאַ תְּוֹה יוֹחֵב, בְּמַחְנֵה לַוִּיחֵ, וְאָמַר לַיהוָה רְחֵמָנָא וְהִיאַ אֶת הַמִּקְלָל חוּץ
12 לְמַחְנֵה לַוִּיחֵ, אֵל מַחוּץ לְמַחְנֵה חוּץ לְמַחְנֵה יִשְׂרָאֵל. וְיִוצִיאֵו אֶת הַמִּקְלָל לְעִשְׂיָה. עִשְׂיָה,
13 בְּהִרְדֵי פִתְבֵי בְּהוּ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, הוּוּא, מִכְּעֵי לַיהוָה לְסִמְכָה
14 [וְלִדְרֵיחֵה. אָמְרוּ לַיהוָה רַבְּנֵן לְרַב אִשֵּׁי, לְדִרְדֵיךְ, כֵּל הֵנוּ וְהוּצִיאֵו דְּכַתְּבֵי בְּפָרִים הַנְּשֻׁרִים, מֵאֵי
15 דְּרִישַׁת בְּהוּ? קִשְׂיָא: אַחֶר עוֹמֵד כּו': אָמַר רַב הוּנָא, פְּשִׁטָא לִי, אַחֶר אֲבָן שְׂסָקֵל בְּהוּ,
16 וְאַחֶר עֵץ שְׂנִתְלָהּ בּוּ, וְאַחֶר סִיף שְׂנִתְרַב בּוּ, וְאַחֶר סוּרֵר שְׂנִתְרַב בּוּ, בִּינְלֵן מִשְׁלַל צְבוּר. מֵאֵי
17 מֵטָאֵא, דְּמִדְרִיחֵה לֹא אֲמַרְיֵן לַיהוָה, זִל וְלִיתֵיהּ וְלִקְטוּלָה נְפִישְׁהּ. כְּעֵי רַב הוּנָא, סוּרֵר שְׂנִתְרַב
18 בּוּ, וְכֹסֶם שְׂרָץ וּמְעַטְמֵד, מִשְׁלַל מִי הוּא. בִּין דְּהַצְלָה דְרִיחֵה, מִדְרִיחֵה הוּא. אוֹ דִּילְמָא, בִּין
19 דְּבֵי דִינָא מְחִיבִין לְמַעַבְדַּ בְּהַ הצְלָה, מִדְרִיחֵה, וְהוּוּ דְּאָמַר רַבִּי חֵיאֵי בַר רַב אִשֵּׁי, אָמַר
20 רַב חֲסָדָא, הִיאַ שְׂכַר לִיְהִרָה, מִשְׁקֵין אוֹתוֹ קוֹרֵט שֶׁל לְבוֹנֵה כְּכֹסֶם שֶׁל וְיֵן פְּרֵי שְׂתַרְתְּרָה דְעַתָּה,
21 בְּשֵׁאמַר לַיהוָה שְׂכַר לְאוֹכְרֵן וְיֵן לְמַרְיָ נֶפֶשׁ! וְהִיאַ, נְשִׁים יְקוֹרֹת שְׂמִירֻשָׁלַם הֵיוּ מְחַתְּרֵבֹת
22 וּמְכִיבִיאֹת אוֹתָן, לֹא תִתְרַבֵּו יְקוֹרֹת, מִשְׁלַל מִי? הֵא דְּנִצְאֵי מִסְתַּבְרָא מִשְׁלַל צְבוּר, בִּין
23 דְּרַחֲבֵי תְנִי/ מִדְרִיחֵה. כְּעֵא מִינֵיהּ רַב אָהָא בַר הוּנָא כְּרַב שֵׁשֶׁת, אָמַר אַחֶר מִן הַתְּלַמְדִים
24 אֵשׁ לִי לְלַמֵּד עֲלֵיו זְכוּת, וְנִשְׁתַּתַּק, מַהוּ מִנְפַח רַב שֵׁשֶׁת בְּדִידָה, נִשְׁתַּתַּק, אִפְּיֵלוֹ אַחֶר בְּכֹסֶף
25 הָעוֹלָם נְמִי. הָתָם לֹא קָאֵמַר, הֵכָא קָאֵמַר. מֵאֵי. תֵא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר הַנִּינְא, אַחֶר
26 מִן הַתְּלַמְדִים שִׁיבָה וְזָת, רוּאֵין אוֹתוֹ אִפְּיֵלוֹ חֵי עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ. יְזַבְה, אֵין. לֹא יְזַבְה, לֹא.
27 יְזַבְה, פְּשִׁטָא לִי. אָמַר, תִּיבְעֵי לָךְ: אִפְּיֵלוֹ הוּא כּו': וְאִפְּיֵלוֹ פְּעַם רֵאשׁוֹנָה וְשֵׁנִיָּה? וְהִתְנִיא,
28 פְּעַם רֵאשׁוֹנָה וְשֵׁנִיָּה, בִּין שֵׁשֶׁת מְשֻׁבְּרֵי, בִּין שְׁאֵין מְשֻׁבְּרֵי, מַחוּרִין אוֹתוֹ. מִכָּאֵן
29 וְאִלְדֵי, אִם יֵשׁ מְשֻׁבְּרֵי, מַחוּרִין אוֹתוֹ. אֵין מְשֻׁבְּרֵי, אֵין מַחוּרִין אוֹתוֹ. אָמַר רַב
30 פַּפָּא, תְּרַנְּוִיָּה, מִפְּעַם שְׁנֵי וְאִלְדֵי. מֵאֵי דְעֵי? אָמַר אֲבִי, דְּמִסְרִינֵן לַיהוָה וְנָא דְרַבְּנֵן. אֵי
31 אִיקָא מִשֵׁת בְּדַבְּרֵיו, אֵין. אֵי לֹא, לֹא. וְלִמְסַר לַיהוָה מֵעִיקְרָא? אָבֵב דְּכִיעֵת, לֹא מִצֵּי אָמַר כֵּל
32 מֵאֵי דְּאִישׁ לַיהוָה: מִשְׁנַח מִצְאֵו לַיהוָה, כְּפִרְהוּ. וְשֵׁם לֹא, וְיִצְאֵי לִסְקֵל. אִכְרֹז יִצְאֵי לְגַמְרָא

1 וְאֵישׁ פְּלוֹנִי בֵּן פְּלוֹנִי יִוצֵא לִסְקֵל, עַל שְׂעָבֵר עֲבִירָה פְּלוֹנִית, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עָנְוִי, כֵּל מִי שִׁידַע לוֹ זְכוּת יָבֵא וְיִלְמַד עֲלֵיו: וְגַמְרָא
2 אָמַר אֲבִי, וְצִרְךְ לְמִיור בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וּבְשַׁעָה פְּלוֹנִית, וּבְמִקּוֹם פְּלוֹנִי. דִּילְמָא אִיקָא אִירְדַע, וְאִתּוּ מְיוֹם לְהוּ: וְכֹדוּ יִוצֵא לְגַמְרָא: לְפָנֵיו
3 אֵין, מֵעִיקְרָא לֹא. וְהִתְנִיא, כְּעֵרֵב תְּפַסֵּחַ וְתַלְאוּהוּ לְשׁוֹ [הַנְּצוּרִי]. וְתַכְּוִזוּ יִצְאֵי לְפָנֵיו אֲרַבְעִים יוֹם, [לְשׁוֹ הַנְּצוּרִי] וְיִוצֵא לִסְקֵל עַל
4 שְׂבִישָׁף וְהִסִּית וְהִיחֵ אֶת יִשְׂרָאֵל, כֵּל מִי שִׁידַע לוֹ זְכוּת יָבֵא וְיִלְמַד עֲלֵיו, וְלֹא מִצְאֵו לוֹ זְכוּת, וְתַלְאוּהוּ כְּעֵרֵב פְּסַח. אָמַר עוֹלָא,
5 [וְתַסְבְּרָא, [לְשׁוֹ הַנְּצוּרִי] בַר תְּפֻכִי זְכוּת הוּא? מִסִּית הוּא! וְרַחֲמָנָא אָמַר לֹא תַחְמוֹל וְלֹא תִכְסֶה עֲלֵיו! אֵלָּא, שְׂאֵנִי לְשׁוֹ [הַנְּצוּרִי]
6 דְּקָרְבֵו לְמִלְכוּת הוּוּ. תְּנֵן רַבְּנֵן, תְּמַשְׁה תְּלַמְדִים הֵיוּ לוֹ לְשׁוֹ [הַנְּצוּרִי, וְאֵלוֹ הֵן] מְתָא, נְקָא, נְצַר, וּבּוֹנֵי, וְתוֹדָה. אִתְרִיחֵ לְמִתָּא,
7 אָמַר לְהוּ, מְתָא יְהִרְגֵהוּ. הַכְּתִיב 'מְתִי אָבֹא וְאִרְאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים'. אָמְרוּ לוֹ, אֵין, מְתָא יְהִרְגֵהוּ. דְּכַתְּבֵי 'מְתִי יָמוּת וְאָבֵד שְׂמוֹ'. אִתְרִיחֵ
8 לְנָקְאֵי, אָמַר לְהוּ, נְקָא יְהִרְגֵהוּ. הַכְּתִיב 'וְנָקֵן וְצִדִיק עַל תְּהִלָּה'. [אָמְרוּ לוֹ], אֵין, נְקָא יְהִרְגֵהוּ. דְּכַתְּבֵי 'בְּמִסְתַּרְתִּים יְהִרְגֵהוּ נְקִי'. אִתְרִיחֵ
9 לְנָצֵר, אָמַר [לְהוּ], נְצַר יְהִרְגֵהוּ. הַכְּתִיב 'וְנִצַּח מִשְׁרָשׁוֹ יְהִרְגֵהוּ'. אָמְרוּ לַיהוָה, אֵין, נְצַר יְהִרְגֵהוּ. דְּכַתְּבֵי 'אִתְּמַת הַשְּׁלֵמַת מִקְבָּרָה כְּנָצֵר נַעֲבֵל'.
10 אִתְרִיחֵ לְבוֹנֵי, אָמַר [לְהוּ], בּוֹנֵי יְהִרְגֵהוּ. הַכְּתִיב 'בְּנֵי כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל'. אָמְרוּ לוֹ, אֵין, בּוֹנֵי יְהִרְגֵהוּ. דְּכַתְּבֵי 'הֵנָּה אֲנִי הוֹרֵג אֶת בְּנֵי
11 אִתְרִיחֵ לְתוֹדָה, אָמַר [לְהוּ], תוֹדָה יְהִרְגֵהוּ. הַכְּתִיב 'מִמּוֹר לְתוֹדָה'. אָמְרוּ לוֹ, אֵין, תוֹדָה יְהִרְגֵהוּ. דְּכַתְּבֵי 'זוֹבֵחַ תוֹדָה יִכְרַתְּנִי'.
12 אָמַר

1 אלו תוציא לנו. אף ועל בג בדחלקת הארץ היו אורים ותומים:
 2 **בזאת** וכו'. וזאת אלא ומרבין דרביים הרבה כדרוש (לעיל דף אב)
 3 גבי כהנה וכו'ה לפי שלא דעו כי מלחמות מרוב שנוכל לרבות שמעל
 4 בחיובי: **מלמד** שלא עש על הנסתרות עד שעברו את הדין. כך כחוב ברוב

5 ספרים וקשה דהא ידא לאו הנקודה היא ראל
 6 נעשע אפילו דרבי שמעון דרבי משמע שפטי
 7 דקרא הנסתרות לה' אלהינו ולא לנו ענש
 8 לדבר וא"כ באתה נקודה לדרוש ומשעברו
 9 עש ולכן גריס בקונטרס מלמד שענש הקב"ה
 10 על הנסתרות משעברו ונקודה רע"ן שבעד פ"ה
 11 דהללק באתה דלא תיטמ מעולם המה לנו
 12 ולבנינו אלא מעתה מתחלת מדה זו ותנהג
 13 עד עולם וקשה ובלא נקודה רע"ן הייתי
 14 יכול לומר כן דא"כ לא נכתוב אלא הנסתרות
 15 ונגלותו לנו ולבנינו עד עולם וע"כ מרובתי
 16 אלא אלהינו וכתב נמי נקודה יש לי לדרוש
 17 שתייהו י"ל לפי ששטו רע"ן שבעד נקוד פ"ה
 18 למקד י"א אותיות כנגד י"א אותיות שבשם
 19 לאשמעו שנתקדשו ראייה לדיות על השם
 20 למעט משום מנהגה מן הנסתרות לנו ולבנינו
 21 אלא שאין דרך לנקוד את השם

1 **אמר** רבי יהושע בן לוי, כל הויכב את יצרו, ומתנדב
 2 עליו, מעלה עליו הכתוב כאילו קיבדו להקדוש
 3 ברוך הוא בשני עולמים, העולם הזה והעולם הבא,
 4 דכתיב, 'וזכב תודה וכבדנני'. ואמר רבי יהושע בן
 5 לוי, בזמן שביית המקדש קיים, אדם מקריב עולה,
 6 שכר עולה בירו. מנחה, שכר מנחה בירו. אבל מי
 7 שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל
 8 התקנות בפרו', שנאמר 'ובחי אלהים רוח נשברה'.
 9 ולא עוד, אלא שאין תפלתו נמוסת, שנאמר 'לב
 10 נשבר ונדכה אלהים לא הכפר': **משנה** היה רחוק
 11 מביית המקדש עשר אמות, אומרים לו 'התודה',
 12 שכן ירדך כל המומקין מתורין, שכל המתודה יש
 13 לו חלק לעולם הבא. שכן מצינו בקבו, שאמר לו
 14 'הושע בני שים נא כבוד [לה'] אלהי ישראל ותן לו
 15 תודה ויען עכן את הושע ויאמר אמנה אנכי המאתי
 16 וכו'את וכו'את' וגו'. ומנין שיכפר לו וידויו, שנאמר
 17 'ויאמר הושע מה עברתנו ועפרך ביום הזה', 'ביום
 18 הזה' אתה עכור, ואי אתה עכור לעולם הבא. ואם
 19 אינו יודע להתודות, אומרים לו, אמור 'תהא מיתתי
 20 כפרה על כל עונותי'. רבי יהודה אומר, אם היה
 21 יודע שהוא מומקם, אמר 'תהא מיתתי כפרה על כל
 22 עונותי, חזן מעון וה'. אמרו לו, אם בן יהו כל אדם
 23 אומרים בן, כדי לנקות עצמן: **גמרא** תנו רבנן, 'נא',
 24 אין 'נא' אלא לשון בקשה, בשעה שאמר הקדוש
 25 ברוך הוא ליהושע 'הסא ישראל, אמר לפניו, רבונו
 26 של עולם, מי הסא. אמר ליה, וכי דילמור אני, לך
 27 הפל גורלות. הלך והפיל גורלות, ונפל הגורל על
 28 עכן. אמר לו, יהושע, בגורל אתה בא עלי. אתה
 29 ואלעזר הבתן שני גדולי הדור אתם, אם אני מפיל
 30 עליכם גורל, על אחד מכם הוא נופל. אמר לו,

1 וזכב את יצרו. לאחר שהסיתו לחטוא הוא וזכרו תורנו ושב בתשובה ומתודה
 2 עליו עניו נגידן רדשו לשני כבודים: **וכי** אלהים. לשון רבים משמע. לא **התבא**. אכן
 3 דרכך לכוותו: מתני' **בזאת** וכו'את. בגמרא מפרש שמעל בחיובים אחרים:
 4 שהוא מומקם. שהעדים שקרים ומבטחםם היעה הרגוה: והו כל **אדם**. אף
 5 החוטאים יהו אומרים כן לנקות את עצמן מן
 6 הבריות ויצואו לעו על הערים והדייקן: ג'
 7 שים נא כבוד. נא בקשה. דילמור. רכיל.
 8 אמר לו. עכו: הושע בגורל אתה בא.
 9 להורגני שלא בעדים: בבקשה מפק. הייתי
 10 דקאמר ליה נא: שחיהי כמילא. השחידו
 11 בשוחד דברים עד שהודה שכשאמר לו תן
 12 לו תודה סבור שאין מבקשן ממנו אלא
 13 הדואה ולא יתרגוהו: **אנכי** המאתי. במעל
 14 כימי משה. אתה על כנעני מלך עד
 15 דכתיב (במדבר כא) וידר ישראל נדר וגו'
 16 והתרגמו את יריהם אסרום עליות בהנאה
 17 וכירצא בוב עשה פירות אחרות ולא
 18 תתרגמו: **מאי** עממא לא איענשו. ישראל
 19 על מעלתו כי דכתיב איענשו השתא: לפי
 20 שלא ענש. המקום את צדיקים שבמשרא:
 21 על הנסתרות. שביד עוברי עברה אלא על
 22 העברות הידועות: עד שעברו את הדין.
 23 ושמועו ויקבלו עליות ברבות הקולות בוד
 24 גריים והר עיבל ועשור ערבים זה בזה
 25 כדאמרין בסבכת סוכה (רף לו) מיד נענשו
 26 זה על זה ואפי' לא ידעו לה בעבריות שביד
 27 חברו ובימי ענש כבר עברו את הדין: מלמד
 28 שלא ענש על הנסתרות עד ששברו בו.
 29 נראה לו רהג מלמד שענש על הנסתרות
 30 משעברו ולמאז דגרט נמי שלא ענש עד
 31 שעברו היא היא ודכי קאמר מלמד שמה
 32 שלא ענש על הנסתרות לא נהא אלא עד
 33 שעברו אבל משעברו ענש היה דרשק
 34 לקרא הנסתרות לה' אלהינו משמע עליו
 35 לבקש ענש העבירה ולפיער על העברים
 36 ואין עליו ענש דבר. והגלות לנו. קולד.
 37 חלוי כבואר אלא כולנו יאז נקודה היה
 38 אמיןא כן היא המדה לעולם באתה הנקודה
 39 לדרוש דאין מדה זו נהגת לפטורנו מן
 40 הנסתרות אלא עד שעברו את הדין והיה
 41 לו לנקות את הנקודה הזאת על לה' אלהינו
 42 ללמד שלא עד עולם חן לה' אלהינו אבל
 43 לאו אורח ארעא לנקוד את השם נקוד על
 44 לנו ולבנינו ולומר שאין כאן מקומם משמ
 45 אלא למעלה מן הגלות נתינו לדרוש כך
 46 הנסתרות לה' אלהינו ועלו ולבנינו שאין אנו
 47 נענשים ומיהו אי היה כתיב ליה הכי היה
 48 משמע דאך קודם שעברו את הדין נמי
 49 להכי פלגינהו נקוד לומר דלכאן ולכאן הוא
 50 דרש ולומר לך ועד השתא כחוק ארבע
 51 שנה נענאמר לתם מקריא זה בערבות מואב
 52 לא היו הנסתרות אלא לה' אלהינו אבל
 53 מכאן ואילך הם אף לנו ולבנינו ונקודה
 54 רע"ן שבעד לחלק באתה דלא תימא
 55 מעולם ועד עולם אלא מעתה מתחלת מדה
 56 זו ותנהג עד עולם: וכי ענש על הנסתרות.
 57 האחרים לעולם: והר כבר נאמר עד עולם
 58 ואי לאו אפטרסא דנסתרות קאי לאשמעו
 59 דעד עולם תנהגו מדה זו דלא תימא משעברו את הדין ויקבלו עליהם ערבות ועשו זה על זה למיה י דכתיביא אי משום חיובא פטורא דענש ותנהגו בעישי
 60 ניהוג לעולם דלמה יפסוק: אלא. הנקודה למיטרך דהיא דכתיב הגלות לנו ולבנינו לאו עד הנה נהגה מדה זו אלא מכאן ואילך רכל קקודה למעט דכך לא ענש את
 61 אחרים על עונשן שבגלוי עד שעברו את הדין: אלא. רבי נחמיה ביין דאף משעברו לא ענש על הנסתרות:
 62

31 **בבקשה** ממוך, אל תוציא לנו על הגורלות, שעתיקה ארץ ישראל שתחלק בגורל, שנאמר
 32 **אף** בגורל חלק את הארץ, ין תודה. אמר רבינא, שחדיי שחדיה כמילי, פלום בבקש ממוך
 33 **אף** הנוהא, ין לו תודה והיפטר. כתי' ויען עכן את הושע ויאמר אמנה אנכי המאתי לה'
 34 אלהי ישראל וכו'את עשיתי. אמר רב אמר רבי חינא, מלמד שמעל עכן בשפלות
 35 התימים, שנים בימי משה, ואחר בימי הושע, שנאמר 'בזאת וכו'את בימי הושע' רבי יוחנן אמר
 36 משום רבי אלעזר ברבי שמעון, ועד השתא, מאי עממא לא איענשו. אמר רבי יוחנן משום
 37 המאתי וכו'את עשיתי. ועד השתא, מאי עממא לא איענשו. אמר רבי יוחנן משום
 38 רבי אלעזר ברבי שמעון, לפי שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הדין. כתנאי,
 39 הנסתרות לה' אלהינו והגלות לנו ולבנינו עד עולם, למה נקוד על לנו ולבנינו ועל עין'
 40 שבעד, מלמד שלא ענש על הנסתרות, עד שעברו ישראל את הדין, דרבי רבי יהודה.
 41 אמר לו רבי נחמיה, וכי ענש על הנסתרות לעולם, והלא כבר נאמר עד עולם. אלא, פשם
 42 שילא ענש על הנסתרות, כך לא ענש על עונשין שבגלוי, עד שעברו ישראל את הדין. אלא
 עכן

דעד עולם תנהגו מדה זו דלא תימא משעברו את הדין ויקבלו עליהם ערבות ועשו זה על זה למיה י דכתיביא אי משום חיובא פטורא דענש ותנהגו בעישי
 ניהוג לעולם דלמה יפסוק: אלא. הנקודה למיטרך דהיא דכתיב הגלות לנו ולבנינו לאו עד הנה נהגה מדה זו אלא מכאן ואילך רכל קקודה למעט דכך לא ענש את
 אחרים על עונשן שבגלוי עד שעברו את הדין: אלא. רבי נחמיה ביין דאף משעברו לא ענש על הנסתרות:
 עכן

סנהדרין. נגמר הדין – פרק שישי דף מד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזון)" קצו תוספות

1 דנסתרות משעברו ונגלות שלעם אמר ליה רבי נחמיה ובי עני על הנסתרות והלא כבר
2 נאמר עד עולם ואי קאי עד עלם אנסתרות ע"כ ר' לישותון בדאיתו עין דקאי אגלות
3 קאי אנסתרות דנסתמא קאי בשהו אם איתא דקאי אתרוידיה אלא ודאי לא קאי
4 אנסתרות כלל כלו זה היא הסברא דלא מיעביש אתרויני עלייהו לשלם אל תביב נסתרות
5 אלא להקיש להו גלות דכש לא עלה עניש על
6 נסתרות קודם שעברו שדוה הסברא כן לא
7 עשו על הגלות ולכבי איתאי הקיש ונקודה דאי
8 לאו נקודה היא דאיתו הקיש דלא מיעביש
9 בעניא רבא אבל אונא מעביש לפי שדה לתם
10 למחות קמיל נקודה דלא מיעביש כלל ולפי
11 נקודה דעין לא יתישב לר' נחמיה

12 **ואתם** ירוקתם ששים מילין. דודו גרויס וד'
13 עיבל ודו רוקים ששים מיל מן הירון
14 כדאיאת בפרק אלו נאמרין (סוטה דף לו.) ויש
15 לתמוה והלא כיון עשה דהא חביב היה
16 בעברכם את הירון תקימה את האמנים והלא
17 אשר אנכי מצוה אתכם היום ברב עיבל ומה
18 היה יכול לעשות שלא מצא הר גרויס וד'
19 עיבל עד שבפרק אלו נאמרין פליגי תנאי
20 דתניא הלא מהם בעבר הירון מעבר הירון
21 ואילך דברי ר' יהודה פירוש ברוח מן הירון
22 היחשב בערבה אלו הר גרויס וד' עיבל שישב
23 בהן כותים ר"א אומר הלא מהם בעבר הירון
24 סמוך לירון דאי מעבר הירון ואילך הובתיב
25 והיה בעברכם את הירון לר"א לר' דודו גרויס
26 וד' עיבל שבסמוך דהר דבר הכתוב ושנים וד'
27 ובזוהר אמר מה מן מקימין רב אלעזר וד'
28 גרויס וד' עיבל בן גבשושית עשו וקראו לאחת
29 הר גרויס ולאחת הר עיבל על דעתה ר'
30 יהודה ששים מיל הלכו באותו היום על דעתה
31 דר' אלעזר לא מה ממקומו והשתא ר' שילא
32 דבאב סבר דקאי ר' אלעזר והיה לו לידועע
33 לעשות לו ודואו הלך לר' גרויס וד' עיבל שבין
34 הכותים ור' דאמר רבא איתא דתנא שפיר עבר
35 מצי סבר כרבי יהודה ר' אבא אלעזר

36 **חיישינן** שמא שר הוא. ודקא שדוהת
37 וברדיה מקום שאין בני אדם
38 מצויין ושכחתי שם שרים אפי' בימים כבודא
39 דפ' בתרא דיבמות (דף קכב. ושם) שעלה לר' ד'
40 אבל בערב אפילו בלילה לא הישיתן דאי לאו
41 הכי היאך אדם נתון שלום לחבירו בלילה
42 והיאך אשה מתגרשת בלילה וד' אלעזר
43 הכא דהוה לה בבואה בדבואה כרמשיני (ביבמות
44 שם) משום דאין בבואה ניכרת בלילה
45 דהא

1 ענין **מי איעניש**. ישראל עליה הלא מן הנסתרות היא: **המא** מודלא אמר
2 חזא תנע עדיק שם קדושתם עליה: **חילפי**. אורטיאיש מושב בערלה. משך את
3 עור אמתו תמיד עד שנשתרבה וכיסתה את ראש הגיד כדי שלא יראה מודול:
4 **פשיטא**. תא ר' אילעא גופיה אמר דעבר על כל התורה: **לא** מפקר. לא הפקיר עצמו
5 כל כך. **בנערה המאורסה**. כתיב כי עלה עשתה

6 נבלה בנשואי. **בולי** האי. רע לשמים וד'
7 לביותו לכיש את נשפתיה ולאוסרה על
8 בעלה הינה כנערה המאורסה. **בצטו**
9 לסקלנה וירדותן. שיטאו את לקולו וזוהרו
10 בענינן ולא יוסיפו למעול בהרם: **הראוי**
11 לשיפיה. כסף הדב ונגיפים. **הראוי** למקילה.
12 הוא שורו ובהמתו וקנס היה לרדות
13 הארץ: **איצמלא דימלתא**. טולת של צמר
14 נקין בן יומו שמוכנבן אותו למילת מלבישים
15 לבוש של יתלכך מצורו. **סריבאל דזרימא**
16 צבעו בעירף שקורין אלר' זה משה.
17 כשדוה ריח לבקש רומים על ישראל וד'
18 מדבר בלשון רכה. **פלידות**. ולו הוואלנו.
19 ולואי שחואלנו לישב ולא לעבור את הירון
20 משמע שטוב היה לנו שלא לקיים מצותך
21 שאמרת לנו קום עבור את הירון: **קום** לך.
22 **משל ומידך** ביהמה ואת לחם שאף בשיבולך
23 נענשו שלא קיימת את דברי: **וירוקתם** ששים
24 מיל. הר גרויס וד' עיבל וירוקת ששים
25 מן הירון במסכת סוטה (דף לו.) ושם הקטנו
26 את האנבים: **כן עשה** יהושע. מקרא כתיב כן
27 ולא יפה דרש רבי שילא שיושעע שנתה
28 אתה גרמת להם. שלא היה לך לאסור
29 עליהם בית יריחו: **והיניו דקאבר** לחו בני.
30 רך שללה ובהמתה בתווה של חתרימם
31 עור. **דובי** עבדי. דמשתוחו לאדם בלילה
32 דכיון דאמר לו הלנו אתה אם לרצוני
33 (והושע (ה) מכלל דלילה הוא דאי בימא
34 וכי לא היה מוכר בן שרי ישראל לומר
35 אומות העולם: **שמא** שר הוא. ואין מוציאין
36 שם שמים על המזיק ושלוש שם שמים הוא
37 שנאמר (שופטים ו) ויקרא לו ה' שלום וכ"ש
38 שאין משתחוה רדומה כנשתחוה ליעריהם
39 אבר

28 **בישלל** אדרת שנוער אחת טובה ומאיתים שקלים כסף. רב אמר, איצמלא דימילתא. וישמאל
29 אמר, סריבלא דזריפא. ויציקום לפני ה'". אמר רב נחמן, בא והכנסם לפני המקום. אמר לפניו,
30 רבונו של עולם, על אלו תהיה רובה של סנהדרין. דכתיב ויפיו מהם אנשי העני פשלישים
31 ויששה איש, ותנאי פשלישים ויששה ממש. דברי רבי יהודה. אמר לו רבי נחמיה, וכי פשלישים
32 ויששה היו, והלא לא נאמר אלא פשלישים ויששה איש. אלא, זה יאור בן מנשה, ששש
33 נגנר רובה של סנהדרין. אמר רב נחמן אמר רב, מאי דכתיב 'תהנינים דבר רש ועשירי ענה עולות', 'תהנינים דבר רש' זה משה,
34 ועשירי ענה עולות' זה יהושע. מאי מנעמא. אולימא משום דכתיב ויציקום לפני ה', ואמר רב נחמן פא והכנס לפני המקום. אטו,
35 פנימם לא עביד הכי? והכתיב ויעמד פנימם ויפלו ותעצר המנפה, ואמר רבי אלעזר ויפלו' לא נאמר. אלא ויפלו' מלמד שעשה
36 פליית עם קונו. בא והכנס לפני המקום, אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל, דכתיב ויהיו
37 המתים במנפה ארבעה ועשרים אלף'. ואלא מהקא, למיה העברת העביר את העם הזה את הירון. משה נמי, מימר אמר למיה
38 הרעוה לעם הזה'. אלא מהקא וילו הואלנו ונשב בעבר הירון' ויאמר ה' אל יהושע קום לך. דרש רבי שילא, אמר לו הקדוש
39 ברוך הוא, שלף קשה משלתם. אני אמרתי ויהיה בעברכם את הירון תקימו, ואתם רינקתם ששים מיל. בתר דינפך, אוקים רב
40 אמורא עליה ודרש, 'באשר צוה ה' את משה עבדו, בן צוה משה את יהושע, וכן עשה יהושע, לא חסיר דבר מכל אשר צוה
41 ה' את משה'. אם בן, מה תלמוד לומר 'קום לך'. אמר לו, אתה גרמת להם, ותיניו דקאמר ליה בעי, ועשית לעי ולמלכת פאשר
42 עשית ליריחו ולמלכה וגו'. ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו' ויאמר לא פי אני שר צבא ה' עתה באתי ויפול
43 יהושע אל פניו ארצה וישתחוה, הכי עביד הכי, והאמר רבי יוחנן, אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה, חיישינן שמא
44 'שר' הוא. שאני תרם, דקאמר ליה 'אני שר צבא ה' עתה באתי' וגו'. וירקא משקרו? גמורי, דלא מפקי שם שמיים לבקלה.

אמר לו אמש בישראל בו. עתה באתי דרשי מדיקאמר ליה עתה באתי בכלל דימלתא אחריתי. ואלו מומרת ליה עתה באתי אמש היום כשהתירב בין הערבים קרי ליה נמי אמש שאין זה אלא לשון ערבית: ועכשיו בישראל ת"ת. וכיון דביום אי אתם יכולין לטעוק בתורה מומת עסקי מלמנות צדיקים אתם לטעוק בתורה

בלילה והיה לו לשכב בגלגל ששם המנחה ולא אמר: עתה באתי. על שם בעשוי באתי לפרע מיד נזהר יהושע ולא הוסיף עוד רבא במצור בלילה לכך נאמר בעי וילן יהושע בלילה ההוא אתך העמק של בועקמה על תורה: אמר האמור. תרו ואבותיו מומנעו באה אמר הוה פסקות. גבריאל: אתה כמלים אותם. שאתה קורא אותם אמורי וחת: ריבך ריב את רעך. אם יש לך להוכיח את ישראל הוכיחן בעצמם וסוד של אברהם ושרה אל תגד בהומום פן מה תעשה בבוואם אברהם ושרה לפניך ואומרים מה טעאן קל שאתה מכלימני: וכן את ליה שרוא. לגבריאל כולי אלו להסיח דברים כלפי שרוא. כיון שטורי. שאין לו רשות לבקש רחמים כיון שבגדה ריבמה שוב אין מלאך אחר פותח בבקשה כי לא יועיל: היעריך שוקק לא בגר. כל יודו אומרים בחיורו לאויבו כלום הקדמתו לא בוצע לא עד לא באת הצרם אם היית עושה בן הברז הכל במאמצים את כחך. כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטץ את צדיים. יוכלים להסיח שיו מלמעלה לעולם יבקש רחמים שיהיו הכל במאמצים את כחו. ששיעוהו מלאכי השדה לבקש רחמים ושלא יהו לו מסיטנים מלמעלה ורבי שמעון העירוך שוקק את בלילה העירוך שוקק בואת תערכוהו לא בוצע שלא יהו לו צדים ושהכל יהו במאמצי כחך. זמרי. הוא עבן כדמפרש לקמייה ויכולו החבוב עש שאר אחיו שהיו צדיקים: כתוב זמרי ורביים עבן. רבא חשיב לבני רוח בלתי כתיב עבן (והכישוע) ל' כתיב וקה יהושע את עבן בן יודי אלמא את הוה: אמר רב ושמואל. דאמר תורה ויהוה הוא עבן וזמרי רח אמר עבן שמו בו: מעשה זמרי. נושא כדאמרן לעיל בא על גערה המאורסה ועד שנעשה ונגפו ישראל בעוונם כמו שנעשה על ידי זמרי דמאן גשירים וברעבא אלק וכאן רובה לשל סנהדרין: עיבן. לגלגל עליהם פקדות ועוונותיהם כעבא זו שמתגלגלת בחקף עגלה: ויקון. ומאי איכפת לך דקאמרן רבן דאיכ כל אדם אומר כן ומשני שלא להוציא לעו בו: א' אפשה. שכבר נגמר הדין: וכו' כל פסיתיה. וכי נאמן הוא חדשתיין לא להסיח דאמר מר ארל קולך בבווא עדים: שמו' שהניג שוב אינו חוזר ומניד. דבר המכחש את הראשון דבתיב (וקרא) אם לא יגיד אהגדה קמייתא קפדי קרא ואפי' מחשדינהו

נמי לא מיבעי דאיכא למימר דארי דהורי בהו דאמרי מהו לנו לחוב בדמי: ריהבי מעמא למיחתייהו. מפני שנאה פלוגתי ויהי שונאים אותו: בדעמי מטבא. מעשה במוכס אחד ישראל רשע אחד שמת ובוים מת אדם גדול בעיר ובאו כל בני העיר ותתסקו במשתו וקרויבו אותו מוכס הוציאו גם את מנת המוכס אחריו וקצפו עליהם אויבים והניחו המטות וברחו והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מנת רב לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם ותחלתו להם מנחו בשל מוכס היה אותו תלמיד צתק ולא התעל וקרויבו המוכס קברו את החכם ונעצער בה אותו התלמיד מאד מה חטא גרם ליקבר זה בביתו ומה זכה אותו רשע ליקבר בכבוד גדול כזה גדלה לו רבו בחלום ואמר לו אל תטעטר בא ואראך בכבודי עד בן עין בכבוד גדול ובא ואראך אותו האיש בגיהנם וציר של פתח גיהנם סובב באוניו אבל פעם אתה שמעתי בגנות תלמידי וכתבם ולא מחותי ולכן נעשית זה פעם אחת הבין מעודה לשר העיר וזה בא שר העיר ודולקת לעניים זה היה שכרו אמר אותו תלמיד עד מתי יהא אותו האיש נרדן ברין קשה אמר לו עד שימות שמעון בן שטח ויכנס תחתיו אמר לו למה אמר לו שפני גשמי מכשפיות ישראליות שיש באשקלון שיני עשה בך דין למחר סיפר אותו תלמיד דברים לשמעון בן שטח מה עשה כינס שמונים בחורים בעלי קבוצה ודיח אותם היום יום ונעפם ונתן כל גדולה ביד כל אחד ואחד וקפצו טלית בתוכם ואמר לרן והדורו בך שחן שמונים ובשעה שכתסנו יגיבה איש אחת מן חן הארץ ושכח אין משפחת ולולטו אמר ואם לאו לא נוכל להם הלך לו שמעון בן שטח וטרקילץ שלהם והניח בחורים מבחצין אמרו לו מי אתה אמר לרן מוכסף אנכי ולכותסנכם בכשפסם באתי אמרו לו ומה שפנים בידך אמר לרן יכליני להביא לכם שמונים בחורים עטופי טליתות ונבות ואפי' שהיו יום נשמים אמרו לו והנראה יצא לחוץ ורמז להם הוציאו הטליתות מן הכדים ותעשפו בהן ונכנסו ואחז כל אחד את אחת מןן והגביה ויכולו להם הוציאים ותלאום כולם ותקאאו קרוביהם דבר ובאו שנים מהם וכוננו דבריהם והעידו על בנו של שמעון בן שטח חזוב מיתה ונגמר דינו וכשהיה יצא לישלל אמר אם יש בך עון לא תהא מיתתי כפרה לי ואם אינו כן תהא מיתתי כפרה על כל עונותי וקבלת תלוי כבואר עדים ושמעו אלו חזרו בהו ותננו טעם לדבריהם מומתם שנאת הנישם ואפי' לא נפסה. מתני' מפשטיין אותו את נגדיהם כדאמר אותו בלא כסותו: מלפניו. ערונו בחתיבת בגד.

תנו רבנן, מעשה באדם אחד שיצא ליהרהר, אמר, אם יש בי עון זה, לא תהא מיתתי כפרה לכל עונותי, ואם אין בי עון זה, תהא מיתתי כפרה לכל עונותי, ובית דין וכל ישראל מנשקין, והעדים לא תהא להם מחילה לעולם, והששמינו חכמים דבריהם, אמרו, לתחורו אי אפשר, שכבר נגזרה גזירה. אלא הרהר, והיא קולך תלוי בצואר עדים. פשיטא. כל פשיטא? לא צריכא, דקא תריו בהו סתרי. וכי תריו בהו, מאי הוה, פיון שהניג שוב אינו חוזר ומניד. לא צריכא, דאף על גב דקא יהיבי טעמא למילתייהו (פי ההוא מעשה דרעמי מוכסא): משננה היה רחוק מבית הפסקלה ארבע אמות, מפשטיין אותו את נגדיו. האיש מוכסין אותו מלפניו, והאשה מלפניה ומאחריה, דברי רבי יהודה. והכמים אומרים, האיש נשקל ערום ואין האשה נשקלת ערומה: נגמר

גמ'
בתיבת בגד.
נמי לא מיבעי דאיכא למימר דארי דהורי בהו דאמרי מהו לנו לחוב בדמי: ריהבי מעמא למיחתייהו. מפני שנאה פלוגתי ויהי שונאים אותו: בדעמי מטבא. מעשה במוכס אחד ישראל רשע אחד שמת ובוים מת אדם גדול בעיר ובאו כל בני העיר ותתסקו במשתו וקרויבו אותו מוכס הוציאו גם את מנת המוכס אחריו וקצפו עליהם אויבים והניחו המטות וברחו והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מנת רב לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם ותחלתו להם מנחו בשל מוכס היה אותו תלמיד צתק ולא התעל וקרויבו המוכס קברו את החכם ונעצער בה אותו התלמיד מאד מה חטא גרם ליקבר זה בביתו ומה זכה אותו רשע ליקבר בכבוד גדול כזה גדלה לו רבו בחלום ואמר לו אל תטעטר בא ואראך בכבודי עד בן עין בכבוד גדול ובא ואראך אותו האיש בגיהנם וציר של פתח גיהנם סובב באוניו אבל פעם אתה שמעתי בגנות תלמידי וכתבם ולא מחותי ולכן נעשית זה פעם אחת הבין מעודה לשר העיר וזה בא שר העיר ודולקת לעניים זה היה שכרו אמר אותו תלמיד עד מתי יהא אותו האיש נרדן ברין קשה אמר לו עד שימות שמעון בן שטח ויכנס תחתיו אמר לו למה אמר לו שפני גשמי מכשפיות ישראליות שיש באשקלון שיני עשה בך דין למחר סיפר אותו תלמיד דברים לשמעון בן שטח מה עשה כינס שמונים בחורים בעלי קבוצה ודיח אותם היום יום ונעפם ונתן כל גדולה ביד כל אחד ואחד וקפצו טלית בתוכם ואמר לרן והדורו בך שחן שמונים ובשעה שכתסנו יגיבה איש אחת מן חן הארץ ושכח אין משפחת ולולטו אמר ואם לאו לא נוכל להם הלך לו שמעון בן שטח וטרקילץ שלהם והניח בחורים מבחצין אמרו לו מי אתה אמר לרן מוכסף אנכי ולכותסנכם בכשפסם באתי אמרו לו ומה שפנים בידך אמר לרן יכליני להביא לכם שמונים בחורים עטופי טליתות ונבות ואפי' שהיו יום נשמים אמרו לו והנראה יצא לחוץ ורמז להם הוציאו הטליתות מן הכדים ותעשפו בהן ונכנסו ואחז כל אחד את אחת מןן והגביה ויכולו להם הוציאים ותלאום כולם ותקאאו קרוביהם דבר ובאו שנים מהם וכוננו דבריהם והעידו על בנו של שמעון בן שטח חזוב מיתה ונגמר דינו וכשהיה יצא לישלל אמר אם יש בך עון לא תהא מיתתי כפרה לי ואם אינו כן תהא מיתתי כפרה על כל עונותי וקבלת תלוי כבואר עדים ושמעו אלו חזרו בהו ותננו טעם לדבריהם מומתם שנאת הנישם ואפי' לא נפסה. מתני' מפשטיין אותו את נגדיהם כדאמר אותו בלא כסותו: מלפניו. ערונו בחתיבת בגד.

גמ' פרק אחר. כלומר מעט ממלצני ויש אומרים פרק חתיכת בגד ולשון פרק בתרוייהו לישב שריקלי' ולא יורה. דאן אשה נסקלת ערומה: וז' יהודה. אמר לך אותו לא למעוטי אשה אתא אלא לאורייו לן דנסקל ערום דמאותו נפקא לן בלא כסותה: לא שנת הוא ולא שנת היא. שדרי אין כאן מיעוט והשוה הכתוב

איש לאשה לכל משונה שבתורה: להרחוקה. לשדרי. שנתו יתנו בה עיניהם ויבואו ליעי הרחוק. דאי לא האי טעמא נהי דלרבנן לא אצרכה קרא דפשיטא נבידיל לא אנו בר תמותה מזה: בגבייהו. לפי שטות: נקדיה. בדריך כל הנקדעים: נפרטו. קרע משונה לכאן ולכאן ולחתיכות קטנות: וסותר את שעריה. קלעו שערה: ונספרו לו הנשים. ואם לא היו מלקלל אותה אלא אין כאן ייסור אלא תצא וכזה ואגו מתכוונים לביישה ואפילו היא וכזה לא שנתא בכל מקום פרוצה היתה שדרי קנא לא וסתתרה: הכא. ומקטלא את ייסור גדול מזה וטעמא לא משום הרחוק היא מיתה יפה. ולא תבזהו: ביוני דאיש עדיף ליה. כלומר גדול בעיניו טפי מניחא דגופיה הלכך נוח לה שתבטל בלבבושה ותשאר למוח ועג' דאיכא צערא דגופא ולא תבזה אותה דלפשיטא יאקו לא משום הרחוק מיתה יפה: והכא דנופא עדיף ליה. גדול בעיניו שדרי מביוני ניהא בשפשיטתה וז' היא יפה לה **מתני'** היה נבזה שתי קומות ומפילו משם לאורי' הויפב על מתניו. כשדואו מושכב פרחק יתן אגונה ויהי: גמ' תנא וקומב שלו. שדיה מפילו מעומד ולא מושכב וזי בעיני כולי האי. דבלאו הכי ליכא שיעור מיתה: מה בור שהוא כרי לחמית. משנה דאי בבבא קמא וז' אהד היתורב בור ואחד החופר שחי ומערה חיוב בפפלת שור המזור ואם כל למח אמר בור מה בור שיש בו כרי לחמית היינו עשרה שורה טפחים דסתם בור אינו פחות מעשרה טפחים אף כל שיש בו כרי לחמית ומאי ניהו עשרה טפחים והו פחותין מכאן ונפל לתוכן שור ומזור ויהי פטור לכשיה עשרה ויהי שיעור לחמית: מיתה יפה. שימות מהר: מיטול. אם גבה יותר מדאי מתפור גופו ואבירו מתפרסך וכו' נבקעת: מניין שבתחיה. לדוננו הונעס בורס סניי תלי ירה לא תגע וגו': ירה. לשון הרשע כמו (שמות טו) ירה בני ומשמעת דלשך ולא רביחאי: אש סקילת אבנים והורכה שם תיל סקיל דדואו לשון אבנים כדכתבי (דברים כב) סקולה (כל) אנשי עירה באבנים: ומנין שבסקילה אבדית. אם הוצרך לסקולך בנות פדחתיה ולא מת: תלי כי סקיל אף היה יורה. רביחאי הוא דאי חיא מנייהו דווקא קאמר או האי או האי כיתובי כי סקול או ירה מכתובי הני לרבינו כתבניה: שאם מת בחדתה יצא. לכך נאמר לא חלק: ומניין שאף לדורות. כל חיובי סקילה תהא דחיה שב: תלמוד

גמרא תנו רבנן, האיש, מקפסין אותו פרק אהד מלפניו. ואשה, שני פרקים, בין מלפניה בין מלאחריה, מפני שכולה ערוה, דברי רבי יהודה. והכמים אומרים, האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה. מאי מקפסיהו דרבנן, אמר קרא ורנמו אותו. מאי אותו? אלימא, אותו ולא אותה. והכתוב והוצאת את האיש תהוא או את האשה תהיא. אלא מאי אותו, אותו? בלא כסותו. הא, אותה בכסותה. רבי יהודה אומר, אותו? בלא כסותו, לא שנת איש ולא שנת אשה. למימתי, דרבנן חיישי להרחיקה, רבי יהודה לא חיישי להרחיקה. והא איפקאו נקדעו, והני דרבנן הפתן אוהו בבגדיה, אם נקדעו נקדעו, ואם נקרמו, עד שמנגלה את לפה, וסותר את שערה. רבי יהודה אומר, אם היה לפה נאה לא היה מנגלהו, והא היה שערה נאה לא היה סותרו. אמר רבה, התם היינו מפקא, שפא מטא מבית דין ופקאה, ויתגרו בה פרחי כהונה. הקא, הא מקפלא. וכי תימא, אתי לאתגרוי באהרניימא. אמר רבה, גמירי, אין יצר היע שולט אלא במי שעניו רואות. אמר רבא, דרבי יהודה אדרבי יהודה, קשיא. דרבנן אדרבנן, אלא אמר רבא, דרבי יהודה אדרבי יהודה, לא קשיא, כדשיני. דרבנן אדרבנן, נמי לא קשיא, אמר קרא ונפרשו כל הגאים ולא תעשינה פומותיכן, הקא אין לך ייסור גדול מזה. וכי תימא, ליעבד בה תרתיה. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה, אמר קרא ואהבת לרעך כמוך, ברור לו מיתה יפה. לימא, דרב נחמן תנאי היא. לא, דכולי עלמא אות להו דרב נחמן. והכא בהא קמפילגי, מר סבר, ביוני דאיניש עדיפא ליה טפי מניחא דגופיה. ומר סבר, ניהא דגופיה עדיף מביוני: משנהו בית הפסקיה היה גבוה שתי קומות. אהד מן העדים דוחפו על מתניו, נהפך על לבו, הופכו על מתניו. ואם מת בה, יצא. ואם לאו, השני נוטל את האבן ונותנו על לבו. אם מת בה, יצא. והא לא, וניתמו בכל ישראל שגאמרי לך העדים והם בו בראשונה למיתו ויד כל העם אחרונה: **גמרא** תנא, וקומה שלו, הרי כאן שלש. ומי בעיני כולי האי? ורמינהו, מה בור שהוא כרי לחמית, עשרה טפחים. אף כל כרי לחמית, עשרה טפחים. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה, אמר קרא ואהבת לרעך כמוך, ברור לו מיתה יפה. אי הכי, ליתבתיה מפני משום

הא אותה בכסותה. לאו מקרא דריש דהא ליכא מיעוט לחבי דאותו איצטרך למידקש בלא כסותו אלא ליעי טעמא כדנפרש משום הרחוק או משום מיומא: **אלא** במה שעניו רואות. והא דאמר סוף פ' ק' דמגילה (דף טז) הלא האומר רחב רחב מיד נקרי דאמר התם בידועה ומכירה: **ברור** לו מיתה יפה. ימו משום דלרבך כמוך לא שייך מיהים דחייך קומיני וימ משום דכתיב ברישה דקרא לא תקום ולא תטור ולשון נקימה היינו מיתה ברישך לקמן בפ' ארבע מיתות (דף גכג) גבי נקום יצא כשדואו אמרו והבאתי עליכם דרב כו: **ורמינהו** מה בור. הא דפרך משור אמרם משום דסתם נמי דרשין שור ולא שדוהתם: **מה** בור שיש בו כרי לחמית. בבין (דף ג) פ"ה משום דסתם בור עשרה וקשה לית ארבעה סתם בור יותר מעשרה כדאשכחן ביוסף ורמינהו שדוהילכו בור מועד ובדאשכחן בבור שניולא ששעמאל כן נתניה חללים וכאן פירש דסתם בור אינו פחות מי מיהו קשה דפרך בריש ביק (דף ג) ושם אלימנא אב' י' ותלודה ט' לא ט' כתיבי ולא עשרה כתיבי ומשני והמת יהיה לו אמר רבנאן דקיס ליה דלרבנן עשרה מיתה עבדי תשעה קיס עבדי מיתה לא עבדי אלמא מהמת ומפרת' דסתם בור הוי יותר מעשרה ותרווייהו עריכי דאי כתב רבנאן והמת יהיה לו היא בכל ענין שימות אפילו בפחות מזה כתב רבנאן מה בור יא' אמר רבנאן בור היא בעומק כיכ דאי אפשר שלא ימות בו כתב רבנאן והמת יהיה לו בראי למות בו דהיינו עשרה דקיס ליה דלרבנן דעבדי מיתה והא דפרך תתם סוף סוף או אב למיתה הוה אב לענין עג' דט' לא כתיבי כלל סברא הוא כי דהיי דעשרה אב למיתה משום דיש בו כרי לחמית תשעה נמי אב למיתה משום דיש בו כרי לחמית אי נמי משום דכתיב דתני זמני בור כי פתח אש בור או כי יכרה אש בור (שמות כא) דריש בידושלמי אחד בור למיתה ואחד בור לענין: **מניין** שבדחיה. סקילה ואחר דחיה בפסק ואפילו הכי עבדין לה לבסוף משום דאשכחן קראי דסמון סקילה באבנים דכתיב (דברים יז) וסקלתם באבנים ומתה: **מניין** שאף לדורות. בו אפילו כרי דילק דורות משעה בריש קומיני רבא (מנחות דף יז) ושם איצטרך קרא לרביי ובא לדורות דהי' אפי' שני דואו דאמרינן בפי טבול יום (ובחים דף קא) דאמר ליה אחרן למשה שנתא לא שמעת שדחתה איננות אלא בקדש שעה ולא בקדש דורות הוה ח' שמא כן נאמר לך בפירושי' ויהי' למטאן ללא יליף בריש תקבנין רבה (שה' מדורות) האמר בובחים בפ' קדש קדשים (דף ס) מוכח שנפגם אין אבילים גביו שייח מנחה שנאמר ואכלה צמח אצל המזבח וכי אצל המזבח אבילים אלא בזמן שהוא שלם ולא ששהו וספר והואו קרא במולאיה כתיב ויל **התם** יליף טפי משום דאשכחן גבי הקרבה לדורות ביצא בור דדרשנין התם לעיל מניה מוכח שנפגם כל הקדשים שנשחזו ועלי פסולי שנאמר וזבח עליה את שלותך ואת שלמך וכי עלי וזבח עליה כשדואו שלם ולא כשדואו פגום:

משוב דהוי רוצח ונאל הדם ש כתובים באים כאהו. ולמאן דאבוי מלמדן איבא עיי הגדת הרשעין ב' אלו מצאנו (כ"ג דף לא) מרדכי הכה הכה ונסקלי נמי רב' ארבע רשיות (למקן ד'ג) דרשין מרדכי' מות יומתו דרמיהם במ ואת' בפרק אלו הרשעין (לקמן דף ע"ג) דתנן דייבי מיתת שנתערבו זה הוה דיהו בקלה ואמר בגמרא שמע מינה מותרה לדבר תמור

הוי מותרה לדבר תמור דייבי דיק מניה דשני ההם דמיתת בכל מיתת שכול כיון דייבי מיתה ויל דייק דקומתו כל דייבי מיתת אפי' דלך דרש הכי אי נמי ברח שאני

אין לו בן דין. ונבני שנקטעה משננק לטומאה דאי קודם לכן הא אפילו שמואל דבעי קרא כדתיבי מודה בעדים דיעמס כדאמר ר'בון יתקנה חיל דייק מרדכי

קרא כדתיבי דילמא שאני (התם) כדתיבי תהיה דרשין מניה לעבע כל מליה רבי אלעזר אומר נותן על מקומו. דך מנתנין מותביא איפכא פ' ג' מיצן (נויר מו) בסופו ר'בני כיצא בתן בהדיא שבעתא דעא גופא אבדש ורש ובי' דבזי ממוטרי מתיבא איפכא פ'ב' הוציאנו לו (ומאן דף ס"א ועס) וכן בהדיא פירקא (נויר דף לח) פלוגתא דרבי ורבא דגו דרצין איפכא (פסחים) דף (מא) ופלוטא דאבי ורבא בידים

שאן מתיבא פ'ב' בתרא נויר ר' סב. כיום איפכא פ'ב' דגדרים (ד' ה) ופלוטא דרבה ורב הסדא פ'ב' דבברות (ר' ג' ועס) דרשייה ד' איפכא פ'ב' דתמורה (ר' י' ועס) השתא

בבית דין פלוני ופלוני עריו, הרי זה יורג. תרגמא שמואל, בהן תן עריו. ומי בעינן קרא דברתי' והתניא 'מות יומת הפכה רוצח הוא'. אין לי אלא במיתה הפתובה בול, מין שאם אי אתה יכול למותה במיתה הפתובה בול, שאתה מיתו בכל מיתה שאתה יכול לקביתו, תלמוד לומר 'מות יומת המכה' מכל מקום. שאני התם, דאמר קרא 'מות יומת' ולקביר מיתיה? משום דהך רוצח ונאל הדם, שני כתובין הן ונאל הדם, וכל שני כתובין הפאין פאחד אין מלמדין. רוצח, הא דאמרן. ונאל הדם, מאי היא, דתניא 'זאל הדם ומת את הרוצח/ מצוה בגואל הדם. ומינין שאם אין לו גואל, שביט דין מעמדיון לו גואל, שצאמר קבנעו ב', מכל מקום. אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי, ומי לא בעינן קרא דברתי, והתנן, היה אחד מהן גידם או אילם או חיר או סומא או חרש, אינו געשה בן סורר ומורה, שצאמר 'תפשו ב' ולא גידמין, 'הוציאנו אות' ולא חירין, 'ואמר' ולא אילמין, קבנעו ו' ולא סומין, 'איננו שומע בקולנו' ולא חרשין. מאי מעמא, לאו משום דבעינן קרא דברתי. לא, שאני התם דכוליה קרא ויתרא הוא. תא שמע, אין לה רחוב, אין געשית עיר הגדחת, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, אין לה רחוב, עושין לה רחוב. עד כאן לא פליגי, אלא דמר סבר, רחובה דמעמקא בעינן. ומי סבר, רחובה דהשטא נמי דמעמקא פליגי, אלא דכילי געמא, בעינן קרא דברתי. תנא אמר, דתנן, אין לו בן, די, בתר, רגל, און יומת, אין לו סתרה עולמית. רבי אלעזר אומר, נותן על מקומו ויצא. רבי שמעון אומר, נותן על שמואל, ויצא: משנה כל הנסקלין נתליו, דברי רבי אלעזר. והכמים אומרים, אינו נתלה אלא המגדף והעובד עבודת זרה. האיש תולין אותו פניו כלפי השם, והאשה פניה כלפי העין, דברי רבי אלעזר. והכמים אומרים, האיש נתלה ואין האשה נתלית. אמר [לתם] רבי אלעזר, והלא שמעון בן שטח תלה גשם באשקלון, אמרו לו, שמונים גשם תלה ואין דנין שנים ביום אחד: גמרא תנו רבנן, 'הומת' 'תלית', 'כול כל המומתין נתליו, תלמוד לומר 'כי קללת אלהים תליו', מה מקלל זה שפסקיה, אף כל שפסקיה, דברי רבי אלעזר. והכמים אומרים, מה מקלל זה שפטר בעיניו, אף כל שפטר בעיניו. במאי קא מיפלגי, רבנן דרש' קללי ופרטי, רבי אלעזר דרש' ריבוי ומועטי. רבנן דרש' קללי ופרטי, 'הומת ותלית', קללי. 'כי קללת' פרטי. אי הוה מקריה לתדדי, אמרינן אין פקלל אלא מה שפטר, [האי] אין מדי אחרניא לא.

תלמוד לומר 'סקל וקל יסקל. לשון קלל כתב כי סקל סקל או ירה ירה: וש"י ליה איהו. חד מנייהו דתיבי מרזיא. מכח גדול דרשני אן כוליל לבוח כחם להשלך כאחד כשזה משלך זה מעכבו אבל היחיד משלך בבת: ויתרה. משמע כל הימים והיה לך ודיא נקברת עמו: כולם נקברים עמו. מקורו הקברו ויתרא

נפקא לן לקמן בפירקא (דף מו): בתיבתו. בתוך ארבע אמות אבל לא נקברו כעמ ממש: גידמין הכי נמי דפסילי. ואם כן נימא עיי גידמין פסולין למה לי דנקט נקטעה לאחר מכאן: די העידים. די שהיה להם תהיה להם בשעת מיתה אבל גידמין מעיקרא לא משתגעו מניה דו היא די שלחם: הרי זה יורג. ואיפ' שני כאן די עדים הראשונים הולמא לא בעי קרא

כדתיבי דלאו דוקא איכתיב אלא למצה בעלמא: בתן הן עריו. כגון דהך שנים מעמדים עליו שנגמר דינו בבית דין או הן עדים שהעידו עליו מתחילה ונתחייב על פייהו: אין לי. אי אלהי אלא יומת: אלא מיתה הכתובה בו. סייק דולקין לקמן ובר' מיתוהו (ר' ב'ב): מות יומת ריבויא הוא:

משום דהוי רוצח. הגידון בבית דין: ונאל הדם. כלומר מיתה שנואל הדם ממיתו לרוצח. שנגב שיצא חוץ לעיר מקלטו שני כתובין באים כאחד בו: היה אחד מהן גידם. אביו או אמו לו סורר ומורה: כגנו זה. משמע שרואין אותו: ולא חשין. שאינן שומעין מה שמשיב להם אלא יודיען אם שמע תוכחתם אם לאו: כולי קרא ויתרא

הוא. דהוה ליה למכתב והוציאנו אל שער העיר והוא וסקלוהו כדתיבי בכל שאר נסקלין ותו לא מדיד כל אורך דבריה מה רבי אלעזר. לא בעי קרא כדתיבי וכן רש' מרזיא. אלא מנהך. כדברך את השם ובגמרא אמר שם טעם אין דנין שנים ביום א' בבי' א' משום דלא צונו להפסיק בהכתיב דכל דה דוד עירך לבקש ראיות למיתה זו ולמיתה זו ובגמרא מפרש בדשתי עבירות קאמר רבי אריותותן שות ושבעתן על שטח שעה הוצרכה לך שיהו בנות ישראל

לפרצות בבשפים ועשה סיד לשיעה ותלגא מפני קרוביהם שלא יתקשרו להציל: גמ' כי קללת אלהים. מפני שבידך את השם תלה והעברים והשבים אומרים מפני מה זה תלוי מפני שבידך את השם וגו' הדבר כלפי מעלה לחיבור: מה מקלל בבקלה ותלה דכתיב ביה תלית אף כל שבקלה תלה אף כל שפטר בעיקר. אין לך לרבות אלא העובד ע'ו: דרש' כילי ופרטי. והשך את התורה בכלל ופרט כל מקום שתחם ואח"כ פרש ורשין את תאחרון בפרט: רבי' כי אלעזר הוהש כמיעוטי. ויש הלוק בן זה לזה פרט היינו פירוש וכלל ואין בכלל אלא מה שבפרט ואפילו הדומה לפרט אך מתרבה מן הכלל אלא הדרשו במיעוט לא עקר את הכלל ממקומו אלא מיעוטי במקצת שמתחילה היה משמע כל דבר ובא המיעוט ומיעט משמעו שלא תאמר וכל במשמע אלא כגון זה הכתוב אחריו והדומין לה

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אמר

אחי לרבינו עובדיה ויהי. וכן הרחקו שהרחיקם זה מזה למימרא דאין דנין אותו בכלל ופרט אחי לרבינו עובדיה וזה הואיל והימא לפרטא בכל מילי שכופר בעיקר כמותה. כי קללת מיטע את הרבי ולמחק שלא תרבה בו את הכל אלא זה והדומה לו וכי דרשנין הכי היבא דמיקרבן להודי אבל היבא דרוחקן זה מזה אחי ולא תמעטיה בהאי מיעטא כשאר מיעטין אלא מדי דמי ליה במידי כגון שאר מיתות ביד אבל שאר נסקלין דדמו ליה מיתה דבסקילה כמותן לא תמעט מיניה ומובא תיפשוטן לך בכל דומתא דאיבא כלל ופרט וכלל דמאן דדרשי ליה בכללי ופרטי אינו מרבה אלא בעין הפרט ומאן דדרשי ליה ברבינו ומיעט אמרין ריבה הכל ולא

מיעט את אבר דבר אשר משום טעמא דפרשית לעול הוא ופרט לשח פירוש הלכך בכל ופרט וכלל אי אתה דן להביא ע"י הכלל האחרון וכלל הפרט שאלומלא לא בא בכל האחרון הייתי אמר הפרט הוא פירושו של כלל ואין בכלל אלא מה שבפטר ואפי' הדומה לו לא תלמוד ממנו אלא סתם אהיכ פירש ובא ללמודך שאין בסתם אלא הפירוש הלכך כי אתא כוללא בתרא אחי לרבינו בעין הפרט ותו לא ומאן דדרשי ליה ברבינו ומיעט אמר לך המיעט אינו פירושו של סתם אלא מיעט ריביא ואפי' יהא הכל במשמעותו ומי נמי לא אתא כוללא בתרא הייתי שומע מן המיעט כל הדומק למיעט שלא בא המיעט למעט אלא מאי דלא דמי ליה הפרט כי חור ריביא ריבה הכל ולא תתמעט מן המיעט אלא דבר אחר שלא תראה בו שום רמז ודומה לפרט: ורבי אליעזר. אמר לך האי אתו דתלמידי נמי אתו בלא כסותו שמעתי ולא למעט אלא: לפעוש בן סורר ומורה. דאע"ג דבסקילה אתא קרא למעט דכתיב איש וכו' סורר ומורה לא היה איש ולא דבר אחר לחוליל לא היה נידון דכתיב (דברים כא) בן מאי מעטא. כלומר הכי משמע מיניה ריביא: בן סורר ומורה. לא חטא כדנתן בני בן סורר ומורה (לקמן דף עב.) וכי מבני שאכל זה הטרטרימ בשר ושחתי חצי לוג יין אמרת הוה סקל בלא הגיעה תורה לטורא דעתו סורר מגמר נכסי אלא ונמקט לשוחף ואינו מוצא ועומד בפרשת דברים ומלסטם את הכרית כו': ואין מיעטא אחי מיעט בן. כלומר מדה היא תורה: מיתה אחת דנין. תענמא שום הויא אכשר לעינני בתירוהוין הוא: מיתה אחת בעין שתי מיתות. כגון שתי עבירות שאין דומות וכן מיתה אחת כגון שבת וע"ז וכשי שתי מיתות ממש: אבל מיתה אחת ועבירה אחת. כגון שתיוק בחילול שבת שתיוקו בעברה המאורסה דנין ושמונתי נשים לאו עבירה אחת היא דאיבא באוב ואיבא בדיעניו והכתובת חלקי בשתיים ומשמע בן שטע לוצורף שעה עשה: ואפי' נזאף ונזאפה. מיתה ועבירה אחת: היתבא דבר חסדיא. להא דרב אילא. בנת כהן. ארוסה או נשואה: ויובלא. יהיה בשריפה

השטא דמרחיקי מחדרי. והא דאמר' מנחות (נה) כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט אלא דאין דנין כלל אלא דנין בכלל ופרט ואחיו לרבינו מדיי כו הבא דאחי לרבינו עובדיה וזה **איתו** בלא כסותו. ואפי' על גב דמשעת סקילה היה ערום ויהי שילבשיהו בשעת היתוד **שתי** עבירות. ומעשה דשמעון בן שטח יש בעלת אוב ודיעניו ויש חור ובר ושאר מכפשות **תלשיה**

השטא דמרחיקי מחדרי, **אחי לרבינו עובדיה כופכים,** **דדמי ליה בכל מילי.** **ורבי אליעזר דרישי ריבוי ומיעוטי,** **הדומת ותלת' רבוי.** **כי קללת' מיעוטי.** **אי הוו מקרבי לחדרי,** **לא הוו מרבינן אלא עבודת כופכים,** **דדמי לה בכל מילי.** **השטא דמרחיקי מחדרי, אחי לרבינו שאר הנסקלין:** **האישי תולין וכו':** **מאי טעמא דרנבנן, אמר קרא ותלתית אותו, אותו' ולא אותה.** **ורבי אליעזר, אותו' בלא כסותו.** **ורנבנן, אין הכי נמי, אלא אמר קרא וכו' יהיה באיש המא' איש ולא אשה.** **ורבי אליעזר, האי וכו' יהיה באיש, מאי דרישי ביה.** **אמר ריש לקיש,**

ההוא. **למיעוטי בן סורר ומורה.** **ותתניא, בן סורר ומורה נסקל ונתלה, דברי רבי אליעזר. אלא, אמר רב נתנן בר זבדק, לרבית בן סורר ומורה. מאי טעמא. דאמר קרא, וכו' יהיה באיש המא', איש' ולא בן. המא' מי שעל המאז נהרג, ויצא בן סורר ומורה שעל שום סופו נהרג. הוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבית: אמר להן רבי אליעזר, והלא שמעוין בן שטח הלה נשים כו': אמר רב חסדא, לא שנו, אלא בשמי מיתות. אבל במיתה אחת, דנין. והא מעשה דשמעון בן שטח דמיתה אחת הוא, וקא אמרו ליה דאין דנין. אלא, אי איתמר הכי איתמר, לא שנו אלא במיתה אחת בעין שתי מיתות. והכי דמי, כגון שתי עבירות. אבל במיתה אחת ועבירה אחת, דנין. מתיב רב אדא בר אהבה, אין דנין לשנים ביום אחד, ואפילו בנזאף ונזאפה. תרגומא רב חסדא, בבת כהן ובויעלה, או בבת כהן וזומיני וזומיני. **תניא, רבי אליעזר בן עקיבא אומר, שמעתי שבת דין מבין ועונשין שלא מן התורה, ולא לעבוד על דברי תורה, אלא כדי לעשות סיני לתורה.** **ומעשה באחד שירכב על סוס בשבת מימי יונים, והביאיהו לבית יו וסקלוהו, לא מנפן שראוי לכך, אלא שהשענה צורקה לכך. שוב מעשה באדם אחר, שהשחית את אשתו ונאשמה התאבדה, לבית יו וסקלוהו, לא מפני שראוי לכך, אלא שהשענה צורקה לכך: משקעין את הקורה בארץ, והעין ויצא. ומקורף שתי ידיו זו על גב זו, ותולה אותו. רבי יוסי אומר, הקורה מופה על הבתול, ותולה אותו בדרך שהפנתיו עושין, ומתירין אותו מיד. ואם לך, עובר עליו בלא תעשה, שצאמר לא תלין נבלתו על העין, כי קבר תקברו כי קללת אלהים תלוי, כלומר, מפני מה זה תלוי, מפני שבירך את השם, ונמצא שם לשמו מתחלה. אמר רבי מאיר, בשענה שאדם מצטער, שכינתו כה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מרועי. אם בן, המקום מצטער על דמיון של עובר בלא תעשה. הלינו לבבורו, להביא לו ארון ותכריכים, אינו עובר עליו. ולא היה קורבין אותו בקברות אבותיו, אלא שתי פתי קברות היו מתוקנין לבית דין, אחת לתרגוין ולתנוקין, ואחת לנסקלין ולשורפין. נתעבל בכשר, במקטנין את העצמות וקורבין אותו במקומין. והתכריכים באים ושואלים בשמות הדיינים וישלום העדים, כלומר, שאין בלבנו עליכם, שרין אמת דתכם, ולא****

ההוא. **למיעוטי בן סורר ומורה.** **ותתניא, בן סורר ומורה נסקל ונתלה, דברי רבי אליעזר. אלא, אמר רב נתנן בר זבדק, לרבית בן סורר ומורה. מאי טעמא. דאמר קרא, וכו' יהיה באיש המא', איש' ולא בן. המא' מי שעל המאז נהרג, ויצא בן סורר ומורה שעל שום סופו נהרג. הוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבית: אמר להן רבי אליעזר, והלא שמעוין בן שטח הלה נשים כו': אמר רב חסדא, לא שנו, אלא בשמי מיתות. אבל במיתה אחת, דנין. והא מעשה דשמעון בן שטח דמיתה אחת הוא, וקא אמרו ליה דאין דנין. אלא, אי איתמר הכי איתמר, לא שנו אלא במיתה אחת בעין שתי מיתות. והכי דמי, כגון שתי עבירות. אבל במיתה אחת ועבירה אחת, דנין. מתיב רב אדא בר אהבה, אין דנין לשנים ביום אחד, ואפילו בנזאף ונזאפה. תרגומא רב חסדא, בבת כהן ובויעלה, או בבת כהן וזומיני וזומיני. **תניא, רבי אליעזר בן עקיבא אומר, שמעתי שבת דין מבין ועונשין שלא מן התורה, ולא לעבוד על דברי תורה, אלא כדי לעשות סיני לתורה.** **ומעשה באחד שירכב על סוס בשבת מימי יונים, והביאיהו לבית יו וסקלוהו, לא מנפן שראוי לכך, אלא שהשענה צורקה לכך. שוב מעשה באדם אחר, שהשחית את אשתו ונאשמה התאבדה, לבית יו וסקלוהו, לא מפני שראוי לכך, אלא שהשענה צורקה לכך: משקעין את הקורה בארץ, והעין ויצא. ומקורף שתי ידיו זו על גב זו, ותולה אותו. רבי יוסי אומר, הקורה מופה על הבתול, ותולה אותו בדרך שהפנתיו עושין, ומתירין אותו מיד. ואם לך, עובר עליו בלא תעשה, שצאמר לא תלין נבלתו על העין, כי קבר תקברו כי קללת אלהים תלוי, כלומר, מפני מה זה תלוי, מפני שבירך את השם, ונמצא שם לשמו מתחלה. אמר רבי מאיר, בשענה שאדם מצטער, שכינתו כה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מרועי. אם בן, המקום מצטער על דמיון של עובר בלא תעשה. הלינו לבבורו, להביא לו ארון ותכריכים, אינו עובר עליו. ולא היה קורבין אותו בקברות אבותיו, אלא שתי פתי קברות היו מתוקנין לבית דין, אחת לתרגוין ולתנוקין, ואחת לנסקלין ולשורפין. נתעבל בכשר, במקטנין את העצמות וקורבין אותו במקומין. והתכריכים באים ושואלים בשמות הדיינים וישלום העדים, כלומר, שאין בלבנו עליכם, שרין אמת דתכם, ולא****

אבל בעולה וזוהי כשאר בעול בת ישראל ובעול ארוסה בסקילה ובעול נשואה בתוך דכתיב (ויקרא כא) היא אשת תשרף היא ולא בעולה היא ולא זוממה: או בבת כהן וזוממי וזוממה. שהיא וכן תורנין ולא במיתה אחת דאיבא בשריפה וכן במיתה הבעול כגון בא עדים והזומה את הראשונים ויבגמתי מיתה הבעול על מיתה דכתיב דכתיב (דברים טז) וזמם לעשות לאחיו ולא לאתונו כדאמר בריהו דאליהו ללקמן דף ז. וכו' שנים אחרים והזומה הנמונים ויבגמתי היא חיבת שריפה ע"פ הראשונים והמזומים את הראשונים בתוך שהיו באין לחייבין בה והיינו מיתה הבעול: שמעתי. מרבותי: שבי"ד. מותרין להיות מכין מלקות ועונשין עונש של מיתה שלא מן התורה ולא שתכונתו לעבור על דת לבד מלבם חיוב מיתה לשאניו חיוב אלא מפני צורך השעה: לעשות סיני. גדר: לא שראוי לכך. שבתו בעלמא הוא מרובנן: אלא שהשענה צריבה לכך. מפני שהיו פרוצים בעבירות שהיו רואין לחונן של ישראל שהיונים הם גזרים עליהם גזרות והיו מצות כוויות בעיניהם: השיב. בא עליה: תחת התנאי. מקס גלוי: **מלגני' משקעין.** ונתעין: ונתעין: ויצא. ממנה כמני ינד הוא ענין יצא מן הקורה סמוך לראשה: ויסקף. סמוך לו או אצל זו כמנו (תוליד דף ז.) שלא מן המוקף סמוך וכמו מקפת וקרא לה שם (טבל יום פ"ד מ"ב) לשוך קורבו: ותולה אותו. ביה: מופה על הבתול. לא היתה נעוצה בארץ אלא ראשה אחד על הארץ ראשה אחד סמוך על הבתול: שם שנים מתחלה. ומכריזי שוב בירבב: שאדם מצטער. ופירעמתי בלא עליו בעונה: מלא לשון אומרת. באיה שחיה הוא קובלת ומתורדת עליו קלני מראשי. כמו שאהרע שום ענין וענין אמר ראשי כהן עליו חורבן כהן עליו הייתי סלקת קלתי אמר איני קלתי ולא זו כלבד. בלא תעשה אלא כל מום הלען בלא תעשה הוא כדילף ברביהא מריביא דתקברתו: ולא היה קורבין אותו בקברות אבותיו. לפי שאין קורבין שרע צדיק כן מפרש לה בגמ': שתי קברות. בגמ' מפרש שזממא דהלכה למשה מסיני שנים ולא ארבעה: נתעבל בהשר. כבר נתפרסם במיתתו וכוונתו מלקטין את העצמות וקורבין בקברות אבותיו:

אבל בעולה וזוהי כשאר בעול בת ישראל ובעול ארוסה בסקילה ובעול נשואה בתוך דכתיב (ויקרא כא) היא אשת תשרף היא ולא בעולה היא ולא זוממה: או בבת כהן וזוממי וזוממה. שהיא וכן תורנין ולא במיתה אחת דאיבא בשריפה וכן במיתה הבעול כגון בא עדים והזומה את הראשונים ויבגמתי מיתה הבעול על מיתה דכתיב דכתיב (דברים טז) וזמם לעשות לאחיו ולא לאתונו כדאמר בריהו דאליהו ללקמן דף ז. וכו' שנים אחרים והזומה הנמונים ויבגמתי היא חיבת שריפה ע"פ הראשונים והמזומים את הראשונים בתוך שהיו באין לחייבין בה והיינו מיתה הבעול: שמעתי. מרבותי: שבי"ד. מותרין להיות מכין מלקות ועונשין עונש של מיתה שלא מן התורה ולא שתכונתו לעבור על דת לבד מלבם חיוב מיתה לשאניו חיוב אלא מפני צורך השעה: לעשות סיני. גדר: לא שראוי לכך. שבתו בעלמא הוא מרובנן: אלא שהשענה צריבה לכך. מפני שהיו פרוצים בעבירות שהיו רואין לחונן של ישראל שהיונים הם גזרים עליהם גזרות והיו מצות כוויות בעיניהם: השיב. בא עליה: תחת התנאי. מקס גלוי: **מלגני' משקעין.** ונתעין: ונתעין: ויצא. ממנה כמני ינד הוא ענין יצא מן הקורה סמוך לראשה: ויסקף. סמוך לו או אצל זו כמנו (תוליד דף ז.) שלא מן המוקף סמוך וכמו מקפת וקרא לה שם (טבל יום פ"ד מ"ב) לשוך קורבו: ותולה אותו. ביה: מופה על הבתול. לא היתה נעוצה בארץ אלא ראשה אחד על הארץ ראשה אחד סמוך על הבתול: שם שנים מתחלה. ומכריזי שוב בירבב: שאדם מצטער. ופירעמתי בלא עליו בעונה: מלא לשון אומרת. באיה שחיה הוא קובלת ומתורדת עליו קלני מראשי. כמו שאהרע שום ענין וענין אמר ראשי כהן עליו חורבן כהן עליו הייתי סלקת קלתי אמר איני קלתי ולא זו כלבד. בלא תעשה אלא כל מום הלען בלא תעשה הוא כדילף ברביהא מריביא דתקברתו: ולא היה קורבין אותו בקברות אבותיו. לפי שאין קורבין שרע צדיק כן מפרש לה בגמ': שתי קברות. בגמ' מפרש שזממא דהלכה למשה מסיני שנים ולא ארבעה: נתעבל בהשר. כבר נתפרסם במיתתו וכוונתו מלקטין את העצמות וקורבין בקברות אבותיו:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61

1 תלישה לא כל כולם היא. והא דאמר' ב'י פ'י הדין (תולין דף פט.) העפר הגרדת
2 שרי רבתי ואת כל שללה תקפון אל תוך רחובה ושרפת מי שאינו מחוסר
3 אלא קביצה ושרפת יתיב זה שסחורו תלישה וקביצה ושרפת לא דמי דעפר חביב טפי
4 מחובר מעץ הענוץ בארץ.
5 ע'למא. ע'ל טורסין ק"ל משום דאמר
6 בסמוך קלה ואת חלוש כבד ארבתון
7 נמי בדר' פ' מיתות (לסקן דף סו.) גבי אלוהים
8 לא תקלל דאמר ליתבנת לא תקל'
9 קבורה משום בזוונא או משום כפרה. ע"כ
10 איכא כפרה בדאמר' ל'עין דף (מז)
11 (כ' פ') (מיתות) כפרה מאימתי הוי מבי חוץ עזרא
12 דקריבא פורתא אלא אפי' אי איכא בזוונא
13 וכפרה מיבעי ליה ודי עיקר ווא' הוא איכא
14 כפרה טפי בשלא נקבר משנקבר כדחתיא
15 בשמעתון (קמץ למן) מ' עיני יפה לו למת שפתי'ן
16 ממנו לאודי מיתה מת לא נספר ולא נקבר ויל'
17 דלאו לא נקבר כלל קאמר אלא לא נקבר לפי
18 כבודו והאי בזוונא דרבא לא בזוונא דמת
19 קאמר דאם כן אמאי לא ב'י מניניה אלא בזוונא
20 דמשפחתו אבל למת אית לו ביוון אם אינו
21 שובב לע דמשה כדבר.
22 ל' תקברונו להחיות נבאר. והא דאמר ברש
23 פ"ט דכתובות (דף פד.) דהמזכיר כבוד
24 באים בני הספרות וקובעים אותו בעין משום
25 פגם משפחה שאני התם דבעי דליקברה בחד
26 וכתבא:
27 **הספידא** יקרא דחיי. תימה הא דאמר בפ'
28 העיר (בבבית דף עח.) אל שאול
29 ואל בית הדמים אל שאול שלא נספר כהכלה
30 ואי משום יקרא דחיי דירי מחלו ישראל על
31 כבודן שלא הספידוהו וירל יודעים היו לסופד
32 לדורות שמצטערין עליו מפני דוד ועוד דאפי'
33 דחיי יקרא דחיי שאני מלק' דאיכא ביוון טפי
34 לגביה שלא נספר כהכלה.
אבל

1 ולא היו מתאבלין, אכל ואונגין, שאין אגינות אלא בלבב:
2 **גמרא** תנו רבנן, אילו נאמר 'המא ותלית', הייתי
3 אומר, תולין אותו ואחר כך ממתין אותו, פ'רדך
4 שהמלכות עושה, תלמוד לומר 'והקמת ותלית'
5 ממתין אותו ואחר כך תולין אותו. הא ביצה, משהו
6 אותו עד סמוך לשקיעת החמה, ונמקין את הית'
7 וממתין אותו, ואחר כך תולין אותו. אחר קורש ואמר
8 מתי, פ'ר ל' קנים מצות תליתיה. תנו רבנן, 'עין, שומע
9 אני בין תלולש בין במחובר, תלמוד לומר 'פי קבר', מי
10 שאינו מחוסר אלא קבורה, יצא זה שהחוסר אגינות
11 וקבורה. ר' יוסי אומר, מי שאינו מחוסר אלא קבורה,
12 יצא זה שהחוסר תלישה וקבורה. ורבנן, תלישה לאו
13 כלום היא: כלומר, מפני מה זה תלוי, מפני שבירד כו':
14 תניא, אומר רבי מאיר, משלו משל למה תדבר דומה,
15 לשני אחים תאומים בעיר אחת, אחד מינהו מלק',
16 ואחד יצא לליסטיה, צוה המלך ותלאוהו. כל הרואה
17 אותו, אומר, המלך תלוי, צוה המלך והורידוהו: אמר
18 רבי מאיר כו': מאי משמע, אמר אביי, כמאן דאמר קל
19 לית. אמר ליה רבא, אם פן קבר על ראש קבר על'
20 ורועי' מיבעי ליה. אלא אמר רבא, כמאן דאמר קיל ל'
21 ע'למא, האי, מיבעי ליה לגופה. אם פן, נימא קרא
22 מלק', מאי ק'לת'. ואימא, פוליה להכי הוא דאתא.
23 אם פן, נימא קרא ק'לת', מאי ק'לת', שבעי מינה
24 תרתין ולא זו בלבד כו': אמר רבי יוחנן משום רבי

1 ולא היו מתאבלין, עליון כרי שתהא ביוון כפרה לון אלא אונגין בלבד דאין זה
2 כבוד להרוג ואין כפרתו נמנעת בכך שאין אגינות אלא בלבב בלבד. **גמ'** שחזן
3 אותו. את נאמר דמי תולין אותו שרית' שמא יתירשלו כדברתו ויבא ליה
4 שכחה אלא סמוך לשקיעת החמה כדי שיקברו מיד. אחר קורש ואמר מתי.
5 כלומר אין שחזן בימים: הא' על' כ"ז קבור.
6 מרביא משמע ליה דאף ניה אחר קורש בבורה:
7 יצא זה. מחובר שמחוסר קציצה אבל נעוץ
8 מיתה הוי רבי יוסי אומר. אף נעוץ בתמטע
9 מן המשמעות הזה שמחוסר תלישה וקבורה:
10 לאו כלום היא. אין כאן חסרון מעשה: לשני
11 האומים כו'. אף אדם עשו בדיוקנו של
12 קמוס: קל לית. איני קל: א"כ. דקלני ומתני'
13 לאו ביני הוא אלא קל בני אדם בני מיבעי
14 ליה: קיל לי ע'למא. (אני) מכנה ואינו רוצה
15 להחזיר בבדידות בעצמה: ל'גופה. לומר
16 שהמנוח בתליה ומיניה ל'פינן לאחריני:
17 ד'ג ת"י' כן קבר תקברו. מרביא דרש
18 כל המתים: ר'פו לקבורה, שאדם חייב לקבור
19 את מתו. דליעביד ליה איוון, אלא קבורת
20 הארץ לא משמעת ליה מינה ולחכי לא
21 אמר ליה מתיא ופריכין לימא ליה מרביא
22 דתקברונו ולא משמע ליה לעבדה וזה
23 למחוי דרשה מרביא: נימא מרדכיב
24 צדיק. אברום יצחק ומעט מעיני מנת
25 בעלמא הוא שנתנו כן קודם לכן: ונימא ליה
26 מרדכיב הנסנא לפשה. אלא דעתו
27 הסכימה ומשני דלימא כי היכי לא לשמעני
28 משה מנתנא דעלמא: וספדו לו. אבאיה בן
29 ירבעם כתיב ואודה השילוני נתנבא עליו
30 דבר לו לשבח עין כי נמצא בו דבר טוב
31 שבטל פדראטא שרופטיא אביה: ולי יקברו.
32 ברשעים כתיב ומולית' להו הכי ש"מ קבורה
33 משמאי אסכימו עליה: מישום ביונא הוא.
34 של איתבה לעין כל שרופטו מת ונרקב
35 ונקט: וא' כי היכי דתיתו ליה כפרה
36 בהטמנה זו שמודיים ומשפילין אותו
37 בתחיתו: לאו כל כמיניה. בבית הוא
38 לקבורה: הא אמר א' כמינא נשנא. ואי נמי
39 קבריה ליה לא מתכפה לא יקברו. ואי
40 משום כפרה יקברו והכפר להם: ומשני לא
41 נחא לחקבי' דתיתו להו כפרה לפי שאף
42 על פתח קברם לא עו' וחרוק: א"כ לאפוקי
43 מיושין. על כרחן שכר הספדתי' אי קרא
44 דשכבי בי אמר לא הספידוהו צייתון ליה ואי
45 לא אמר ואמר יורשקו לא נחא לו כפיטן
46 לחו ואי קרא דחיי הוא לדידיה לא צייתון
47 לירושקן צייתון: משוחו לא לשריה. עד שבא
48 אברהם מבית עקדת יצחק דמתחיה ויבא
49 אברהם ממכלל דהתיא שישתא לא אחת:
50 הניך בני יקרא ניהו. בתמיה וחלא כל בית
51 ירבעם התורמים רשעים הוי: ולי יקברו. ואי
52 יקרא דחיי הוא. והלא התורמים שי בוק
53 צדיקים: והוי איוון יסודי ס'ך. לצדקוהו
54 נאמה.

1 נבחה
2 לה
3 לה
4 הוא הניך בני יקרא ניהו. ויקרא ואל יקברו, לא ניקא ל'צדיקא דמינקי'
5 ברשעי'א. הא שמע, 'שלוס תמות, ובמשרפות אבותיך המלכים הראשונים אשר היו לפניך, פן ישרפו לך, והו' אדון יספדו לך, ואי
6 אגרת משום יקרא דחיי הוא, מאי נפקא ליה מניה. הכי קאמר ליה, ליקרו ביד ישראל, כי היכי דמתינקי' באבתקרה.
7 אח

מנא קומי ר' יוסי מה צריכה ליה כרשב"ל ברם כר' יוחנן אם מכות אצל מיתה יש לו לא כל שכן מכות אצל כרת דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עכו"ם ר' יוחנן אמר אם התרו בו לשם אותו ואת בנו לוקח לשם עכו"ם נסקל רשב"ל אמר אפי' התרו בו לשם אותו ואת בנו אינו לוקח מאחר שהתרו בו לשם עכו"ם נסקל א"ל אפי' כר' יוחנן צריכה ליה תמן לשני דברים והכא לדבר א'

[דף ה' ע"ב]

על דעתיה דרשב"ל מה בין אילין תניא לאילין רבנן לאוים לא כריתות רבי יודן אמר הבא על הממזרות אית בניהון ר' חנינא אמר אף המצית גדישו של חבירו ב"ט ביניהון על דעתון דאילין תנייא הואיל ואין בהן כרת משלם על דעתון דאילין רבנן הואיל ויש בהן מכות אינו משלם מעתה אלו נערות שיש להן קנס לא כרבנן א"ר מתניה תיפתר דברי הכל בממזר שבא על הממזרת ואשת אחיו לא יבמתו היא א"ר מתניה תיפתר שהיו לאחיו בנים ואירס אשה ומת ובא אחיו ואנסה:

הלכה ז' משנה אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים מתו או נגנבו הייבין באחריותן נדבות מתו או נגנבו אין הייבין באחריותן:

גמרא הא דבר שעושין בו אוכל נפש אסור לא ממאכל נדר רשב"ל אמר כיני מתניתא אין בין המודר הנייה מחבירו למודר הניית מאכל מחבירו ותניי דבי רבי בן המודר הניית מאכל מחבירו לא ישאילנו נפה וכברה ריחים ותנור תני אבל משאיל הוא לו כוסות וקערות ותמחויין שאינן מהנין את האוכל אבל מכניסין את האוכל לפסין וקדירות אסור לטחון ולדרוך אסור לקצור צריכה לבצור צריכה הניית מאכל מהו תני אבל משאילו הוא קורדום הוינן סכרין מימר בקרדום של ביקוע תיפתר בקרדום של נכוש ולית שמע מינה כלום רבי אבונא אמר ר' ירמיה בעי זוסמיה מכיון שהוא מרחיק ואת חשר ביה קימחא כמי שהיא נפה אי זהו נדר שאמרו באומר הרי עלי עולה ואי זו היא נדבה שאמרו באומר הרי זו עולה ר' חמא חברין דרבנן בעי אמר הרי עלי וחזר ואמר הרי זה

[דף ט' ע"א]

ר' חנינא בעי לא מסתברא דידה אמר הרי זה וחזר ואמר הרי עלי איסור חמור חל על איסור קל אין איסור קל חל על איסור חמור:

הלכה ח' משנה אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה תגלחת וצפרים:

גמרא א"ר יודה בר פזי דר' לעזר היא דרבי לעזר אמר אף בשלישית בודקין אותו מפני הקרבן ברם כרבנן השנייה מאונס טהור והשלישית מאונס טמא א"ר יוסה אין לית היא דרבנן ולא אף דר' לעזר

לית היא דתני א"ר לעזר לא לסותרו אמרתי אלא שלא יביא קרבן לא אמרתי שאינו זב לסתור זב הואיל לסתור לא אמרתי אלא שלא יביא קרבן הדא אמרה דברי הכל היא אין תימר דר' לעזר היא ניתני השנייה בסתירה ולא בקרבן השלישית בסתירה ובקרבן על דעתיה דר' לעזר ראה שתיים בשופי ואחת באושי סותרת ואינה מביאה קרבן א"ר יודן

[דף ט' ע"ב]

מתניתא בשני בני אדם א"ר חנינא מתניתא אמרה כן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה ותגלחת וציפורים הדא אמרה בשני בני אדם אנן קיימין אין תימר באדם אחד ניתני אין בין בהרת גדולה לבהרת קמנה היך מה דאת אמר תמן בשני בני אדם אנן קיימין והכא בשני בני אדם אנן קיימין פרהה בו מתוך הסגר ר' יוחנן אמר טעון ציפורים ר' לעזר אמר אין טעון ציפורים א"ר בא בר ממל מתניתא מסייעא לר' יוחנן מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיהא טעון צפרים והלא דין הוא מה אם מי שטהר ואין סימני מטמאיו עמו טעון צפרים מי שטהר וסימני מטמאיו עמו אינו דין שיהא טעון צפרים והלא שעמד בו שני שבועות יוכיח שטהר וסימני מטמאיו עמו ואין טעון צפרים אף אתה אל תתמה על מי שפרחה בכולו שאע"פ שטהר וסימני מטמאיו עמו ואינו טעון צפרים ת"ל מן הצרוע להביא את שפרחה בכולו שיהא טעון צפרים אם אומר את לטהר מתוך הסגר לא יהא טעון צפרים ויתביניה לא מוטב להשיב פריחה על פריחות ולא עמידה על פריחות אמר ר' חנינה חבון דרבנן מתניתא מסייעא לר' דכן תני מתיב להבריה לא אם אמרת בזה שאינו נזקק להליטה תאמר בזה שהוא נזקק להליטה הואיל והוא נזקק להחליט יהא טעון צפרים אמר ר' יעקב בר אהא סופה מסייעא לרבי לעזר הטהר מתוך הסגר פטור מפריעה ומפרימה ומתגלחת ומצפרים כל מה דאנן קיימין הכא בפריחות אמר רבי שמואל בר אבדומא מה פליגין להביא צפרים אבל להביא קרבן כל עמא מודיי שאינו מביא קרבן ותני בשביעית יגלה ובשמיני יביא את שהוא טעון תגלחת מביא קרבן את שאינו טעון תגלחת אינו מביא קרבן ר' חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי בר חנינה (ויקרא יג) כל ימי אשר הנגע בו יטמא את שטומאתו תלויה בנגעו יצא

[דף י' ע"א]

זה שטומאתו תלויה בספירות ימיו עד כדון פריעה ופרימה תגלחת וצפרים מניין ר' לעזר דרומיא בשם ר' שמי (ויקרא יד) זאת תהיה תורת המצורע ביום את שהוא מטמא ומיטהר ביום א' יצא זה שאינו מיטמא ומיטהר ביום אחד:

הלכה ט' משינה אין בין ספרים לתפילין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית:

גמרא כתיב (בראשית יא) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים ר' לעזר ור' יוחנן חד אמר שהיו מדברים בשבעים לשון וחורנה אמר שהיו מדברין בלשון יחידו של עולם בלשון הקודש תני בר קפרא (שם ט) יפת אלהים ליפת וישכן באחלי שם שיהו מדברין בלשונו של יפת באוהלו של שם (שם י) בני יפת גומר ומגוג ומדי ויון ותוכל ומשך ותירס גומר גרממיה מנוג גיתייא מדי כשמועה ויון אייסוס תוכל ויתנייה משך מסייא תירס ר' סימון אמר פרס ורבנן אמרי תרקא בני גומר אשכנו וריפת ותוגרמה אסייא והדיית וגרמניקיה בני יון אלישה ותרשיש כתים ודודנים אלסטרסם אביה ודרדנייה את הארודי רודים את הצמרי המין את החמתי חמת עד לשע ר' לעזר אמר עד קלרה ר' יודן בר יודן בר שלום אמר מיכן לתרגום א"ר יונתן דבית גוברין ד' לשונות נאים שישתמש בהן העולם ואלו הן לעז לומר רומי לקרב סורסיי לאיליאי עברי לדיבור ויש אומרים אף אשורי לכתב אשורי יש לו כתב ואין לו לשון עברי יש לו לשון ואין לו כתב בחרו להם כתב אשורי ולשון עברי ולמה נקרא שמו אשורי שהוא מאושר בכתבו אמר רבי לוי על שם שעלה בידם מאשור תני רבי יוסי אומר ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו אלא שקדמו דור משה אע"פ שלא ניתנה התורה על ידו אף הוא ניתן כתב ולשון על ידו (עזרא ד) וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתורגם ארמית (דניאל ה) ולא כהליון כתבא למיקרי מלמד שבו ביום ניתן ר"נ אומר ברעין ניתנה התורה ואתייא כר' יוסה רבי אומר אשורית ניתנה התורה וכשהטאו נהפך להן לרעין וכשזכו בימי עזרא נהפך להן אשורית (זכריה ט) גם היום מגיד משנה אשיב לך (דברים יז) וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר כתב שהוא עשוי להשתנות תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אלעזר בן פרטא שאמר משום רבי לעזר המודעי כתב אשורי ניתנה התורה ומה טעמא (שמות כז) ווי העמודים שיהו וויים של תורה דומים

[דף י' ע"ב]

לעמודים אמר רבי לוי מאן דאמר לרעין ניתנה התורה עיי"ן מעשה ניסים מאן דאמר אשורי ניתנה התורה סמ"ך מעשה ניסים רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא ורבי סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה"א שלהם ולא מ"ם שלהן סתום הא סמ"ך סתום תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונתן בדקו ומצאו שאין התורה יכולה להיתרגם כל צורכה אלא יוונית בורגני אחד בידא להם ארמית מתוך יוונית רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא תירגם עקילם הגר התורה לפני רבי אליעזר ולפני רבי יהושע וקילסו אותו אמרו לו (תהילים מה) יפית מבני אדם רבי יודה בר פזי אמר רבי יהושע בן לוי שאל ולמה לי נן אמרין יש בספרים מה שאין בתפילין ומזוזות שהספרים נכתבין בשני דפין ותפילין ומזוזות אינן נכתבים אלא בדף אחד התיב רבי יצחק בריה דרבי חייה כתובה דרבה שהספרים נכתבין בשתי עורות ותפילין ומזוזות אינן נכתבות אלא בעור אחד. אמרון חברייא קומי רבי מנא נאמר דף אחד בשני עורות לית היא דרבה

אמר לון שכן אפילו ספרים אינן נכתבים כן תולין בספרים אין תולין לא בתפילין ולא במוזוזות ספרים שכתבן כתפילין וכמוזוזות אין תולין בהן תפילין ומוזוזות שכתבן בספרים תולין בהן ר' זעירה בשם רבי אימי היה כותב אלה עם עם אם היתה הפרשה עשויה כן כשר ואם לאו פסול ר' זעירה בשם ר' אימי בר חיננא ככתב ספרים כן כתב תפילין ומוזוזות ר' זעירה בשם רב ניקב נקב

[דף י"א ע"א]

ביריכו של ה"א אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר ואם לאו פסול ר' זעירה בשם רב הסדא היה הגימל מכלה את הגויל אם גורדו ונשתייר שם ירך קטנה כשר ואם לאו פסול ר' זעירה בשם אשייין בר נדבה ניקב נקב באמצע ב"ת אם היה הגויל מקיפו מכל צד כשר ואם לאו פסול א"ר זעירה אתיא דרב הסדא כרב ותריון פליגין על שיטתיה דאשיין בר נדבה חבריא אמרי אתיא דאשיין בר נדבה כר' יוחנן דתני עירב את האותות אית תניי תני כשר אית תניי תני פסול ר' אדא בר שמעון בשם ר' יוחנן מ"ד כשר מלמטן מ"ד פסול מלמעלן כגון ארצנו תפארנו ארצך צריכה תפארתך צריכה ר' אדא בי רבי שמעון בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל במקום גבוה מ"ט א"ר בא בשם ר' פפא (תהילים קל) ממעמקים קראתיך ה' ר' אדא בר שמעון בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקבו מ"ט (עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל א"ר סימון התכוון לקראת אלהיך ישראל א"ר אלכסנדר (קוהלת ד) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך מן הטיפים היוצאין מבין רגליך הדא דאת אמר בדקים אבל בגסים אם יכול לסכול יסכול ר' יעקב בר אביה בשם ר' אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא מהור ונקי א"ר בא (משלי ה) יהי מקורך ברוך יהי מקראך לקבר ברוך א"ר ברכיה (קוהלת ג) עת ללדת ועת למות אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו מה שעת לידתו נקי אף בשעת מיתתו יהא נקי ר' בא בשם ר' יהודה היה עשוי כהצי הליטה שורה העליונה שיש למטה הימינה שתים צריך שיהא בה ג' תיביות האמצעית שתים התחתונה אפי' על הארץ ר' זעירה בשם רב הסדא היה עשוי כמין סימפון שורה העליונה שיש למטה שתים ג' תיביות התחתונה שתים והאמצעית איני יודע רבי ירמיה אמר לה ר' זעירה בשם רב הסדא ר' יונה ור' יוסה תריהון אמרין ר' זעירה בשם אשיין בר נדבה חבריא אמר רבי זעירה בשם רב הננאל אם היתה הדיו יוצאה מבין הנקבים פסול כיצד הוא עושה לוחכה בלשונו והיא עומדת מעה והשמיט את השם אית תני תולה את השם אית תניי תני

[דף י"א ע"ב]

מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול ר' זעירה רב הננאל בשם רב הלכה כמי שהוא אומר מוחק את החול וכותב את השם ותולה את החול ר' זעירה רב הננאל בשם רב ואם היה כגון אני ה' אלהיכם מותר למה מפני שהן שלש תיביות או מפני שיש בו חול נפק מן ביניהון אל אלהים

ה' אין תימור מפני שהן שלש תיביות הרי הן שלש תיביות אין תימור מפני שיש בו חול הרי אין בו חול לה' צריכה בה' צריכה ר' יושע' בריה דרב הננאל אמר צריך לכתוב ה"א למטה מארכובתו של למ"ד (דברים לב) הלה' תגמלו זאת הא לה' תגמלו זאת. מוזהה אית תניי פתוחה אית תניי תני סתומה שמואל בר שילת משמיה דרב הלכה כמי שאומר פתוחה שאין זה מקומה פתוחה מראשית סתימה פתוחה מסופה פתוחה פתוחה מיכן ומיכן סתומה טעה והשמיט פסוק א' אם יש בו שתיים שלש שיטין מתקנו וקורא בו ארבע אינו קורא בו רבי זעירה בשם רב הננאל אף בקרע כן תני ספר שיש בו שתיים ושלש טעיות בכל דף ודף מתקנו וקורא בו ארבע אינו קורא בו והתני ספר שיש בו שמונים וחמש טעיות כפרשת (במדבר י) ויהי בנסוע הארון מתקנו וקורא בו א"ר שמי כאן בספר גדול וכאן בספר קטון ר' זעירה בשם רב הננאל מצא בו דף אחד שלם מציל את כולו מהו שלם שאין בו ג' טעיות או שלם שאין בו ארבע הנגרא אחוי דר' בא בר בינה יהב אורייתא לרב הננאל וקרא בה א"ל הדיא אורייתך צריכה צלו ובסוף מצא בה דף א' שלם והציל את כולה

[דף י"ב ע"א]

מה שלם שאין בו טעיות או שלם שאין בו ארבע ר' זעירה רב הננאל בשם רב תיפורה הלכה למשה מסיני ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק קשרי תפילין הלכה למשה מסיני ר' ירמיה אפסקת רצועתה דתפילתה שאל לר' בא בר ממל א"ל וקשרתם אפילו קשירה תמה ר' זעירה אפסיק גודא דרצועתא שאל לרב חונה ולרב קמינה ושרון לית אפסיק זמן תיניינות ושרון ליה דלא מן אולפן ר' בא בריה דר' חייה בר בא ר' חייה בשם ר' יוחנן הלכה זה שהיא תופר צריך שיהא משייר מלמעלן ומלמטן כדי שלא יקרע ומחיה ליה על מוחא אם הלכה למה לא יקרע ואם לא יקרע למה הלכה. הלכה למשה מסיני שיהו כותבין בעורות וכותבין בדיו ומסרגלין בקנה וכורכין כשיער וטולין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידין וכשהוא תופר יהא תופר כתפר הזה וצריך שיהא משייר בין שיטה לשיטה כמלוא שיטה בין תיבה לתיבה כמלא אות בין אות לאות כל שהוא בין דף לדף מלוא גודל עשה סוף הדף שוה לתחילתו פסול צריך ליתן ריוח בספר מלמעלן שתי אצבעות ומלמטן שלש ר' אומר בתורה מלמעלן שלש ומלמטן טפח וצריך שיהא משייר בין ספר לספר כמלא ארבע שיטין ובנביא של י"ב שלש וצריך שיהא גומר באמצע הדף ומתחיל באמצעיתו ובנביא גומר בסופו ומתחיל בראשו ובנביא של י"ב אסור אין עושיין יריעה פחותה מג' דפין ולא יותר על שמונה הדיא דאת אמר בתחלה אבל בסוף אפי' כל שהוא ובקלפים לא נתנו חכמים שיעור וצריך שיהא כותב על הגויל במקום השיער ועל הקלף במקום נחישתו אם שינה פסל לא יהא כותב חציו על העור וחציו על הקלף אבל כותב הוא חציו על עור בהמה טהורה וחציו על עור חיה טהורה אין כותבין אלא על עור בהמה טהורה מ"ט (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך ממה שאתה נותן בפיך והא תני

כותבין ע"ג עור נבילות וטריפות מינא דאת נותן בפין ועושיין עמוד לספר בסופו לתורה מיכן ומיכן לפיכך גולל הספר לתחילתו והתורה לאמצעייתה ר' שמואל ר' זעירה בשם רב חייה בר יוסף אפי' שתי יריעות ר' זעירה שמואל בר שילת בשם כהנה ובלבד מקום התפר ר' אחא בשם ר' שמואל בר נחמן ספר שאין עליו מפה

[דף י"ב ע"ב]

הופכו על הכתב כדי שלא יתבזה הכתב כל האותות הכפולים באל"ף ב"ת כותב הראשונים בתחילת התיבה ובאמצע התיבה ואת האחרונים בסופה ואם שינה פסל משם ר' מתיה בן הרש אמרו מנצפ"ך הלכה למשה מסיני מהו מנצפ"ך ר' ירמיה בשם ר' שמואל רב יצחק מה שהתקינו לך הצופים מאן אינון אילין צופין מעשה ביום סגריר שלא נכנסו חכמים לבית הועד ונכנסו התינוקות אמרין איתון נעביד בית וועדא דלא יבטל אמרין מהו דין דכתיב מ"ם מ"ם נוי"ן נוי"ן צד"י צד"י פ"ה פ"ה כ"ף כ"ף ממאמר למאמר מנאמן לנאמן מצדיק לצדיק מפה לפה מכף ידו של הקב"ה לכף ידו של משה וסיימון אותן חכמים ועמדו כולן בני אדם גדולים אמרו ר' ליעזר ור' יהושע הוון מינהון רבי ירמיה בשם ר' חייה בר בא ור' סימון תריהון אמרין תורת הראשונים לא היה לא ה"א שלהם ולא מ"ם שלהם סתום הא סמ"ך סתום ר' סימון ור' שמואל בר נחמן תריהון אמרין אנשי ירושלים היו כותבין ירושלים ירושלימה ולא היו מקפידין ודכותה צפון צפונה תימן תימנה י"ג דבר שינו חכמים לתלמי המלך כתבו לו (בראשית א) אלהים ברא בראשית (שם) אעשה אדם בצלם ובדמות (שם) זכר ונקבה בראם (בראשית ב) ויכל בשרי וישבות בשביעי (בראשית יא) הבה ארדה (בראשית יח) ותצחק שרה בקרוביה לאמר (בראשית מט) כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבום (שמות ד) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נשאי בני אדם (שמות יב) ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובכל הארצות שלשים שנה וארבע מאות שנה (ויקרא יא) ואת הארנבת את צעירת הרגלים אמו של תלמי המלך ארנתא הוות שמה (במדבר מז) לא חמד אהד מהם נשאתי (דברים ד) אשר חלק ה' אלהיך אותם להאיר לכל העמים תחת כל השמים (דברים יז) אשר לא צויתי לאומות לעבדם כל האותות הכתובים עם השם מלפניו הרי אלו חול ונמחקין כגון לה' בה' מה' כה' שה' שכן מצאנו בציין שהוא מובדל ממנו קודם למ"ד מלמטן והשם מלמעלן כל האותות הכתובים עם השם מאחוריו הרי אלו קודש ואינן נמחקין כגון אלהינו אלהיכם: אלו שמות שאינן נמחקין הכותב את השם בארבע אותיות ביו"ד ובה"א באל"ף ובדל"ת אל אלהים אלהיך אלהי אלהינו אלהיכם שדי צבאות אהיה אשר אהיה כתב אל"ף דל"ת מה' אל"ף ה"א מאהיה שיי"ן דל"ת משדי צד"י ב"ת מצבאות הרי אלו נמחקין ומוחק את טפילותיהם לאלהים מוחק את למ"ד לה' מוחק את

למ"ד כתב יו"ד ה"א מארבע אותיות אל"ף למ"ד מאלהים אינו נמחק כללו של דבר שכיוצא בו שם מתקיים במקום אחר אינו נמחק תני ר' יוסי אומר של

[דף י"ג ע"א]

בית הגירה כותבנים אומנים היו בירושלם היו מוחקין צבאות שכן הוא שם חול במקום אחר (דברים י) ופקדו שרי צבאות בראש העם כל השמות הכתובים באבינו באברהם קודש חוץ מאחד שהוא חול (בראשית כ) ויהי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי וי"א אף הוא קודש ואילו אלהים כבר התעו אותי כל השמות הכתובים במיכה אע"פ שהן כתובין ביו"ד ובה"א הרי אלו חול חוץ מאחד שהוא קודש (שופטים יח) כל ימי היות בית האלהים בשילה. כל השמות הכתובים בנבות אע"פ שהן כתובים באל"ף למ"ד הרי אלו קודש (מלכים א כא) ברוך נבות אלהים ומלך אבל הנון ורהום ארך אפים ורב חסד מלך מלכים מרומם וגדול ונורא ועליון אדיר צדיק ישר חסיד תמים גבור הרי אלו חול. אלו שמות שאינן נחלקין עמיאל עמישדי צוריאל צורישידי גמליאל פדהצור פדהאל אינן נחלקין. אלו שמות שהן נחלקין בית אל בית און וחרה אף וחרה אפי פוטי פרע צפנת פענח הללויה רב ושמואל חד אמר הללו יה וחרונה אמר הללויה מ"ד הללו יה נחלק ואינו נמחק מ"ד הללויה נמחק ואינו נחלק ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר רב שמעית מן חביבי אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"מ מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתכוון לקדשו הוי דו אמר הללויה מיליהון דרבנן פליגין דא"ר סימון בשם רבי יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבת נאמר ספר תילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברונה בתודה בתפילה בברכה המאושר שבכולן הללויה שהשם והשבת כלולין בו רבי זעירה בעא קומי רבי אבהו מה נעני א"ל הכא כפה קומך רבי יונה עני הכן והכך רבי לעזר עני הכין והכין דתני שמע ולא ענה ולא שמע לא יצא רב בשם ר' אבא בר חנה ואית דאמרין ר' אבא בר חנה בשם רב והוא שענה ראשי פרקים ר' זעירה בעי היילין אינון ראשי פרקים (תהילים קיד) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה' בעון קומי ר' חיה בר בא מנין אם שמע ולא ענה יצא אמר לון ממה דאנן חמי רבנן רברבייא קיימין בציבורא ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם ה' ואלו ואלו יוצאין ידי חובתן. תני רבי הושעיה עונה הוא אדם אמן אע"פ שלא אבל אינו אומר ברוך שאכלנו אלא אם כן אבל תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה. בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים קטופה תיקמף נשמתו ארוכה יאריך ימים בטובה אי זה הוא אמן יתומה אמר רב הונה הון דחב למברכה והוא עני ולא ידע מה הוא עני תני עכו"ם שבירך את השם עונין אחריו בשם אין עונין אחריו אמן א"ר תנחומה אם בירך עכו"ם ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים עכו"ם אחד פגע בי רבי ישמעאל ובירכו א"ל כבר

מילתך אמורה אחד פגע בו וקיללו א"ל כבר מילתך אמורה אמרין ליה תלמידיו ר' היך מה דאמרת להן אמרת להן וא' לון כתיב (בראשית כז) אורריך ארור ומברכיך ברוך:

הלכה י' משנה אין כהן משיח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הכא על כל המצות אין בין

[דף י"ג ע"ב]

כהן ששימש לכהן שעבר אלא פר יזה"כ ועשירית האיפה:

גמרא תני כהן משיח מביא פר אין המרובה בגדים מביא פר ודלא כר"מ דר"מ אמר המרובה בגדים מביא פר מ"ט דר"מ (ויקרא ד) משיח מה ת"ל כהן לרבות את המרובה בגדים מה מעמון דרבנן משיח יכול זה המלך ת"ל כהן אי כהן יכול אף מרובה בגדים ת"ל משיח או יכול שאני מרבה אף משה מלחמה תלמוד לומר משיח שאין על גביו משיח. מהלפה שימתנן דרבנן הכא כתיב משיח והכא כתיב (שם) משיח הכא אינון אמרין לרבות מרובה בגדים והכא אינון אמרין להוציא את המרובה בגדים א"ר אילא כל מדרש ומדרש בעניינינו תמן כל הפרשה אמורה באהרן לאיזה דבר נאמר כהן לרבות את המרובה בגדים כרם הכא אין הפרשה אמורה באהרן אילו נאמר משיח ולא נאמר כהן הייתי אומר לעולם על העלם דבר מביא פר ועל שגגת מעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר כהן או אילו נאמר כהן ולא נאמר משיח הייתי אומר זה המלך אין תאמר כבר קדמה פרשת המלך הייתי אומר על העלם דבר מביא פר ועל שגגת מעשה מביא שעיר הוי צורך הוא שיאמר משיח וצורך הוא שיאמר כהן א"ר יוחנן עבר והביא עשירית האיפה שלו כשר: מתקינין לו כהן אדר תחתיו שמה יארע לו פסול מה מייחדין ליה עימיה א"ר חגי משהדינן מייחדין ליה עימיה דו קמיל ליה. אותו אחד מושהין ואין מושהין שנים א"ר יוחנן

[דף י"ד ע"א]

מפני איבה עבר זה ושימש זה הראשון כל מצות כהונה עליו השני אינו כשר לא לכ"ג ולא לכהן הדיוט א"ר יוחנן עבר ועבד עבודתו כשירה עבודתו משל מי נישמעניה מן הדא מעשה בבן אילם מציפורין שאירע קרי לכ"ג ב"יה ונכנס בן אילם ושימש תחתיו ככהונה גדולה ואמר למלך פר ושעיר של יום משלי הן קריבים או משל כ"ג וידע המלך מה שאלו אמר לו בן אילם לא דיך אלא ששימשתה שעה אחת לפני מי שאמר והיה העולם דיך וידע בן אילם שהוסע מכהונה גדולה מעשה בשמעון בן קמהית שיצא עם מלך ערבי ערב יום כפורים עם חשיכה ונתזה צינורה של רוק מפיו על בגדיו ומימאתו נכנס יהודה אחיו ושימש תחתיו ככהונה וראת אימן שני בניה כהנים גדולים ביום אחד. שבעה בנים היו לקמהית וכולהם שימשו ככהונה גדולה שלחו חכמים ואמרו לה מה מע"ט יש בידך

אמרה להן יבוא עלי אם ראו קורות ביתי שערות ראשי ואימרת הלוקי מימי. אמרון כל קמחיא קמה וקימחא דקימחית סולת וקרונ עלה (תהילים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה יכול יהא משוח מלחמה מביא עשירית האיפה שלו ת"ל (ויקרא ו) תחתיו מבניו את שבנו עובד תחתיו מביא עשירית האיפה שלו יצא משוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו ומניין למשוח מלחמה שאין בנו עובד תחתיו ת"ל (שמות כט) ילבשם הכהן תחתיו מבניו וגו' את שהוא בא אל אהל מועד לשרת בקודש בנו עובד תחתיו יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אהל מועד לשרת בקדש אין בנו עובד תחתיו מנין שהוא מתמנה כ"ג שנאמר (דברי הימים א ט) פינחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפני ה' עמו ר' יוסה כד דהוה בעי למקנתרה לר' אלעזר בי ר' יוסי הוה א"ל לפנים עמו לפנים עמו בימי זמרי מיהא ובימי פילגש בגבעה לא מיהא מנין שהוא נשאל בשמונה ר' בא ר' הייה בשם רבי הייה בשם ר' יוחנן (שמות כט) ובגדי הקודש אשר לאהרן יהיו לבניו מה ת"ל אחריו אלא לגדולה של אחריו מנין שהוא עובד בשמונה ר' אימי בשם ר' יוחנן ובגדי הקודש אשר לאהרן הכהן יהיו לבניו מה תלמוד לומר אחריו אלא לגדולה של אחריו א"ל ר' יונה עמך הייתי לא אמר עובד אלא נשאל במה הוא נשאל אייתי רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מן דרומה ותנא והכמים אומרים אינו כשר לא בשמונה של כ"ג ולא בארבעה של כהן הדיוש אמר רבי בא כדין היה שיהא עובד בארבעה ולמה אינו עובד שלא יהו אומרים ראינו כהן גדול פעמים עובד בארבעה פעמים שהוא עובד בשמונה א"ר יונה ולא מבפנים הוא עובד ולא מבחוץ הוא נשאל

[דף י"ד ע"ב]

ומיעין בין דבר מבפנים לבהוץ וכי ר' טרפון אביהן של כל ישראל לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן דתני (במדבר י) ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות תמימים ולא בעלי מומין דברי ר' עקיבה אמר לו רבי טרפון אקפה את בניי אם לא ראייתי את שמעון אחי אימא חוגר באחת מרגליו עומד בעזרה חצוצרתו בידו ותוקע אמר לו ר' עקיבה שמא לא ראיית אלא בשעת הקהל ואני אומר בשעת הקרבן אמר לו רבי טרפון אקפה את בניי שלא המיתה ימין ושמאל אני שראיתי את המעשה ושכחתי ואתה דורש ומסכים על השמועה הא כל הפורש ממך כפורש מחייו (ויקרא מז) וכפר הכהן אשר ימשה אותו מה ת"ל לפי שכל הפרשה אמורה באהרן אין לי אלא אהרן עצמו מניין לרבות כהן אחר תלמוד לומר אשר ימשה אותו אין לי אלא משוח בשמן המשחה המרובה בגדים מניין תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו מניין לרבות כהן המתמנה ת"ל וכפר הכהן במה הוא מתמנה רבנן דקיסרין בשם ר' הייא בר יוסף בפה אמר ר' זעירה הדא אמרה שממנין זקנים בפה אמר רבי הייא בר אדא מתניתא אמרה כן חזור כך בד' דברים שהיית אומר ונעשך אב כ"ד:

הלכה י"א משנה אין בין כמה גדולה לכמה קטנה אלא פסחים זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב בכמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בכמה:

גמרא ר"י עבד תלת שנין ופלג דלא נחת לבית וועדא מן צערא בסופא חמא ר' אלעזר בחילמיה למחר סיני נחת ומחדת לכון מילה עאל ואמר קומיהון מאיכן קשט הקושט הזה שתהא עבודה בכבורות מן הדין קרייה (במדבר ח) כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים וגו' וכתוב (שמות יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים וגו' קודם לכן מה היו עושין (בראשית כז) ותקה רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית מהו החמודות שהיה משמש בכהונה גדולה א"ר לוי (ישעיהו יד) שבר ה' מטה רשעים אלו הכבורות שהקריבו לעגל תחילה הכל קרב בכמה בהמה והיה ועופות גדולים וקטנים זכרים ונקבות תמימין אבל לא בעלי מומין טהורים אבל לא טמאים הכל קרב עולה ואינן טעונין הפשט וניתוח ועכו"ם בזמן הזה רשאי לעשות כן זכרים ונקבות מניין רבי אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה (שמואל א ו) ואת הפרות העלו עולה לה' תמימים אבל לא בעלי מומין מניין אמר ר' יסא פשט ר' לעזר להברייא

[דף ט"ז ע"א]

(בראשית ו) מכל החי מכל בשר שיהו שלימים באיבריהן מירטים פשט רבי לעזר (בראשית ז) כל צפור כל כנף פרט למירטים טהורים אבל לא טמאים מניין ר' אבא בריה דרבי פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי הגה נח תורה מתוך תורה אמר כבר נאמר לי (בראשית ט) כירק עשב נתתי לכם את כל לאיזה דבר ריבה הכתוב בטהורין לקרבנות ועכו"ם בזמן הזה רשאי לעשות כן ר' בא בשם רב יהודה אמר לישראל לסייעו ואמרו להיעשות לו שליה אנטונינום שאל לרבי מהו לבנות מזבח א"ל בניהו וגנוזו אבניו מהו לעשות לו קמורת א"ל חסר בה אחת מסממניה לא כן תני (שמות ל) לא תעשו לכם לכם אינן אתם עושין אבל עושין הם אחרים לכם א"ר חנניה בגין ר' רומנוס דשלחיה רבי יעבדיניה ליה אית מילין דאמרין דאתגיייר אנטונינום אית מילין אמרין דלא איתגיייר אנטונינום ראו אותו יוצא במנועל פחות ביום הכיפורים מה את שמע מינה שכן אפילו יריא שמים יוצאין בכך אנטונינום אמר לרבי מייכלתי את מן לויתן לעלמא דאתי א"ל אין א"ל מן אימר פיסחא לא אייכלתני ומן לויתן את מייכל לי א"ל מה נעביד לך ובאימר פיסחא כתיב (שמות יב) כל ערל לא יאכל בו כיון דשמע כן אזל וגזר אתה לגביה א"ל רבי חמי גזרתני א"ל בדידי לא איסתכלית מן יומי אלא בדידך ולמה נקרא שמו רבינו הקדוש שלא הביט במילתו מימיו ולמה נקרא נחום איש קודש הקדשים שלא הביט בצורת מטבע מימיו הוה אמרה דאיתגיייר אנטונינום מיליהון דרבנן אמרין נתגיייר אנטונינום דא"ר חזקיה ר' אבהו בשם ר' לעזר אם באין הן גירי צדק לעתיד לבא אנטונינום בא בראשם ר' לעזר

ור' יוסי בן חנינה ר' לעזר אמר שלמים הקריבו בני נח ר' יוסי בן חנינה אמר עולות הקריבו בני נח התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והכתיב (בראשית ד) והכל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן מה עבד לה ר' יוסי בן חנינה מן שמיניהון התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והא כתיב (שמות יח) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות וגו' מה עבד לה ר' יוסי בן חנינה שלימין בגופן כלא הפשט ובלא ניתוח התיב ר' לעזר לר' יוסי בן חנינה והכתיב (שם) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים מה עבד לה ר' יוסי בר חנינה כמ"ד לאחר מ"ת בא יתרו ר' חונה אמר איתפלגון יהודה בי רבי ור' ינאי חד אמר קודם למתן תורה בא יתרו והורנה אמר לאחר מ"ת בא יתרו ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא נישמעניה מן הדא (שם) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה מה שמע חוקיה אמר קריעת ים סוף שמע ר' יהושע אמר קריעת ים סוף שמע ר' לוי אמר מלחמת עמלק שמע יהודה בי רבי אמר מ"ת שמע הוי דו אמר לאחר מתן תורה בא יתרו רבי בא ורבי חייא בשם רבי יוחנן ודא מסייעה לר"י בן חנינה (שיר השירים ד) עורי צפון ובואי תימן עורי צפון זה העולה שנשחמת בצפון מהו עורי דבר שהיה ישן ונתעורר ובואי תימן אלו שלמים שהן נשחמין בדרום

[דף ט"ז ע"ב]

מהו בואי דבר שהיה של חידוש מה עבד לה ר' יוסי בר חנינה לכשיתעוררו הגליות שהן נתונות בצפון ויבואו ויבנו ב"ה שהוא נתון בדרום ר' אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אוף דין קרייה מסייע לר' יוסי בן חנינה (ויקרא י) זאת תורה העולה היא העולה שהיו בני נח מקריבין כד הוא אתי גבי שלמים אמר (ויקרא ז) זאת תורת זבח השלמים אשר הקריב אין כתיב כאן אלא אשר יקריב מיכן ולהבא פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין איכן הן נשרפין על גבי הקבר מן מה דתנינן אין בין כמה גדולה לכמה קטנה אלא פסחים כיני מתניתא אין בין כמה גדולה לכמה קטנה אלא פסחים בלבד ודלא כר' יודה דר' יודה אמר הטאת ופסה ליחיד בכמה גדולה אין הטאת ופסה ליחיד בכמה קטנה תני אמר ר' יהודה כל מה שהציבור מקריב באהל מועד שבמדבר הוא מקריב באהל מועד שבגלגל מה בין אהל מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל אהל מועד שבמדבר לא היה לו היתר כמה אהל מועד שבגלגל היה לו היתר כמה ובמתו בראש גגו ואין מקריב עליה אלא עולה ושלמים בלבד וחכמים אומרים כל מה שהציבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל מאי טעמא דר' יודה (דברים יב) לא תעשו בגלגל ככל אשר אנחנו עושים פה היום מה תעשו שם דבר שהוא בא לידי ישרות ואיזו זו זו עולה ושלמים מה טעמון דרבנן במקום איש הישר בעיניו יעשה לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום ומה

[דף ט"ז ע"א]

מסכת שבת פרק שמיני

א. האומר: 'עד גדי וסינוק לא, אשבי ובשכמי' - הרי זה מדרכי האמורי. רבי יהודה אומר: אין 'עד' אלא לשון עבודת פוכבים, שנאמר (ישעיה סה, יא): "תערכים לגד שלחן". האומר: 'דגון דגין' - הרי זה מדרכי האמורי. רבי יהודה אומר: אין 'דגון' אלא על שם דגון עבודת פוכבים, שנאמר (שופטים טז, כג): "לדגון אלהיהם". האומר 'דני דני' - הרי זה מדרכי האמורי. רבי יהודה אומר: אין 'דן' אלא על שם דן עבודת פוכבים, שנאמר (עמוס ה, יד): "הי אלהיה דן והי דרד באר שבע". השואל במקלו ואומר: 'אם אלה ואם לא אלה' - הרי זה מדרכי האמורי, אף על פי שאין ראיה לדבר, וזכר לדבר שנאמר (דו"ע ה, יב): "עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו".

ב. האומר 'מרפא' - הרי זה מדרכי האמורי. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: של בית רבן גמליאל היו אומרים 'מרפא', ולא היו אומרים בבית המדרש מפני בטול תורת, האומר 'יתיר', האומר: 'אשתה ואתיר, אשתה ואתיר' - הרי זה מדרכי האמורי. 'שתו והותירו' - לא מפני דרכי האמורי.

ג. האומר 'יתיר ונותר' - הרי זה מדרכי האמורי. רבי יהודה אומר: לא יהא לו בביתו יתיר ונותר. האומר 'אשתה ואתיר' - הרי זה מדרכי האמורי. 'שתו והותירו' - לא מפני דרכי האמורי. 'חמרא לפום רבנן' - לא מפני דרכי האמורי. מעשה ברבי עקיבה, שעשה משתה לבנו על פל חבית וחבית שפתח אחר: 'חמרא והיי לפום רבנן ולפום תלמידיהון'.

ד. האומר 'לאו לאו' - אינו מדרכי האמורי. אף על פי שאין ראיה לדבר וזכר לדבר, שנאמר: "לא אוסיף ולא אקלל".

הקושר חוט על גבי אדם, רבן גמליאל אומר: אינו מדרכי האמורי. ורבי אלעזר בן רבי צדוק אומר: הרי זה מדרכי האמורי. אל תעבר שלא תפסק אהבתנו - הרי זה מדרכי האמורי. ואם מפני תכבוד - הרי זה מתר.

ה. איזהו מנחש? האומר: 'נפלה מקלי מידי, נפלה פתי מפי, קרא לי איש פלוני מאחרי, קרא לי עורב, נכה בי כלב, עבר נחש מימיני, ושוועל משמאלי, ופסק צבי את הדרך לפני, אל תתחיל בי - שהרי שחרית הוא וראש חדש הוא ומוצאי שבת הוא'.

ו. איזהו מעונן? רבי ישמעאל אומר: זה המעביר מיני זכור. והכמים אומרים: זה האוחז את העינים. רבי עקיבא אומר: אלו המחשבים עתים לשעות, כגון אלו שהן אומרים: 'היום יפה לצאת, היום יפה לקח, היום המה נחפית, למחר גשמים יורדין, כגון אלו שהן אומרים: 'למדי ערבית שביעית ששים יפות, ועקורי קמניות להיות רעות'. והכמים אומרים: אלו אוחזי העינים.

ז. סוקרין את האילן במקרא, ומענין אותו באבנים, ואין הוששין לא משום שביעית ולא משום דרכי האמורי.

ח. ממישכין יין ושמן בצנורות לפני חתנים וכלות, ולא מדרכי האמורי. מעשה ביהודה והלל, בניו של רבן גמליאל שנכנסו לכבול, והמישיכו אנשי העיר לפניהם בצנורות יין ושמן.

ט. שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי, שנאמר (ירמיה לד, ה): "בשלום תמות ויכמשורפות" וגו'; בשם ששורפין על המלכים כד שורפין על הנשיאים, אבל לא על הדיוטות. ומה הן שורפין עליו? מטתו וכלי תשמישו. מעשה שפת רבן גמליאל הנזון ושרף עליו אינגלום הגר יותר משכעים מנה.

י. עוקרין על המלכים ולא מדרכי האמורי. כל עקור שיש בו טרפה - אסור באכילה ומותר בהנאה. שאין בו טרפה - מתר באכילה, ואין צריך לומר - בהנאה. איזהו

1 התמוז מזלי, ולא יתענף יומם ויליה.

תוספתא

השלים

עקור שיש בו טרפה? מן הארבה ולמעלה. שאין בו טרפה? מן הארבה ולמטה. מבציתין לעזות ולפוקה, ולא מדרכי האמורי. עמד עצם בגרונו - נותן על קדקדו מאותו תפיון, ואמר: 'הו'הו' - נחית בלע נחית הו'הו'. לא ירדה' - לימא הכי: 'ננעלתה מחט ננעלתה בתרים שויא שויא'.

יא. אלו דברים המתירין היה מתחיל במלאכה - נותן שבה והודאה לפני המקום. בקבית ובעסה - מתפלל לפני המקום שתכנס בהן ברכה ואל תכנס בהן מארה. מעבירין בלי על גבי עין בשבת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בדבר הנשל בשבת. לוחשין על הנחשים ועל העקרבים, ואין לוחשין בדבר שדים. רבי יוסי אומר: אף בחול אין לוחשין בדבר שדים. וכן היה רבי יוסי אומר: אין לך בכל הפרקים רעים יותר מסדומיים, שכל זמן שאדם רע קוראין אותו "סדומי". אין לך בכל הנכרים קשה יותר מאמוריים, שכל זמן שהאדם קשה קוראין אותו "אמורי".

יב. רבי נהוראי אומר: אין לך אדם בכל הפרקים מתון יותר מסדום. וכן מצינו שהור לזט על כל המקומות, ולא מצא מתונה בסדום, שנאמר (בראשית יג יב): "אברהם ישב בארץ כנען" וגו'. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין לך בכל עכו"ם מתון יותר מאמוריים. וכן מצינו שהאמינו במקום ודלגנו לאפריקי, ונתן להם המקום ארץ שיפה בארצם והיתה ארץ ישראל נקראת על שמן.

מסכת שבת פרק תשיעי

א. הלזון מן הבהמה, מן החיה, ומן העוף, אפילו מן השלח מלא הפיט כפול - הרי זה חיב. יש חולקים בחזיר בין הטמרתו לשאר גופו.

ב. המסך שתי חומין בתחלה - הרי זה חיב. רבי יהודה אומר: אף השוכט, והמדקק על גבי אריג כל שהוא - הרי זה חיב. תצד הלזון והפוצעו אינו חיב אלא

אחת. רבי יהודה אומר: חיב שתים, שהיה רבי יהודה אומר: פציעה בכלל דישא. אומר לו: אין פציעה בכלל דישא.

ג. כל אבות מלאכות שבתורה, עשאן בלם בהעלם אחד - חיב על כל אחת ואחת. כל המסקלליו פטורין, חוץ מן החובל ומבגער בשבת.

ד. גר שנתגיר, וגר שנתגיר מיד הנכרים, ותינוק שנשבה לבין נכרים, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה - אינו חיב אלא אחת, וחיב על הדם אחת ועל החלב אחת, ועל העבודת פוכבים אחת, ומזבזב פוטר. וחדין נותן שיהא פטור: הואיל ושוגג חיב הטאת ומזיד חיב פרת, מה מזיד אינו חיב עד שיבא לכלל ידיעה, אף שוגג אינו חיב עד שיבא לכלל ידיעה. אמר לו רבי עקיבא: מוסיף אני על דבריך; מה מזיד אינו חיב עד שיבא לכלל ידיעה בשעת מעשה, אף שוגג לא יהא חיב עד שיבא לכלל ידיעה בשעת מעשה. אמר לו: כל שפגן שהוספתה, אם בא לכלל ידיעה בשעת מעשה אף הוא אינו שוגג אלא מזיד.

ה. השוכח את התורה ועבר עברות הרבה - אינו חיב אלא אחת. וחיב על החלב אחת ועל הדם אחת. היה יודע שיש חלב, ואמר: 'אין זה חלב שחביני עליו', היה יודע שיש דם, ואמר: 'אין זה דם שחביני עליו' - חיב על כל אחת ואחת. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שהוא פיוצא בו בשר להצניעו, והכשר פיוצא בו להצניעו, והצניעו, ובא אחר והוציא בשבת - הרי זה חיב הטאת. וכל שאינו בשר להצניעו, ואין מצניעין כמותו, ובא אחר והוציא בשבת - הרי זה חיב.

ו. המוציא מרסן: לאכילה - בגרוגרת; לבהמה - במלא פי הגדי; לצבע - בדי לצבע בו בגד קטן; לזלבי זרדין והחרובין עד שלא ימתיקו - במלא פי הגדי, משימתיקו - בגרוגרת. אבל הלוי, והחדל, והתורמוסין, ושאר כל הנקבשין - בין משימתיקו ובין עד שלא ימתיקו - בגרוגרות. שמן - בדי סיכת אבר קטן. רבי

שְׁבַתְפִּלִּין שְׁהִיא 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'. גּוֹיַל – בְּדִי
לְכַתֵּב עֲלָיו פְּרִשָּׁה קְטַנָּה שְׁבַתְתּוֹרָה. שְׁעָר
לְגַבֵּל בּוֹ אֶת הַטִּיט. טִיט – בְּדִי לַעֲשׂוֹת פִּי
כּוֹר שֶׁל צוֹרְפִי זָהָב. פְּחָמִין – בְּדִי לַעֲשׂוֹת
מִתָּן צִינּוֹרָא קְטַנָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּדִי
לְתַן עַל פִּי מוֹלִיאָרָא³ קְטַנָּה.

יא. הַמוֹצִיא בְּלִי מְקַפְּלִין וּמְנַחֵין עַל כְּתָפוֹ,
וּסְנַדְלִין וּטְבַעוֹתֵינוּ בְּקַמְצוֹ – הָרִי זֶה הַיָּב,
וְאֵלּוּ הֵיחָ הֵיחָ מְלַבֵּשׁ בְּהֵן – פְּטוֹר. הַמוֹצִיא
אָדָם וּבְלִי עֲלָיו, וּסְנַדְלִין בְּרַגְלֵיו, וּטְבַעוֹתֵינוּ
בְּדִיּוֹ – הָרִי זֶה פְּטוֹר. וְאֵלּוּ הוֹצִיאָן כְּמוֹת
שְׁחָן – חֵיב. הַל, עָפָר וְאֶפֶר – שְׁעוֹרָן בְּזָבֵל.
רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא
אָמַר: עָפָר – בְּדִי לְכַפּוֹת בּוֹ דָם צְפוֹר
קְטַנָּה. אֵיזוֹ הִיא דָם צְפוֹר קְטַנָּה? זֶה דְרוֹר.
הוֹל הַגָּם – בְּדִי לְתַן עַל מְלֵא פִי כְּלִי שֶׁל
סִדִּין. אָמַר רַבִּי: נְרַאִין דְּבַרֵּי רַבִּי עֲקִיבָא –
בְּהוֹל הַדֵּק, וְדַבְרֵי חֲקָמִים – בְּהוֹל הַגָּם. סִיד
– בְּדִי לְסוּד אֲצַבַּע קְטַנָּה שֶׁבְּכַנּוֹת. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר: בְּדִי לַעֲשׂוֹת פְּלִקְלָא⁴. רַבִּי
נְחֻמִּיה אָמַר: בְּדִי לַעֲשׂוֹת אַנְדִּיפִי⁵. אָמַר
רַבִּי: נְרַאִין דְּבַרֵּי רַבִּי יְהוּדָה בְּזִמְנָן שְׁהוּא
חֲבִיטָא, וְדַבְרֵי רַבִּי נְחֻמִּיה בְּזִמְנָן שְׁהוּא
כְּבִיצַת הַסִּיד⁶.

יב. קְנָה – בְּדִי לַעֲשׂוֹת קוּלְמוֹס, מוֹגִיעַ
לְקַשְׂרֵי אֲצַבְעוֹתֵינוּ. חֲלִיזוֹת לַעֲשׂוֹת הַיִּמְנוֹ
צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פְּלִיטִין. זְכוּכִית – אֲחֵרִים
אוֹמְרִים: בְּדִי לְפַצֵּעַ שְׁתֵּי נִימִין בְּאַחַת.
צְרוֹר וְאֶבֶן – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר:

³ בְּלִי לְהַחֵם בּוֹ הַמַּיִם בְּפַחְמִים שְׁנוֹתָנִים לוֹ
בְּכִית קְבוּל קְטַן אֲצַל דּוּפְנוֹ מִבְּחוּץ.

⁴ לְהַשִּׁיר הַשְּׁעָר שֶׁבְּרַקְתָּהּ.

⁵ לְהַאֲדִים הַמְּצָח.

⁶ לְשׁוֹן עֲרוֹב, סִיד שְׁנַמּוֹחַ בְּמַיִם הַרְבֵּה הֶעָשׂוּי
לְסוּד בְּלִבּוֹל.

⁷ שֶׁנִּגְבַּל בְּמַיִם וְעָשׂוּי בִּיצִים בִּיצִים.

שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אָמַר: קְטַן בֶּן יוֹמוֹ. רַבִּי
נִתָּן אָמַר: בְּדִי לְסוּד אֶבֶן קְטַן. הוֹצִין –
בְּדִי לַעֲשׂוֹת אֵזוֹן לְכַפִּיפָה מְצִרִית. סִיב –
אֲחֵרִים אוֹמְרִים: בְּדִי לְתַן עַל פִּי מִשְׁפָּךְ קְטַן
לְסַנֵּן בּוֹ אֶת תַּיִוֹ, רַבָּב – בְּדִי לְתַת פַּחַת
אֲסַפְּגִין קְטַנָּה, וּכְמָה הוּא שְׁעוֹרָה? כְּפִלְעִ;
מוֹכִין – בְּדִי לַעֲשׂוֹת כְּדוֹר קְטַנָּה, וּכְמָה
שְׁעוֹרָה? כְּאֵזוֹן.

ז. הַמוֹצִיא יַיִן – בְּדִי גְמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר: בְּדִי מְזִיגַת הַכּוֹס יִפְהָ. יָבֵשׁ – בְּצִיַת,
דְּבָרֵי רַבִּי נִתָּן. חֲלָב – בְּדִי גְמִיעָה. רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר אָמַר: אִם שֶׁל בְּהֵמָה – בְּדִי
גְמִיעָה, אִם שֶׁל אִשָּׁה – בְּדִי לְתַן בְּשִׁיפָה
שֶׁל קִילוֹר, קִילוֹר בְּדִי לְשׁוֹף בְּמַיִם. מַיִם –
בְּדִי גְמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: – בְּדִי לְשׁוֹף
בְּהֵן אֶת הַקִּילוֹר. דָּם וְשֶׂאֵר כֹּל הַמְּשַׁקֵּין –
בְּרַבִּיעִית. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל אָמַר:
דָּם – בְּדִי לְכַחֵל עֵין אַחַת, שֶׁכֶּד בּוֹחֲלִין
לְבָרְקִית. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אָמַר מִשֵּׁם
רַבִּי מֵאִיר: דָּם – בְּדִי לְכַחֵל עֵין אַחַת, שֶׁכֶּד
בּוֹחֲלִין לְיֵאֲרוּד⁷.

ח. הַמוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכֵסִין עַד שֶׁלֹּא הִרְאָהוּ
לְמוֹכֵם – חֵיב. מִשְׁהִרְאָהוּ לְמוֹכֵם – פְּטוֹר.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף מִשְׁהִרְאָהוּ לְמוֹכֵם
חֵיב. מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁפָּרוּ לְהִרְאֹתוֹ לְבַעַל
הַמוֹכֵם.

ט. הַמוֹצִיא נִיר מְחוּק, וַיֵּשׁ בּוֹ בְּמִקּוֹם חֲלָבִין
בְּדִי לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתֵינוּ, אוֹ כְּכֹל בְּדִי לְכַרֵּךְ
עַל פִּי צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פְּלִיטוֹן – הָרִי זֶה
חֵיב, וְאִם לֹא – פְּטוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר:
אִף הַמוֹצִיא שְׂטֵר פְּרוּעַ כֹּל שְׁהוּא – הָרִי זֶה
חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁפָּרוּ לְהִרְאֹת לְבַעְלֵי חוּבוֹ.
שְׂטֵרֵי מִקַּח וּמִמְכָר, שְׂטֵרֵי דִיתְקָאוֹת
וְאִפּוֹתִיקָאוֹת, וּמִתְנַת כֹּל שְׁחָן – הָרִי זֶה
חֵיב.

י. דוֹכּוּסְמוֹס וְקֶלֶף – בְּדִי לְכַתֵּב עֲלָיו אֶת
הַמְּזוּזָה. קֶלֶף בְּדִי לְכַתֵּב עֲלָיו פְּרִשָּׁה קְטַנָּה

² נִסְחַת הַסְּפָרִים: לְהַרְוֹד – הֵן נְקֻדוֹת נְקוּת
לְכַנּוֹת שְׁנוֹלְדוֹת בְּעִיּוֹן.

משקל עשרה דינרים. רבי אלעזר אומר: בדי לעשותו מסיפס⁸.

יג. מנין למאדים בשבת שהוא חיב? שנאמר (שמות כה, ה): "ערת אילים מאדמים", איזו היא חבורה? כל שיצא ממנה דם. נצטר הדם, אף על פי שאין יכול לצאת - הרי זה חיב.

יד. מנין לדם שהוא משקה? שנאמר (במדבר כג, כד): "ודם הללים ושתה", מנין ליון שהוא משקה? שנאמר (דברים לב, ד): "ודם ענב ושתה חמר". מנין לדבש שהוא משקה? שנאמר (דברים לב, יג): "ויניקהו דבש מפלע" וגו'. מנין לשמן שהוא משקה? שנאמר (ישעיה כה, ו): "משתה משנים משתה שמים". מנין להלב שהוא משקה? שנאמר (שופטים ה, יט): "ותפתח את נאוד ההלב ותשקהו". מנין לפל שהוא משקה? שנאמר (שופטים ג, לח): "וימין טל מן הגזה" וגו'. מנין לדם נדה שהוא משקה? שנאמר (ויקרא יב, ו): "ממקור דמיה", ואומר (ויקרא יג, א): "ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד" וגו'. מנין לדמעת העין שהוא משקה? שנאמר (תהלים פ, ו): "ותשקמו בדמעות שלישי". מנין למי האף שהוא משקה? שנאמר (ירמיה מ, יז): "ועפעפינו ילדו מים".

טו. מנין לזרוע שהוא יד? שנאמר (שופטים טו, יד): "ותהיינה העבתים אשר על זרועותיו בפשתיים ויפסו אטוריו מעל ידיו". מנין למי שאהזו בלמום שמאכילין אותו דבלה קעילית? שנאמר (שמואל א-ל, יב): "ויתנו לו פלח דבלה" וגו'.

טז. המוציא שני נימין מונב הסוס ומזנב הפרה - חיב; שמצניעין אותן לנשבים, נקשה של חזיר - אחת. המוציא שני נצרים כאחד - הרי זה חיב. תורי דקל - אהד. זמורה אחת לנמיעה, שתיים לבהמה - כמלא פי הגדי, לעצים - כשעור העצים.

⁸ שעור הצרור או האבן שיהיה ראוי למסיפס, הוא מוחיצה קטנה המכדילה בין הצר לחצר.

חבילי אזוב, הפאה והקורנית שהכניסו לאכילה - בגרזגרת. לבהמה - כמלא פי הגדי. לעצים - כשעור העצים. לחזאה - כשעור הזאה. גרעינין לנמיעה - שתיים. לבהמה - כמלא פי חזיר. כמה מלא פי חזיר? אחת; אם להסק - כדי לכשל ביצה קלה, אם להשבון - שתיים. אחרים אומרים: להשבון - חמש. המוציא מאבני בית מגנע, מעציו ומעפרו כל שהוא - הרי זה חיב. כהול - רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם לרפואה - כדי לכהול עין אחת. אם לתכשיט - כדי לכהול שתי עינים.

יז. המוציא מין בהמה, מין חיה ועוף, בין חיים ובין מתים - הרי זה חיב. רבי נתן אומר: מתים - חיב. חיים - פטור.

מסכת שבת פרק עשירי

א. המוציא שני נימין מונב הסוס ומזנב הפרה, הרי זה חיב - מפני שמתקינן לנשבים⁹. המוציא שני נימין מן הקשה שבחזיר¹⁰ - הרי זה חיב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפלו אהד. יש הולקין חטרת¹¹ לשאר גופו.

ב. המוציא מצמר גפן ומצמר פלך, מצמר גמלים ומצמר ארנבים, ומצמר חיה שובים, ושאר כל הנמוין בלם, כמלא הפיט כפול - הרי זה חיב. הכנף, השק והעור - כשעור לפטאותן כף שעור להוציאן.

ג. המוציא בין בלים גדולים בין בלים קטנים - הרי זה חיב. המוציא גחלת כל שהיא - הרי זה חיב. שלהבת כל שהיא - הרי זה פטור. ברזל - רבי שמעון בן אלעזר אומר: כדי לעשות מפנו דרבן. נחשת - כדי לעשות מפנו צינורא קטנה. נעורת של פשתן - כדי לעשות מפנה פתילה קטנה לצר. משיחה - רבי נתן

⁹ לצדת עופות.

¹⁰ מן השערות הקשות שבשדרתו.

¹¹ גבו של החזיר.

אומר: כדי לקשר בה בין בתפיו. מוכין – כדי לתן בתוך פדור קטנה. כמה פדור קטנה? כגזוז. ארנמן – כדי לטול ממנו דגמא לאירא. אסמים וקוץ ופואה¹² – כדי לצבע בהן בגד קטון. כמה בגד קטון? פי סככה.

ד. המתפנן להוציא בפנדתו ופיה למעלה, והוציא בפנדתו ופיה למטה. בתוך פנדתו, והוציא בין פנדתו לחלוקו, ובשפת חלוקו – פטור. המתפנן להוציא בפנדתו ופיה למטה – רבי יהודה מתיב והכמים פוטרין. אמר רבי יהודה: אני אמרתי דבר אחד והן אומרים דבר אחד, אני אומר להם: אי אתם מודים במתפנן להוציא לפניו, ובא לו לאחריו – שהוא פטור, ואם נתפנן והוציא לאחריו שהוא חיב? והם אמרו לי: אי אתה מודה במוציא לאחר ידו, ברגלו, בפיו ובמרפקו – שהוא פטור, שלא הוציא בדרך המוציאים? אני לא מצאתי תשובה לדבריהם, והם לא מצאו תשובה לדברי.

ה. שנים אחזין במלגו ולוגזין, בכרבר ושוכמין, בקלמס וכותבין, בקנה והוציאיהו לרשות הרבים – שניהם פטורין. בעגול של דבלה והוציאו לרשות הרבים, בקורה והוציאיהו לרשות הרבים – שניהם פטורים. רבי יהודה אומר: אם אין אחד יכול להוציאו והוציאיהו שנים – חיבין. רבי שמעון אומר: אף על פי שאין אחד יכול להוציאו והוציאיהו שנים – פטורין, שאין שנים חיבין על המקלכה אחת.

ו. שנים שעשה אחד מהם מלאכה, ואין ידוע איזה הוא – יביאו שניהם חטאת בשתפות ויתנו עליה ותאכל; דברי רבי שמעון. ורבי יוסי פטור. מודה רבי יוסי, שזה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי. ומודה רבי יוסי, בשנים שהיה אחד מהם מחסר בפרה, ואין ידוע איזה מהן – שייביאו חטאת בשתפות ויתנו עליה ותאכל.

ז. הוציא פחצי גרונרת, וחזר והוציא פחצי גרונרת בהעלם אחד – חיב. בשני העלמות – פטור. רבי מאיר אומר: בהעלם אחד ברשות אחת – חיב. בהעלם אחד בשתי רשויות או בשתי העלמות ברשות אחת – פטור. נאכל הראשון עד שלא הוציא השני – בין בהעלם אחד בין בשני העלמות – פטור. הוציא פחצי גרונרת, ונתנו ברשות הרבים, וחזר והוציא פחצי גרונרת, אם הניחה בתוך ארבע אמות לראשונה – אם העבירו דרך עליה – חיב, ואם לאו – פטור.

ח. הנוטל מלא הזוג משערו – הרי זה חיב. וכמה מלא הזוג? – שתיים. רבי אליעזר אומר: אפלו אחת. ומודים חכמים לרבי אליעזר, בכורך שחורות מבין לבנות ולבנות מבין שחורות – חיב; ודבר זה אף בחול אסור משום (דברים כב, ה): "לא ילבש" וגו'.

ט. רבי שמעון בן אלעזר אומר: צפרן שפירשה רבה, וציצין שפירשו רבן, ביד – מתיר. נטלן בכלי – הרי זה חיב חטאת.

י. החולב, והמחביץ, והמגבן בגרונרת, המכבד, והמרבץ, והפרחיץ, והסוף, והרודה הלוח דבל – שגג בשבת חיב חטאת, הויד ביום-טוב לוקח ארבעים; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: בין בשבת בין ביום-טוב אינו חיב אלא משום שבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הגודלת והפוקלת והפוקסת – לעצמה פטורה, לאחרת – חיבת. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אליעזר: לא תעביר סרק על פניה מפני שצובעת.

יא. התולש, בין בימינו ובין בשמאלו – הרי זה חיב, לאחר ידו, ברגלו, בפיו ובמרפקו, או שהיה מחלף על גבי הארץ, ונתנו צורות מתחת רגליו, ונפל על גבי עשבים ותלש – פטור. מחלף אדם על גבי עשבים ועל גבי צורות בשבת, ואינו חושש.

¹² סמנין שעושים מהם צבע לצבע.

בפני פקוח נפש, חוץ מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים.

מסכת שבת פרק אחד עשר

א. הזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע, בארבע אמות - פטור. פחות מארבע אמות - חיב.

ב. שתי סרטאות¹⁹ זו על גבי זו, וזרק מן העליונה לתחתונה, חוץ לארבע אמות - חיב. בתוך ארבע אמות - פטור. זרק מן רשות הרבים לדיר, ולסהר, ולמקצה, ולחצר, אפילו הן בבקעה - הרי זה חיב. הזורק מן התנות דרך סמיו לפלטיא - חיב. מן התנות לפטיו, ומסמיו לפלטיא - פטור.

ג. שתי בקעות זו על גבי זו, זרק מן התחתונה לעליונה, ומן העליונה לתחתונה, בתוך ארבע אמות - פטור. איסטרטייא על גבי בקעה, וזרק מן האיסטרטייא לבקעה - פטור. רבי שמעון אומר: אם יש במקום שזרק עמק עשרה טפחים ורחב ארבעה - הרי זה חיב.

ד. מבוי ששטה לרשות היחיד, ועשויה מדרון לרשות הרבים, אם יש גבוה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות - אין צריך להי וקורה. רשות הרבים השופע לרשות היחיד - הרי הוא כרשות היחיד. שוה ברשות הרבים ונעשה מדרון לרשות הרבים, אם יש גבוה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות - אין צריך להי וקורה. רשות היחיד השופע לרשות הרבים - הרי הוא כרשות הרבים, שוה לכאן ולכאן וגבוה מן האמצע, אם יש גבוה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות - אין צריך להי וקורה. רשות היחיד השופע לרשות היחיד - הרי הוא כרשות היחיד, לרשות הרבים - הרי הוא כרשות הרבים.

ה. תל ברשות הרבים - רבי חנניא בן זכמאי אומר: אם יש גבוה עשרה טפחים בתוך ארבע אמות, הנוטל הימנו והנותן

יב. התולש עלשין לאכל - בגרוגרת. לכהמה - כמלא פי גדי, אם להסיק - גדי לבשל ביצה קלה. לתמן הארץ - כל שהן. אם נתפזו בכלן - חיב שתים. ואם היה מתעסק ותלש - פטור. המורד ורדין לאכילה - בגרוגרת. לכהמה - כמלא פי הגדי. לתמן האילן - כל שהן. אם מתפזין בכלן - חיב שתים. אם היה מתעסק וזרד - פטור.

יג. החופר, החורש, והחורץ - מלאכה אחת הן. חדש ותמנפס¹⁸, ותמנפץ - מלאכה אחת הן. התולש, והקוצר¹⁴, והפוצר¹⁵, והמוסק¹⁶, והגורר¹⁷, והאורה¹⁸ - מלאכה אחת. המכבש והסוחט - מלאכה אחת. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: הצבעים שבירושלים אין עושין סחיטה מלאכה בפני עצמה. הבורר, הפוחק, הזורה, והמרקד, והלש והאופה לאכילה - בגרוגרות. לכהמה - כמלא פי גדי. לצבע - גדי לצבע בו בנד קטן. ושאר כל הדברים: פשעור לטמאתן כף שעור להוציאן. התולש כנף מן העוף, ותקוטמו והמורטו - חיב שלש הטאות.

יד. אין יונקין מבהמה טהורה ביום-טוב ואין צריך לומר בלשבת. אבא שאול אומר: יונקין היינו מבהמה טהורה ביום-טוב. לא תקל אשה מדידה ותחליב לתוך הכוס או לתוך הקערה ותניק את בנה. אין יונקין לא מן הנכרית ולא מבהמה טמאה, ואם היה דבר של סכנה - מותר, שאין כל דבר עומד

¹³ מכה בקשת על צמר גפן - להפריד ולהסיר על ידי זה הפסלת מהנגרענים.

¹⁴ תבואה.

¹⁵ ענבים.

¹⁶ זיתים.

¹⁷ קוצץ תמרים.

¹⁸ קוצץ תאנים.

¹⁹ רשות הרבים.

אומר: אם יש במקום שזרק עמק עשרה טפחים - הרי זה חיב. ובכור אפלו עמק מאה אמה - הרי זה חיב. ספינה שבנים, גבוהה עשרה טפחים - אין מטלטלין לא מתוכה לים, ולא מים לתוכה. רבי יהודה אומר: עמוקה עשרה ואינה גבוהה עשרה - מטלטלין מתוכה לים, אבל לא מים לתוכה.

ט. ספינות קשורות זו בזו - מערבין ומטלטלין מזו לזו. התרו - נאסרו. הורו וקשרום - בין אנסיסין, בין שוגגין, בין מזידין, בין מטעין - חורו להתרו. מהחלות פרוסות ברשות הרבים - מערבין ומטלטלין מזו לזו, נאסרו. הורו ופרסוה, בין אנסיסין, בין שוגגין, בין מזידין, בין מטעין - חורו להתרו. שכל מהיצה הנעשית בשבת, בין שוגגין, בין מזידין, בין אנסיסין, בין מטעין - הרי זו מחצה.

י. בתים שבספינה - חיבין בערוכ. והשאר שבספינה שאין להם בתים - הרי הן כשרוין בקצר. לווהין שבספינה - אין מטלטלין אותם. אם היו מכסין בהן פרות או כלים - הרי הן ככסוי כלים ומטלטלין אותן.

יא. לא יתלה אדם בשרשי אילן למעלה משלשה טפחים, ויורד וטובל. אלא אם כן היו רגליו נוגעות בארץ. אבל נתלה בחבל הקשור בסלע או בספינה - יורד וטובל.

יב. הזרק מרשות היחיד לרשות הרבים, ונזכר לאחר שיצתה מידו - קלטה אחר או קלטה בלב, או שגשרפה - רבי מחיב, ויחכמים פוטריין. מודה רבי לחכמים, שאם זרק מרשות הרבים לרשות היחיד שהוא פטור, עד שעה שתנוה.

יג. זה הכלל, כל חיבי הפאות - אין חיבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה. תחלתן זדון וסופן שגגה, תחלתן וסופן זדון - פטורים, עד שתהא תחלתן וסופן שגגה. אם יש בשגגה של אחד מהם כדי לעשות מלאכה - חיב. כיצד? היה יודע שהוא שבת, והזיד במלאכה - זה הוא מזיד

על גבו - חיב. פחות מכן, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - חיב. גג ברשות הרבים, גבוה עשרה ורחב ארבעה, ונטל הימנו ונתן על גביו - חיב. פחות מכן, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - חיב. עמוד ברשות הרבים, גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה, ונטל הימנו ונתן על גביו - חיב. פחות מכן, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - חיב.

יד. מנורה ברשות הרבים, גבוהה עשרה ופרח שבראשה רחב ארבעה, ונטל הימנה ונתן על גבה - חיב. היה פחות מכן, בתוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - חיב. עגלה ברשות הרבים, גבוהה עשרה טפחים, ורחבה ארבעה, אחד הפורק ואחד הפועץ - הרי זה חיב.

טז. הזרק בפתל למעלה מעשרה טפחים, והלכה וישבה בחור שהוא ארבעה על ארבעה טפחים - הרי זה חיב; שאין מטלטלין מרשות לרשות, כגון אלו שמשחקין בכדור ברשות הרבים, ויצאה הכדור מתחת ידו של אחד מהן לכתל ויחורה לאחוריה, חוץ לארבע אמות - חיב. קפה ברשות הרבים גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבעה, וכן גומא אין מטלטלין מתוכן לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכן, אבל יורד לתוכן ואוכל. פחות מכן, תוך ארבע אמות - פטור. חוץ לארבע אמות - חיב. לשון ים הנכנס לחצר - אין מוקלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים. כמה דברים אמורים? בזמן שנכנסם בפרצה שהיא יתרה על עשרה אמות, אבל הנכנסם בפתח - אין צריך כלום. סלע שהוא גבוה עשרה טפחים - אין מטלטלין, לא מתוכו לים, ולא מים לתוכו. פחות מכן - הרי זה מתר, ובלבד שיחא בית סאתים.

יז. הזרק מן הים ליבשה, ומן היבשה לים, מן הספינה לים, מן הים לספינה ומן הספינה לחברתה - פטור. זרק מן האיסטריטיא לים - פטור. רבי שמעון

האמור בתורה. אם היה מתעסק - פטור. שגג בשבת והינד בפולאכה, או שהיה יודע שהוא שבת, ונתפנו לעשות בה מלאכה. אבל לא היה יודע ששל אותה מלאכה חיב הפטאת - זה הוא שוגג האמור בתורה.

מסכת שבת פרק שנים עשר

א. הבונה כל שהוא - הרי זה חיב. רבי יוסי אומר: אחד נתן את האבן ואחד נתן את הטיט - הנותן את הטיט, הרי זה חיב; רבי יהודה אומר: שניהם חיבים. נטל את האבן ונתנה על גבי דימום, והתקינה לבגו, אף על פי שלא נתן עליה את הטיט - הרי זה חיב. והרי היא כקרקע לכל דבר.

ב. המכה בפטיש, אחד מפיחה גדולה ואחד מפיחה קטנה - הרי זה חיב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף המכה בקורנס על הפדן בשעת מלאכה - חיב, שכן מרודין טסין לעבודת המשכן.

ג. הקודה, והגורר, והקוצץ כל שהוא, והצור צורה, והצובע את העור, והמעבד את העור - הרי זה חיב. רבי שמעון אומר: עד שיקדיח את פלו, עד שיגורר את פלו, עד שיקיץ את פלו. הצר צורה - עד שיצור את פלו. הצובע את העור - עד שיצבע את פלו. המעבד את העור - עד שיעבד את פלו. המכבה והמבעיר - הרי זה חיב. הנותן שמן בגר, אף על פי שיש בו שמן - הרי זה חיב. מלטלו במקום למקום - פטור. הטהו על צדו - הרי זה חיב. היו לפניו שני גרות דולקין - נתפנו לכבות את זה וכבה את זה - הרי זה פטור. שני גרות כבוי - נתפנו להבעיר את זה והבעיר את זה - הרי זה פטור. אחד כבוי ואחד דלוק - נתפנו לכבות את הדלוק ולהבעיר את הכבוי, והבעיר את הכבוי וכבה את הדלוק בנשימה אחת - חיב, בשתי נשימות - פטור.

ד. אחד נתן את האור, ואחד נתן את העצים, ואחד נתן את הקדרה, ואחד נתן את המים, ואחד נתן את הפשר, ואחד נתן את התבלין, ובא אחד והגים - כלן חיבין.

אחד נתן את העצים, ואחד נתן את הקדרה, ואחד נתן את המים, ואחד נתן את הפשר, ואחד נתן את התבלין, ואחד הביא את האור, ובא אחד והגים - שנים האחרונים חיבין.

ה. הפורט קריטה אחת על גבי שני נסרים כאחת - הרי זה חיב. אמר רבי יוסי: לא חיבו שתי אותיות אלא משום רושם, שכן רושמיין על קרשי המשפן לידע איזהו בן זוגו. כתב אות אחת בראש תיריעה מכאן, ואות אחת בראש תיריעה מכאן, אם פשמדביקן זו לזו והן נראות כאחת - חיב, ואם לאו - פטור. כתב אות אחת, ובא אחר וכתב אות אחת - אפלו כל השם פלו, אפלו כל הפסוק פלו - פטור. הרושם אות אחת והשלים את השם, אות אחת והשלים את הספר - חיב.

ו. המקרע על העור כתבנית כתב - פטור. הרושם על העור כתבנית כתב - חיב. כתב בקליפי אגוזין, בקליפי רמונים - חיב. בדם קרוש, בחלב קרוש, על עלה זית, ועל עלה חרוב, ועל עלה דלעת, ועל כל דבר שהוא של קימא - חיב. על עלה חורין, ועל עלה פרשין, ועל עלה בצלים, ועל עלה ירקות, ועל כל דבר שאינו של קימא - פטור. זה הכלל: כתב דבר שהוא של קימא על דבר שאינו של קימא, או דבר שאינו של קימא על דבר שהוא של קימא - פטור. אינו חיב, עד שייכתב דבר שהוא של קימא על דבר שהוא של קימא.

ז. הכותב אות אחת גדולה, אף על פי שיש במקומה כדי לכתב שתי אותיות - פטור. המוחק אות אחת גדולה, אם יש במקומה כדי לכתב שתי אותיות - חיב. אמר רבי מנחם ברבי יוסי: זה חמור במוחק מככותב, חמור בכותב מזה שאין בן במוחק. הכותב לקלקל - חיב. והמוחק לקלקל - פטור. נפלה דיו על גבי ספר ומחקה, שעוה על גבי פנקס ומחקה, אם יש במקומה כדי לכתב שתי אותיות - חיב. והמוחק לקלקל - פטור. אין לד שחיב, אלא המוחק על

מנת לכתב, והמוחק בדי לתקן כל שהוא - הרי זה חיב.

ה. הנותב אות אחת ועשה שתיים. שתי אותיות ועשאן אות אחת - הרי זה חיב. נתפון לכתב אות אחת ונעשה בידו שתי אותיות, שתי אותיות ועשאן אות אחת - הרי זה פטור. עשה שני נקודין, ובא אחר ונמרן ועשאן שתי אותיות - האחרון חיב. כתב על הזוית מבפנים - הרי זה חיב. מבחוץ - פטור. המציר בקליפי פולין, בקליפי תורמסין - פטור.

ט. המסרט על בשרו - רבי אליעזר מחיב וחקמים פוטרין. אמר להם רבי אליעזר: והלא בן סטודא לא למד אלא בכך? אמרו לו: מפני שוטפה אהר נחיב את כל הפקחין?

י. אחד אוהו בקלמוס ואחד אוהו בידו וכותב - האוהו בקלמוס - פטור. והאוהו בידו וכותב - חיב. נתפון למיעו - האוהו בקלמוס - חיב, והאוהו בידו וכותב - פטור. שונג אוהו בקלמוס, ומיזר אוהו בידו וכותב - פטור. מיזר אוהו בקלמוס, ושונג אוהו בידו וכותב - חיב. קטן אוהו בקלמוס וגדול אוהו בידו וכותב - חיב. גדול אוהו בקלמוס וקטן אוהו בידו וכותב - פטור.

יא. מודה רבי אליעזר לחכמים, שאם כתב אות אחת בשבת זו, ואות אחת בשבת אחרת, אות אחת בשבת ואות אחת ביום טוב, אות אחת בשבת ואות אחת ביום הכפורים - שהוא פטור, שאין שני ימים מצטרפין למלאכה אחת.

יב. אחד נתן את הדיו, ואחד נתן את הפנים, ואחד נתן את השקנתום - שנים האחרונים חיבין. אחד נתן את הדיו ואחד נתן את השקנתום, ואחד נתן את הפנים, ואחד נתן את הדיו - שנים האחרונים חיבין. אחד נתן את הדיו, ואחד נתן את השקנתום, ואחד נתן את הפנים - האחרון חיב. אחד נתן את השקנתום, ואחד נתן את הדיו, ואחד נתן את הפנים - האחרון חיב. אחד נתן את הדיו, ואחד נתן את הפנים. אחד נתן את השקנים, ואחד נתן את

הפנים. אחד נתן את הפנים ואחד נתן את האפר. אחד נתן את האפר ואחד נתן את הפנים - האחרון חיב; דברי רבי. ורבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אינו חיב אלא עד שיגביל.

מסכת שבת פרק שלשה עשר

א. האורג שני חוטין על גבי הנס, ועל גבי האמרא - הרי זה חיב. רבי אלעזר אומר: אפלו אחד. האורג שני חוטין על גבי שפה על הרחב שלשה בתים - הרי זה חיב. האורג שלשה חוטין בתחלה - הרי זה חיב, הא למדה זה הומוה? לצלצל קטן שארג בו שני חוטין על רחב שלשה בתים. והאורג שלשה בתים מתחלה - הרי זה חיב.

ב. שנים שצדו את הצכי - שניהן פטורין, שאין שנים חיבין על מלאכה אחת. צדו הראשון והניהו - שניהם חיבין. צדו הראשון ונתנו לשני - הראשון חיב והשני פטור.

ג. הצד צכי בהצר שיש לה שני פתחים - פטור. נעל הראשון את הפתח ובא השני ונעל את הפתח השני - השני חיב והראשון פטור. חזר הראשון ופתח ונעל - הראשון חיב על צדה השני.

ד. הצד צכי חגור, חולצה, זקן - פטור. הצד את הישן ואת הסומא - חיב. הצד יוני שוכה, יוני עליה, וצפרין שקננו בפטיחין ויבבירה, וכל דבר שמחסר צידה - חיב. אוזין ותרנגולין, ויוני הירדסיות, וכל דבר שאין מחסר צידה - פטור. הצד וביבין ויתושין - חיב. ורבי יהודה פטר. הצד חגבים - בשעת הטל - פטור. בשעת השרב - חיב. אלעזר בן מהבאי אומר: אף בשעת השרב, אם היו מקלחין - פטור.

ה. הצד בהמה תיה ועוף מאפר שפרשות אדם, אם היו מחסרין צידה - חיב. לאפר שפרשות אדם, אף על פי שמחסרין צידה - פטור. הפורש מצודה על גבי בהמה תיה ועוף, אף על פי שנקנסו לתוכה - פטור. הפורש מצודה על גבי בהמה תיה ועוף,

אם נכנסו לתוכה - חיב. המפרק בהמה ועוף מן המצודה - פטור.

ו. שנים שישבו על הפתח - שניהם פטורים, שאין ידוע איזה מהן קדם. וישבו זה ראשון וזה שני - הראשון חיב והשני פטור. ישב אחד על הפתח, ובא אחר וצדו מבפנים - הישב על הפתח חיב. והצדו מבפנים - פטור. ישב אחד על הפתח, ובא אחר וישב לו מבפנים - פטור, וישב אחד על הפתח, ובא אחר וישב לו מבפנים, ובא אחר וישב לו מבחוץ - הישב על הפתח חיב, ושנים האחרונים פטורים. וישב אחד על הפתח, ונמצא צבי בתוכו, אף על פי שמתכונן לישב על הפתח עד שתחשף - פטור, מפני שקדמה צידה למחשבה, אין לה שיהא חיב אלא המתכונן לצוד, אבל קדמה צידה למחשבה - פטור. למה זה דומה? לנועל את ביתו לשמרו ונמצא צבי בתוכו, ולמתכסה בטלית, ונמצא צפורית בתוכה, אף על פי שמתכונן לישב עד שתחשף - פטור, מפני שקדמה צידה למחשבה, אין לה שחיב אלא המתכונן לצוד. אם קדמה צידה למחשבה - פטור.

ז. אין לועסין מסתיכין²⁰ בשבת. אימתי? בזמן שמתכונן לרפואה, אם מפני ריח הפה - הרי זה מתר. לא ישחק אדם סם יבש בשניו, אימתי? בזמן שמתכונן לרפואה. אם מפני ריח הפה - הרי זה מתר.

ח. החושש בשניו - לא יגמע בהן יין וחמין ופולט, אבל מגמע ובלוע. ומטביל בדרבנן ואינו חושש. החושש בגרונו - לא יערענו בשמן, אבל גותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובלוע, ומטביל בדרבנן ואינו חושש. החושש בראשו, וכן מי שעלו בו חטמים - סף הוא את השמן ואינו סף יין וחמין, שהשמן דרבנן לסיכה, יין וחמין אין דרבנן לסוף. סף אדם שמון על גבי מפתו, ובלבד שלא יטול במוך ובמטלית, ויתן על גבי מפתו.

ט. עושין אלוניתית לחולה בשבת, אימתי? בזמן שטרפה מערב שבת, לא טרפה מערב שבת - אסורה, שאין טורפין מתחלה בשבת. אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: טורפין יין ושמן לחולה בשבת. אמר רבי שמעון בן אלעזר: פעם אחת חלה רבי מאיר²¹, ובקשנו לעשות לו ולא הניחנו, אמרנו לו: תכבול דבריך בתייד? אמר לנו: אף על פי שאני אומר בן וחברי אומר בן - לא מלאני לבי מימי, לעבר על דברי חברי.

י. ושותין מי זבליו, מי דקליו, וכוס עקרון, ומדיח בהן פניו ידיו ורגליו. לא ידיח בהן את הסנדל. רבי יוחנן הסנדלר מתיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: האשה רוחצת בנה ביין, אף על פי שמתכוננת לרפואה.

יא. רוחץ אדם במי מבריא ומי ים הגדול, אבל לא במי החרר, ולא במי המשרה, ולא ביטח של סדום. אימתי? בזמן שמתכונן לרפואה, אבל אם להעלות מטמאה לטהרה - הרי זה מתר. לא יתן אדם מים על גבי ספוג, ויתן על גבי מפתו. אבל גותן הוא על גבי רגליו והן יורדין לספוג. גותן אדם מוך יבש, וספוג יבש על גבי מפתו. אבל לא גמי יבש, ולא כתייתן יבשין על גבי מפתו.

יב. גותנין מים לתוך קמח וקלי, ובלבד שלא יגבל. גותנין שמשימין ואגוזין לתוך הדבש, ובלבד שלא יערב. מפרפרין גלוקסין לחולה בשבת, ובלבד שלא יגבל. אבל מחפץ הוא מעשה קדרה - ואוכל.

יג. מודים חכמים לרבי אליעזר שאין עושין אהלים בפתחה בין-טוב, ואין צריך לומר בשבת, על מה נחלקו? על המוספיין, שרבי אליעזר אומר: אין מוספיין בין-טוב, ואין

²¹ הנה"א ו'ל הגיה רבי אלעזר. אבל בגמרא איתא רבי מאיר.

²⁰ שרף העין שעושים מפני זפת ומשמש לרפואה וגם להסיר ריח הפה.

צריך לומר בשבת. וחכמים אומרים: מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום-טוב.

יד. רבי אלעזר אומר: קרן עגולה - חיב, קרן פשוטה - פטור. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: המרכיב קנה של מנורה - חיב לשלם, ושל צידין - פטור.²² נשמטו לו רצועות מנעל וסנדל, או שנשמט רב הרגל - הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשר.

טו. סנדל שנפסקה אחת מאזניו, או אחד מתרסיותיו - יוצאין בו. שתיים - אסור, מפני משוי שבת. נפסק עקבתו, או שנפלו חוטמו, או שנתקק לשנים - אסור, מפני משוי שבת. נשמט חוטמו - הרי זה יחזיר, ובלבד שלא יקשר.

טז. הדגים, והגבינין, והמסדרין על גבי קנים, ועל גבי עליון - מפרק ואוכל, ובלבד שלא יחזיר. חותל של תמרים, ופטליא²³ של גרוגרות - מקרע ואוכל, ובלבד שלא יקשר. זה הפלל: כל קשר שהוא של קימא, ויכול להתירו באחת מידי, או שאינו של קימא, ואין יכול להתירו באחת מידי - אין חיבין עליו, עד שיהא קשר של קימא, ואין יכול להתירו באחת מידי.

יז. חבל הקשור בפרה - קושרו באבוס, והקשור באבוס קושרו בפרה; אבל לא יקשר באבוס ובפרה. חבל שבתוך הפית מטלטלין אותו, ושבהפתק²⁴ אין מטלטלין אותו. אם התקינו בעל הפית להיות משתמש בהן - מטלטלין אותו.

יח. חבל דלי שנפסק - אין קושרין אותו, אלא עונכים אותו. מפצעין באגוזים ומפרדין ברמונים. ומחתיכין בנבלה משבת

²² בנוסחת הספרים מוכא כאן: רבי סימאי אומר: קרן עגולה חיב ופשוטה פטור.

²³ סל העשוי ממיני ערבה שאוצרים בו גרוגרות.

²⁴ אוצר.

לאותה שבת, אבל לא משבת למוצאי שבת, מפני שהוא כמתקן מקדש לחול. רבי יוסי אומר: מפצעין באגוזים ומפרדין ברמונים, ומדיחין בכבושין ביום הכפורים עם השלכה ואינו חושש, שהוא כמתקן מקדש לחול.

יט. מדיחין בלים משבת לאותה שבת, אבל לא משבת זו לשבת אחרת. ביצד? אבל בהן בלילי שבת - מדיחין שיאכל בהן לשחרית, בשחרית - מדיחין שיאכל בהן במסעדת צהרים. במסעדת צהרים - מדיחין שיאכל בהן למנחה. במנחה לא ידיח מעטה. הפוסות - מדיחין כל היום בלוי, מפני שאין קבע לשתייה. מדיחין עשרה פוסות, שאם ירצה ישתה באחד מהן. מציעין עשר פוסות, שאם ירצה - יסב על אחת מהן. של בית רבן גמליאל לא היו מקפלין בלי לבן שלהן, מפני שהן מחליפין.

מסכת שבת פרק ארבעה עשר

א. אף על פי שאמרו: אין קורין בכתבי הקדש, אבל שזינין בהן ודורשין בהן. ואם צריך לו דבר לבדוק - בודק. רבי נחמיה אומר: מפני מה אמרו - אין קורין בכתבי הקדש מפני שמרי הדיוטות? שיאמרו: בכתבי הקדש אין קורין, קל וחמר בשטרי הדיוטות.

ב. היו כתובין תרגום בכל לשון - מצילין אותן וגונזין אותן. רבי יהודה אומר: אין מצילין אותן. אמר רבי יוסי: מעשה והלך אבא תלפתא אצל רבן גמליאל לטבריא, ומצאו שהיה יושב על שלחנו של רבי יוחנן הנזיר, ובידו ספר איוב תרגום, והיה קורא בו. אמר לו רבי תלפתא: זכור הייתי ברבן גמליאל הזקן, אבי אביה, שהיה יושב על גב מעלה בהר הבית, והביאו לפניו ספר איוב תרגום, ואמר לבנאי: תגנזו תחת הנדבך. באותה שעה, שלח רבן גמליאל וגנזו. רבי יוסי בר יהודה אומר: ערבה של טיט כפה עליו. אמר רבי מאיר: שתי תשובות בדבר, טיט לא היה בהר הבית. ועוד, וכי מאבדין אותה בידי? אלא מניחין

תוספתא

השילם

אותה במקום התרפה והן מתאבדין מאליהן.

ג. היו פתובין בסם, בסקרא, בקומום, בקנקנתום - מצילין אותן וגוזזין אותן. הפרכות והקמעות. אף על פי שיש בהן מאותיות השם ומענינות הרבה שבתורה - אין מצילין אותן, אלא נשרפין במקומן. מכאן אמרו: פותבי ברכות פשוטי תורה. ומעשה באחד בצידן שהיה פותב ברכות, ואמרו עליו לפני רבי ישמעאל, והלך רבי ישמעאל לבדוקו, פשהיה עולה בסלם הרגיש בו, נטל טומום של ברכות ונתנו לתוך ספל של מים. פלשון הזה אמר לו רבי ישמעאל: עגש האחרון קשה מן הראשון.

ד. הגלוינים וספרי מינים - אין מצילין אותן מפני הדלקה, אלא נשרפין במקומן. הן ואזכרותיהן. רבי יוסי הגלילי אומר: כהול - קודר את אזכרותיהן וגוזזין ושורף את השאר. אמר רבי טרפון: אקפח את בני שאם יבואו לירי - שאשורף, הם ואזכרותיהן. שאפלו הרודף רודף אחריו להורגו ונחש רץ אחריו להכישו, נכנס לבית עובד פוכבים, ואינו נכנס לבתיהן של אלו, שהללו אין מפירין אותו וכופרין בו והללו מפירין וכופרין בו, ועליהן אמר הכתוב (ישעיה נב, ח): "ואחר הדלת והמונה שמת וזכרונך" וגו'. אמר רבי ישמעאל: מה אם להפיל שלום בין איש לאשתו אמרה תורה: שמי שנכתב בקדשה ימחה על הפנים, ספרים הללו שמופילין איבה בין ישראל לאביהם שבשמים, על אחת כמה וכמה שימחו. הן ואזכרותיהן. ועליהן אמר הכתוב (תהלים קל"ט, כא): "הלא משנאיד ה' אשנא" וגו'. בשם שאין מצילין אותן מפני הדלקה - כך אין מצילין אותן, לא מן הפפלת ולא מן הפנים, ולא מפל דבר המאבד אותן.

ה. ספר שאחזו האור בראשו האחד - נוטלו ומתפסה בו, אם פכתה - פכתה. כלי שאחזו האור בראש אחד - נופלו ומשתמש בו, אם פכתה - פכתה. ספר שנפל לתנור

- מטמא את התרומה. מכבין את הדלקה ואין מכבין להציל את התרומה. יפה כח הקדש מבה התרומה, שהקדש מציל את כלו, תרומה אין מציל אלא בדרך שמוציל בחליו.

ו. מצילין מיום-טוב לשבת, אבל לא משבת ליום-טוב, ולא משבת ליום הפפורים, ולא מיום הפפורים לשבת, ולא משבת זו לשבת אחרת, ואין צריך לומר מיום-טוב לחול. הבית שנשברה בראש הגג, מביא כלי אחר ומניח תחתיה, ולא יהא מביא כלי אחר וקולט, כלי אחר ומצרף, ולא יקלט ואחר כך וזמין, אלא מוזמין ואחר כך יקלט. הציל פת נקיה - אין רשאי להציל פת הדראה. פת הדראה - רשאי להציל נקיה. ואין מערימין בכך. רבי יוסי בר יהודה אומר: מערימין בכך.

ז. אין מצילין את הפת מפני הדלקה. אמר רבי יהודה בן לקיש: שמעתי שמוצילין את הפת מפני הדלקה. שכח פת בתנור, וקדש עליו היום - מוצילין ממנו מזון שלש סעודות, ואמר לאחרים: בואו והצילו לכם, בלבד שלא יעשה עמהם חשבון אחר השבת. וכשהוא רודה - רודה בספין, אבל לא במרדה.

ח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פורסין עור של גדי על גפי שדה תכה ומגדל שאחזו בהן את האור, מפני שהיא מתרד. ולא הודו לו חכמים.

ט. נכרי שבא לכבות, אין אומרים לו: 'פכה' ואל תכבה. מעשה שנפלה דלקה בתצרו של יוסף בן סימאי בשיחין, ובאו אנשי גסטרא של צפוני לכבותה, ולא הניחן. ירדו בשמים וכבו, אמרו חכמים: לא היה צריך, אף על פי כן, למוצאי שבת שלח להם סלע לכל אחד ואחד, ולאפרפום שבהן שלח חמשים דינרים.

י. אין משפירין פלים לנכרי בערב שבת, וברביעי ובחמישי - מתר, אין משלחין אגרות ביד נכרי בערב שבת, וברביעי ובחמישי - מתר. אמרו עליו על יוסף

הכֹּהֵן, שֶׁלֹּא נִמְצָא כְּתָב יָדוּ בְּיַד נִכְרִי מְעוּלָם.

יא. מִלֵּא מִיִּם לְהִשְׁקוֹת בְּהִמְתּוֹ – מִשְׁקָה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל. וְאִם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל – אֶסוּר. לִקְט עֹשִׂים לְהֵאָכִיל בְּהִמְתּוֹ – מֵאֲכִיל אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל. אִם בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל – אֶסוּר. כִּמּוֹה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּנִכְרֵי שְׂאִין מִכִּירו, אֲכַל נִכְרֵי שְׂמִכִירו – הֲרֵי זֶה אֶסוּר, מִפְּנֵי שְׂמִרְגִילוֹ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ לְשִׁבְת אַחֲרָת, וְכֵלֶם שְׂעִשְׂאֵן יִשְׂרָאֵל, בֵּין אֲנוּסִין, בֵּין שׁוֹגְגִין, בֵּין מוֹדִיִּין, בֵּין מְטַעֲיִן – הֲרֵי זֶה אֶסוּר.

יב. אִין מִפְּלִיגִין בְּסַפִּינָה בֵּימֵי הַגְּדוּל פְּחוּת מִשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לְשִׁבְתָּ. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּיּוֹרֵד לְדָבָר הָרְשׁוּת, אֲכַל בַּיּוֹרֵד לְדָבָר מִצּוּה, אֶפְלוּ בְּעָרֵב שִׁבְתָּ – מִתָּר. וּפּוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנַת לְשִׁבְתָּ, וְאִינוּ שׁוֹבְתָ. דְּבָרֵי רַבִּי. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִינוּ צְרִיךְ, וּמִצּוּר לְצִיּוֹן, אֶפְלוּ בְּעָרֵב שִׁבְתָּ – מִתָּר.

יג. סְפִינָה הַבָּאָה בֵּימֵי – אִין עוֹלִין מִתּוֹכָהּ לִיבְשָׁה, אֵלֶּא אִם בֶּן בְּתוּף הַתְּחוּם עַד שֶׁלֹּא חֲשַׁבְתָּ. מַעֲשֶׂה בְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְזֻקְנִים, שֶׁהָיוּ בָּאִין בְּסַפִּינָה, וְקָדַשׁ עֲלֵיו הַיּוֹם. אָמְרוּ לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל: מַה אָנּוּ לִירֵד? אָמַר לָהֶם: מִתָּר, שְׂצוּפָה הַיִּיטִי, וְהָיִינוּ בְּתוּף הַתְּחוּם עַד שֶׁלֹּא חֲשַׁבְתָּ, אֵלֶּא שְׁנַמְרָפָה הַסַּפִּינָה פְּעֻמִּים הֲרַבְּהָ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה עָשָׂה נִכְרֵי אֶסְקִיא²⁵ לִירֵד בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַה אָנּוּ לִירֵד? אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְלֹא בְּפִנְיֵנו עָשָׂה – מִתָּרִין אָנּוּ לִירֵד בּוֹ, וְיִרְדוּ בּוֹ רַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְהַזֻּקְנִים.

יד. מִלְּבָן שֶׁל מִטָּה, וְשֶׁל עֲרִיסָה וְנִקְלִיטֵי הַמִּטָּה, לְזוּחִים שֶׁל סִבְבִּים וְכַרְעֵי שֶׁלֹּהֵן, וְיָד שֶׁל סַמִּין – הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר. וְאִם הַחֲזִיר – פְּטוּר. וְכַלְכֵּד שֶׁלֹּא יִתְקַע. וְאִם יִתְקַע – חַיֵּב הַפְּטוּת. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיוּ רַפִּין – נוֹטֵל וּמַחֲזִיר.

טו. מִטְּלָטְלִין אֵת הַשׁוֹפָר לְהִשְׁקוֹת בּוֹ אֵת הַתֵּינוֹק. מִטְּלָטְלִין אֵת הַתְּרַקְשׁ וְאֵת הַפְּנִקָּס לְתֵינוֹק בְּשִׁבְתָּ. אִין מְתַרְשִׁין, לֹא אֵת הַזֶּה וְלֹא אֵת הַתְּרַקְשׁ לְתֵינוֹק בְּשִׁבְתָּ. מִטְּלָטְלִין אֵת הַפְּנִקָּס וְאֵת הַמְּרָאָה לְכַסּוֹת בְּהֵן אֵת הַכְּלִים, וְאִין רוֹאִין בְּמִרְאָה. וְאִם הִיתָה קְבוּעָה בְּכַתֵּל – מִתָּר. אִין מִטְּלָטְלִין, לֹא אֵת הַמְּקַבֵּת, וְלֹא אֵת הַמְּקַדָּה, וְלֹא אֵת הַקְּשֵׁתֵינוֹת, לֹא יָבִה בְּמַקְבֵּת עַל גְּבִי מִפְּסֵלֵת, וְלֹא יִקְדִּיחַ בְּקְשֵׁתֵינוֹת, בְּדֶרֶךְ שְׂעוֹשֶׂה בְּחוּל. כְּלֵי גְּלָלִים כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי אֲדָמָה – הֲרֵי הֵן כְּכֹל הַכְּלִים, וּמִטְּלָטְלִין אוֹתָן.

טז. כִּפְּהָ²⁶, בֵּין חֲקוּק וּבֵין שְׂאִינו חֲקוּק – מִטְּלָטְלִין אוֹתוֹ בְּשִׁבְתָּ, וְלֹא אִמְרו "חֲקוּק" אֵלֶּא לְעִנּוּ טְמֵאָה. מְדוּכָה – אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוּם, מִטְּלָטְלִין אוֹתָהּ. וְאִם לֹא – אִין מִטְּלָטְלִין אוֹתָהּ. רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְדוּכָה קִטְנָה הַנִּתְּנָת עַל גְּבִי שֶׁלֹּהֵן – הֲרֵי הִיא בְּקַעְרָה וּמִטְּלָטְלִין אוֹתָהּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: צְרוּר, וְאֲבָן הַמְּקַרְזֶלֶת – כְּפוּתָה. כְּאִנּוּ וְכַפִּיצָה – נוֹטֵלוּ וּמְקַנְּהוּ בּוֹ אֵת רַגְלָיו. רַבִּי יִשְׂמַעְיָאל בֶּן רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשׁוּם אֲבִיו: כֹּלֵא הַיָּד.

²⁶ שֵׁם כְּלֵי שִׁישׁ לֹד בֵּית קַבּוּל.

²⁵ סֵלֶם אוֹ כְּבִשׁ.

<p>26 Jan</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כז 26</p>	<p>בבלי: סנהדרין מ ירושלמי: מגילה ט תוספתא: שבת ח ב"ך: שופטים ג-ד רמב"ם: מטמאי משכב ומושב ט</p>	<p>נץ החמה..... 7:11 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:19</p>	<p>עלות השחר..... 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א. 10:05 שקיעה..... 5:06</p>
<p>27 Jan</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כז 27</p>	<p>בבלי: סנהדרין מא ירושלמי: מגילה י תוספתא: שבת ט ב"ך: שופטים ה-ו רמב"ם: מטמאי משכב ומושב י</p>	<p>נץ החמה..... 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:20</p>	<p>עלות השחר..... 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א. 10:05 שקיעה..... 5:07</p>
<p>28 Jan</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כה 28</p>	<p>בבלי: סנהדרין מב ירושלמי: מגילה יא תוספתא: שבת י ב"ך: שופטים ז-ח רמב"ם: מטמאי משכב ומושב יא</p>	<p>נץ החמה..... 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:22</p>	<p>עלות השחר..... 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א. 10:05 שקיעה..... 5:09</p>
<p>29 Jan</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כט 29</p>	<p>בבלי: סנהדרין מג ירושלמי: מגילה יב תוספתא: שבת יא ב"ך: שופטים ט-י רמב"ם: מטמאי משכב ומושב יב</p>	<p>יום כפור קטן נץ החמה..... 7:09 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:23</p>	<p>עלות השחר..... 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:02 סו"ז תפלה - מג"א. 10:04 שקיעה..... 5:10</p>
<p>30 Jan</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>א 1</p>	<p>בבלי: סנהדרין מד ירושלמי: מגילה יג תוספתא: שבת יב ב"ך: שופטים יא-יב רמב"ם: מטמאי משכב ומושב יג</p>	<p>Rosh Chodesh Shevat נץ החמה..... 7:08 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:38 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:24</p>	<p>ראש חודש שבט עלות השחר..... 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:02 סו"ז תפלה - מג"א. 10:04 שקיעה..... 5:11</p>
<p>31 Jan</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ב 2</p>	<p>בבלי: סנהדרין מה ירושלמי: מגילה יד תוספתא: שבת יג ב"ך: שופטים יג-יד רמב"ם: שאר אבות הטומאה א</p>	<p>נץ החמה..... 7:07 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:37 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:25</p>	<p>עלות השחר..... 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:01 סו"ז תפלה - מג"א. 10:04 שקיעה..... 5:12</p>
<p>1 Feb</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ג 3</p>	<p>בבלי: סנהדרין מו ירושלמי: מגילה טו תוספתא: שבת יד ב"ך: שופטים טו-טז רמב"ם: שאר אבות הטומאה ב</p>	<p>נץ החמה..... 7:06 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:37 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:27</p>	<p>בא עלות השחר..... 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:01 סו"ז תפלה - מג"א. 10:04 שקיעה..... 5:13</p>

וְעַד עַם אִיז אַ פֿעֶסן, אַ גְּעֶרענטער מֶענטש, אִיז אַ סִימן אַז ער האָט לֵיב פֿבֿוד, און אַפֿילו דִי מִצֹות וואָס ער טוט אִיז אויף נָאר פֿאַר פֿבֿוד. (ספֿר המִדוֹת אוֹת פֿעֶס סִימן כ"ח)